

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 בספטמבר 2016

דוחות כספיים ביניים

ליום 30 בספטמבר 2016

פרק א': דוח הדירקטוריון

פרק ב': דוח בדבר אפקטיביות הבקרה
הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

פרק ג': דוחות כספיים

פרק ד': הצגת נתונים כספיים מתוך הדוחות
הכספיים המיוחדים לחברה

מספר חברה: 520007469

משרד ראשי: רח' אלנבי 115, תל אביב, 6581708

מוקד שירות לקוחות ארצי: 03-7107777

פקס: 03-7107788

www.menoramivt.co.il

פרק א': דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1.	תיאור החברה.....	1
1.1	בעלי מניותיה של החברה.....	1
1.2	תחומי פעילותה של החברה.....	1
2.	אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון.....	2
2.1	מדיניות תגמול.....	2
2.2	גיוס אגרות חוב של החברה (סדרה ג').....	2
2.3	רכישת חלקו של שותף בנכס מקרקעין המוחזק על ידי חברה כלולה.....	2
2.4	דירוג.....	2
2.5	התקשרות בהסכם לרכישת החזקות ב-אי.אר.אן ישראל בע"מ.....	3
2.6	הסכמים לרכישת שליטה בפעילות סולארית - חברה נכדה.....	3
2.7	מכירת נכס מקרקעין.....	3
2.8	מערכת מחשב ביטוח כללי.....	4
2.9	אסיפה כללית שנתית ומיוחדת.....	4
2.10	ביטוח דירקטורים ונושאי משרה.....	4
2.11	סיווג דירקטורים כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית.....	4
2.12	דיבידנדים מחברות מוחזקות.....	4
2.13	זכיה במכרז - פורשי רשות השידור.....	5
2.14	מינוי דירקטור חיצוני לכהונה שניה.....	5
2.15	התארגנות עובדים והסכמים קיבוציים.....	5
2.16	השקעה באמפא קפיטל.....	5
2.17	הליכים משפטיים.....	5
2.18	מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד.....	6
2.19	התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית.....	15
3.	המצב הכספי.....	18
3.1	נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים.....	18
4.	תוצאות פעילות.....	20
4.1	נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים.....	20

21.....	פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו	4.2
24.....	תוצאות הפעילות בתקופת הדוח	4.3
26.....	מידע כספי לפי תחומי הפעילות	4.4
37.....	מקורות מימון	5.
38.....	חשיפה לסיכוני שוק	6.
39.....	גילוי בדבר התקדמות ההיערכות ליישום דירקטיבת Solvency II	7.
40.....	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	8.
41.....	שינויים ביחס למידע בדוח התקופתי	9.
41.....	הנפקת אג"ח סדרה ג'	9.1
42.....	דירוג אגרות החוב	9.2
42.....	החלפת נאמן- אגרות חוב (סדרה א')	9.3
42.....	פדיון קרן	9.4
43.....	דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	10.
43.....	הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	11.
44.....	אירועים לאחר תאריך המאזן	12.
44.....	נזקי שריפה	12.1
44.....	דיבידנד מחברות בנות	12.2
44.....	גיוס הון משני במנורה מבטחים ביטוח	12.3

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2016

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת החודשים שנתיימו ביום 30 בספטמבר 2016 (להלן: "תקופת הדוח").

הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2015, אשר פורסם ביום 31 במרס 2016 (להלן: "הדוח התקופתי").

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה" או "המפקחת").

חלק א' - הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם פלמס אסטבלישמנט וניידן אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, בהתאמה, והמחזיקים ביחד בכ- 61.86% ממניות החברה. מנכ"ל החברה, מר ארי קלמן, המכהן גם כיו"ר מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה מבטחים ביטוח") מחזיק, באמצעות החברה לנאמנות עובדים, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

נכון למועד הדוח, החברה עוסקת באמצעות חברות בנות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים, ובכלל זה ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, הכולל פנסיה וגמל, ביטוח כללי, הכולל ביטוח רכב (חובה ורכוש) וביטוח כללי אחר וכן ביטוח בריאות. בנוסף, עוסקת החברה, באמצעות חברות בנות נוספות בשליטתה, בפעילות בתחום שוק ההון והפיננסים, ובכלל זה בניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות וחיתום. לחברה גם פעילויות נוספות (שאינן מהוות "תחום פעילות" כהגדרת המונח בתקנות ניירות ערך (פרטי התשקיף וטיוטת תשקיף, מבנה וצורה), התשכ"ט-1969), כגון השקעות בנדל"ן ופעילות סולארית בחו"ל, באמצעות חברה בשליטתה וכן פעילות אשראי ומימון לעסקים קטנים ובינוניים באמצעות חברה כלולה.

כמו כן, מחזיקה הקבוצה בשלוש סוכנויות ביטוח: ארנון את וינשטוק סוכנות לביטוח (1989) בע"מ וסיני סוכנות לביטוח בע"מ, באמצעות שומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן: "שומרה"), ואורות סוכנות לביטוח חיים (2005) בע"מ, באמצעות מנורה מבטחים ביטוח, והכל כמפורט בתרשים מבנה האחזקות של הקבוצה, בסעיף 1.2 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

לתיאור תחומי הפעילות של הקבוצה ראה סעיף 1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

2. אירועים והתפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

2.1 מדיניות תגמול

בחודש אוגוסט 2016, אישרה האסיפה הכללית עדכון למדיניות התגמול של החברה (ראה סעיף 2.9 להלן). מדיניות התגמול העדכנית מתחשבת, בין היתר, במגבלות קוגנטיות הקבועות בחוק לתגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול"), כפי שיהיה מעת לעת. יצוין, כי מנכ"ל החברה המכהן גם כיו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח, יהא זכאי לתנאי הכהונה שנקבעו בהסכם העסקתו מיום 27 באוגוסט 2003 (כמפורט בדוח התקופתי של החברה ליום 31 בדצמבר 2015 כפי שפורסם ביום 31 במרס 2016, אסמכתא: 2016-01-023097), כפוף למגבלות הקבועות בחוק התגמול, וזאת כל עוד לא יובא עדכון תנאי ההסכם לאישור בהתאם ובכפוף להוראות חוק התגמול. לעניין זה, "מגבלות קוגנטיות" - מגבלות ותקרות תגמול שלא ניתן לאשרן כדין בהתאם להוראות חוק התגמול. כן הובהר במסגרת מדיניות התגמול, כי אם וככל שסך התגמול הכולל (בהתאם למדיניות התגמול ותכנית המענקים כפי שתהיה מעת לעת), ובכלל זה בהתאם להסכמים קיימים, יעלה על המגבלות הקוגנטיות, יופעל מנגנון "קטימה" של מרכיבי תגמול עודף ו/או משתנה תחילה, אם וככל שקיימים. בהמשך לאמור, נשלחה הודעה למנכ"ל החברה, כמו גם למנהלים נוספים בקבוצה, כי לאור העובדה שהסכם העסקה הקיים עימם שבתוקף יכול שיחרוג, בנסיבות מסוימות, מהתקרה האפקטיבית של התגמול הכולל הקבועה בסעיף 2(א) לחוק התגמול, יופעל, בנסיבות כאמור, מנגנון "קטימה" כך שהתגמול המשתלם להם, החל ממועד כניסת חוק התגמול לתוקף, לא יעלה על התקרה האמורה. יצוין, כי הקבוצה ביצעה בדיקה לגבי התחייבויותיה בגין הסכמי העסקה שלה עובר לכניסת חוק התגמול לתוקף, ובהתאם הפרישה, ככל שהדבר נדרש.

2.2 גיוס אגרות חוב של החברה (סדרה ג')

ביום 29 בספטמבר, 2016, הנפיקה החברה לציבור 230,225,000 אגרות חוב (סדרה ג') בנות 1 ש"ח ע.ג. בשיעור ריבית שנתית של 2.94%. אגרות החוב דורגו בדירוג Aa3 (כמפורט בסעיף 2.4 להלן) ונרשמו למסחר בבורסה לני"ע בת"א. לפרטים ראה דיווחים מידיים מימים 14 בספטמבר 2016, אסמכתא: 2016-01-123115, 21 בספטמבר 2016 אסמכתא: 2016-01-126802, 22 בספטמבר 2016 אסמכתא: 2016-01-127714, 26 בספטמבר 2016 אסמכתא: 2016-01-054864, 27 בספטמבר 2016 אסמכתא: 2016-01-055443, 2016-01-055785 ו-29 בספטמבר 2016, אסמכתא: 2016-01-057438.

2.3 רכישת חלקו של שותף בנכס מקרקעין המוחזק על ידי חברה כלולה

בהמשך למפורט בבאור ג.7 (3) לדוחות הכספיים המצורפים לדוח התקופתי, בדבר החזקה במניות בחברה רוסית אשר בבעלותה קרקע (להלן: "הפרויקט"), בחודש ספטמבר 2016, חתמה Yatelsis River Development Ltd, חברה כלולה של מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה נדל"ן") על הסכם לרכישת המניות וכל הזכויות של השותפה שלה (חברה מאוגדת ונסחרת בפולין) המחזיקה ב- 50% מהפרויקט. במסגרת ההסכם נקבע, בין היתר, כי התמורה עבור המניות והזכויות כאמור הינה 3.85 מיליון אירו. התשלום הראשון בסך 0.6 מיליון אירו ישולם באופן מיידי והיתרה תיפרס באופן שווה לאורך שנתיים, עם זכות להקדמת תשלומים לרוכשת. העברת המניות לידי הרוכשת תתבצע בהתאם ובכפוף לביצוע יתרת התשלומים על חשבון התמורה.

2.4 דירוג

בחודש ספטמבר 2016, הודיעה מידרוג בע"מ (להלן: "מידרוג"), על דירוג אגרות חוב (סדרה ג') בהיקף של עד 275 מיליון ש"ח בדירוג Aa3 באופן יציב. כמו כן, באותו מועד הודיעה מידרוג על הותרת דירוג אגרות החוב (סדרה א') ו- (סדרה ב') על כנו - Aa3 באופן יציב. לפרטים ראה דיווחים מידיים מיום 15 בספטמבר 2016 אסמכתא: 2016-01-124156 ומיום 26 בספטמבר 2016, אסמכתא: 2016-01-054846.

2.5 התקשרות בהסכם לרכישת החזקות ב-אי.אר.אן ישראל בע"מ

ביום 8 בספטמבר 2016, נחתם הסכם בין החברה ובין אי.אר.אן. ישראל בע"מ (להלן: "אי.אר.אן"), שעיקר עיסוקה במתן התחייבויות לפרעון אמצעי תשלום, ובין אס.איי.בי בע"מ, שהינה החברה האם של אי.אר.אן (להלן: "המוכרת"), שתייהן חברות פרטיות אשר אינן קשורות לחברה ו/או לבעלי השליטה בה, זאת בקשר עם מכירה לחברה בשלבים ובתנאים מסוימים של חלק ממניות אי.אר.אן (להלן: "ההסכם" או "העסקה"). בהסכם נכללו, בין היתר, ההוראות הבאות: (1) במועד ההשלמה של העסקה (להלן: "מועד ההשלמה"), תרכוש החברה מהמוכרת מניות באי.אר.אן בשיעור של 40% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה לסכום של 100 מיליון ש"ח (להלן: "סכום התמורה"). סכום התמורה כפוף להתאמות מחיר מסוימות (בהתבסס על נתונים הכספיים של אי.אר.אן לשנים 2016, 2017 ו-2018), ככל שתהינה, זאת כקבוע בהסכם. בנוסף, במועד ההשלמה עשויות המוכרת והחברה להעמיד לאי.אר.אן הלוואות בעלים בהיקף שייקבע, וזאת באופן יחסי לשיעור החזקותיהן באי.אר.אן כפי שיהיה במועד ההשלמה. (2) המוכרת הקנתה לחברה אופציית Call (להלן: "אופציית הרכש") לרכוש מניות נוספות באי.אר.אן בשיעור של 10% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייגזר מרווחיותה של אי.אר.אן בתקופה שתקדם למועד מימוש אופציית הרכש. אופציית הרכש תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 12 חודשים שתחילתה ביום 25.2.2022, או במועד מוקדם יותר במקרה של התקיימות אירועים מסוימים כקבוע בהסכם. (3) אם וככל שהחברה תממש את אופציית הרכש, תקנה החברה למוכרת אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של המוכרת") למכור לחברה את כל מניות המוכרת באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייקבע בהתאם להערכות שווי של אי.אר.אן שיערכו למטרה זו. אופציית המכר של המוכרת תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 36 חודשים שתחילתה במועד השלמת מימוש אופציית הרכש. (4) בנוסף, המוכרת הקנתה לחברה אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של החברה") למכור למוכרת את כל מניות החברה באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש בהתאם להערכות שווי שיערכו למטרה זו בהפחתה מסוימת. אופציית המכר של החברה תעמוד בתוקפה החל ממועד ההשלמה ועד ליום 25.2.2023, ובלבד שעד לאותו מועד, החברה לא מימשה את אופציית הרכש. (5) במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לגבי ההסדרים בין הצדדים בהתייחס למסכת היחסים המשפטיים ביניהם במעמדן של החברה והמוכרת כבעלי מניות באי.אר.אן לאחר מועד ההשלמה, ובכלל זה, ההסדרים הבאים: הגבלת מכירת מניות באי.אר.אן לצד שלישי עד למועד השלמת מימוש אופציית הרכש, מתן זכות סירוב ראשונה לחברה ולמוכרת, מתן זכות הצטרפות לחברה (והחל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, גם מתן זכות הצטרפות למוכרת), מתן זכות קדימה לחברה ולמוכרת בהקצאת זכויות באי.אר.אן, הוראות לענין השקעה באי.אר.אן, מינוי דירקטורים באי.אר.אן (כאשר החל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, ימונה דירקטור נוסף מטעם החברה באופן שיקנה לה רוב בדירקטוריון אי.אר.אן), הצבעה בנושאים מסוימים, מדיניות חלוקת רווחים, הוראות עניין דיווחים וממשל תאגידי והוראות לעניין עיסוקי הצדדים. בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות לעניין זכות החברה לקבלת שיפוי מהמוכרת בתנאים מסוימים, כקבוע בהסכם. בהתאם להוראות ההסכם, השלמת העסקה כפופה לתנאים מתלים ובהם קבלת כל האישורים וההיתרים הנדרשים על פי כל דין לרבות אישור הממונה על הגבלים עסקיים. לפרטים נוספים, ראה דיווח מיידי מיום 8 בספטמבר 2016, אסמכתא: 2016-01-119806. יצוין, כי נכון למועד הדוח טרם הושלמה העסקה.

2.6 הסכמים לרכישת שליטה בפעילות סולארית - חברה נכדה

בהמשך לאמור בבאור 5.ג.7 לדוחות הכספיים המצורפים לדוח התקופתי, רכשה מנורה נדל"ן, בחודש ספטמבר 2016, כ- 45% מפעילות סולארית באירופה, לרבות הלוואות הבעלים של המוכרים (להלן: "סולנגיה"), באופן שלאחר הרכישה הינה מחזיקה בכ- 87% מהפעילות האמורה. בתמורה לרכישה שילמה מנורה נדל"ן סך של כ- 10.5 מיליון אירו. ראה באור 4 לדוחות הכספיים.

2.7 מכירת נכס מקרקעין

בחודש ספטמבר 2016, הושלמה עסקת מכר מקרקעין אשר נחתמה בחודש אפריל 2016, למכירת מלוא הזכויות בחלק מקרקע בגבעת שמואל, בין נחלת מנורה חברה לשכון ופתוח (1950) בע"מ (חברה בת של החברה) (להלן: "נחלת מנורה"), ובין צדדים שלישיים. התמורה הכוללת שהתקבלה בגין עסקת המכר עמדה על סך של כ- 187 מיליון ש"ח. לפרטים ראה דיווחים מיידיים מיום 1 במרץ 2016 (אסמכתא: 2016-01-038050), מיום 6 באפריל 2016 (אסמכתא: 2016-01-042472) ומיום 9 בספטמבר 2016 (אסמכתא: 2016-01-118195) וכן באור 9 לדוחות הכספיים.

2.8 מערכת מחשב ביטוח כללי

בחודש ספטמבר 2016, נחתם בין מנורה מבטחים ביטוח לבין סאפיינס פתרונות תוכנה (עידית) בע"מ (להלן: "עידית") הסכם לאספקת מערכת לניהול ביטוח אלמנטרי, שנועדה להחליף את מערכת המחשב הקיימת בחברה בתחום זה. ההסכם שנחתם כולל פרויקט של התאמת המערכת לצרכי החברה לרבות תכנון, פיתוח, התקנה, הטמעה, התאמה, בדיקות מסירה, אחריות ותמיכה ותחזוקה (אופציונאלי) של המערכת. מעבר לתקופת ביצוע הפרויקט, תקופת ההסכם כוללת תקופת אחריות שמסתיימת 36 חודשים לאחר מועד הקבלה הסופי של המערכת בשלמותה ובכללותה. לאחר תום תקופת האחריות, החברה רשאית להזמין מעידית שירותי תחזוקה לתקופה של 10 שנים לפחות מתום תקופת האחריות. עלות הפרויקט, הכוללת את עלויות הרישוי, השירותים והאחריות למערכת הינה כ- 46 מיליוני ש"ח. בנוסף, סוכמה עלות שירותי תחזוקה שנתית, אם וככל ויתבקשו. כן הוסכמו תעריפים ומחירים עבור ממשקים נוספים, דו"חות נוספים, מוצרים נוספים, ימי הדרכה נוספים ושירותים נוספים שיסופקו על בסיס T&M (כל העלויות הנ"ל הינן ללא מע"מ). יצוין, כי עידית שייכת לקבוצת סאפיינס המספקת כבר כיום מערכות ליבה בתחומי פעילותה השונים של הקבוצה. ראה גם סעיפים 8.8.1 ו- 8.8.2 בדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

2.9 אסיפה כללית שנתית ומיוחדת

ביום 10 באוגוסט 2016, התכנסה אסיפה כללית שנתית ומיוחדת של החברה בה נדונו ואושרו העניינים הבאים: (1) אישור מדיניות תגמול של החברה; (2) דיון בדוח התקופתי לשנת 2015; (3) מינוי מחדש של רואה החשבון המבקר; (4) מינוי מחדש של ה"ה ערן גריפל, גדליה דורון, שלמה מילוא ואורלי ירקוני לדירקטוריון החברה; (6) תיקון תקנון החברה¹; (7) אישור גמול לדירקטורים שאינם דח"צים או מבעלי השליטה בחברה. לפרטים נוספים ראה דיווח מידי מיום 6 ביולי 2016 (אסמכתא: 2016-01-076591), ודיווח תוצאות האסיפה מיום 10 באוגוסט 2016 (אסמכתא: 2016-01-100939). במועד האמור, סיימה ה"ה אלה רובינק את כהונתה כדירקטורית בלתי תלויה בחברה (ראה דיווח מיום 10 באוגוסט 2016, אסמכתא: 2016-01-100948).

2.10 ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

בחודש אוגוסט 2016, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה התקשרות בפוליסת ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, לרבות עבור בעל השליטה בחברה, בגבול אחריות מצטבר לקבוצת מנורה מבטחים כולה בגובה של 110 מיליון דולר, המורכב מפוליסת בסיס בסך 15 מיליון דולר לחברה ולחברות הבנות שלה, וכיסוי משותף בפוליסת מטריה, לכלל החטיבות בקבוצת מנורה מבטחים בגבול אחריות כולל של 95 מיליון דולר נוספים. וזאת בהתאם לתקנות החברות (הקלות בעסקאות עם בעלי ענין), התש"ס-2000 ("תקנות ההקלות") ובהתאם למדיניות התגמול בחברה. ראה דיווח מידי מיום 6 ביולי 2016 (אסמכתא: 2016-01-076204) מיום 18 באוגוסט 2016 (אסמכתא: 2016-01-106237).

2.11 סיווג דירקטורים כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

ביום 6 ביולי 2016, החליט דירקטוריון החברה, למען הסדר הטוב, לקבוע כי ה"ה אביטל שטיין, שלמה מילוא, ערן גריפל, אורלי ירקוני, חזי (יחזקאל) צאיג, וגדליה דורון, הינם דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבחנים לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית), תשס"ו-2005.

2.12 דיבידנדים מחברות מוחזקות

בחודשים מאי, יוני ואוגוסט 2016, חילקו אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") ומנורה מבטחים פנסיה וגמל דיבידנד לחברה, בסך של 1.8 מיליון ש"ח ובסך של 85 מיליון ש"ח, בהתאמה. ראה סעיף 12.2 להלן בדבר דיבידנד מחברות בנות לאחר תאריך המאזן.

¹ ראה דיווח מיום זה, אסמכתא: 2016-01-100942.

2.13 זכיה במכרז - פורשי רשות השידור

בחדש פברואר 2016, קיבלה מנורה מבטחים ביטוח הודעה מרשות השידור, בדבר זכיה במכרז לרכישת פוליסות ושירותים לתוכנית פרישה מוקדמת של עובדיה. בהתאם לתנאי המכרז, רשות השידור תעביר למנורה מבטחים ביטוח סכום חד-פעמי עבור כל פורש. מנורה מבטחים ביטוח תשלם לפורשים סכומים חודשיים במסגרת פוליסת ביטוח, כמוסכם בין הצדדים. אומדן הסכומים שיופקדו במנורה מבטחים ביטוח, בתקופת המכרז, בהנחת מיצוי מלא של כמות הפורשים הפוטנציאלית, עומד על כ- 350 מיליון ש"ח, ותלוי, בין היתר, במספר הפורשים בפועל. הרווח הצפוי מהעסקה איננו מהותי.

2.14 מינוי דירקטור חיצוני לכהונה שניה

בחדש פברואר 2016, אישרה האסיפה הכללית של החברה את חידוש מינויו של ה"ה יחזקאל (חזי) צאיג, כדירקטור חיצוני (דח"צ) בחברה, לתקופת כהונה שניה של שלוש שנים, שתחילתה במועד אישור מינויו על ידי האסיפה. יצוין, כי דירקטוריון החברה סיווג את ה"ה צאיג, כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית. לפרטים נוספים ראה דיווחים מיידיים מיום 29 בדצמבר 2015, ומיום 2 בפברואר, 2016 (אסמכתאות: 01-080638-2015 ו- 01-021787-2016, בהתאמה).

2.15 התארגנות עובדים והסכמים קיבוציים

בהמשך לאמור בסעיף 8.6.4 לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, בחדש אפריל 2016, נחתם הסכם קיבוצי חדש בין מנורה מבטחים פנסיה וגמל לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה שהחליף הסכם קיבוצי קודם משנת 2011.

בהמשך לאמור בסעיף 8.6.10 לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי בדבר התארגנות עובדי החברה באמצעות ההסתדרות העובדים הכללית החדשה (להלן: "ההסתדרות"), ובהמשך להליכים משפטיים שונים שהתקיימו בנדון, הודיעה החברה להסתדרות וזאת, במענה למכתב ההסתדרות אליה מיום 2 בפברואר 2016, הכולל הודעה בדבר היות ההסתדרות ארגון עובדים יציג בחברה, כי היא נכונה לפתוח עמה במשא ומתן לגיבוש הסכם קיבוצי. נכון למועד זה, טרם התגבשו הסכמות מחייבות בין מנורה מבטחים ביטוח ובין ההסתדרות. ראה דיווחים מיידיים מיום 2 בפברואר 2016 ומיום 3 בפברואר 2016, (אסמכתאות: 01-021463-2016 ו- 01-021463-2016, בהתאמה), וכן באור 39 בדוחות הכספיים בדוח התקופתי.

2.16 השקעה באמפא קפיטל

בחדש ינואר 2016, נחתם הסכם בין החברה לבין אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") וחברה האם שלה חברת השקעות לפיתוח התעשייה לישראל בע"מ (להלן: "המוכרת") בדבר רכישה והקצאה של 30% ממניות אמפא קפיטל מהמוכרת וזאת בתמורה לסכום של כ- 63.5 מיליון ש"ח, וכן אופציות לרכישה והקצאה של 10% נוספים של מניות אמפא קפיטל בתנאים כמפורט בהסכם (להלן: "ההסכם"). אופציות הרכש יעמדו בתוקפן למשך תקופה של 180 ימים שתחילתה לאחר חלוף 3 שנים ממועד ההשלמה, בכפוף לזכותה של החברה להקדים את מימוש אופציות הרכש במקרים מסוימים כקבוע בהסכם. בחדש פברואר 2016, ועם קבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים כנדרש, הושלמה העסקה האמורה. לפרטים נוספים בדבר ההסכם ראה דיווחים מיידיים מיום 4 בינואר 2016 ומיום 1 בפברואר 2016 (אסמכתא: 01-002077-2016, ואסמכתא: 01-020983-2016, בהתאמה) וכן באור 9 לדוחות הכספיים.

2.17 הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות שלה, כייצוגיות ותביעות תלויות נוספות, ראה באור 7 בדוחות הכספיים.

2.18 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

2.18.1 הוראות דין החלות על פעילות הקבוצה באופן כללי

2.18.1.1 חוקים ותקנות

- בחודש נובמבר 2016, נכנס לתוקפו תיקון לחוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994, שפורסם ביולי 2014, המסדיר את הצעת יחידותיהן של קרנות נאמנות זרות בישראל. נוסח התקנות בנושא פורסם ברשומות בחודש מאי 2016 (תקנות השקעות משותפות בנאמנות (הצעת יחידות של קרן חוץ), התשע"ו-2016). בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו בתקנות, ניתן יהיה להציע יחידות של קרנות נאמנות זרות בישראל. התיקון לחוק, החל מהמועד שבו יוצעו יחידות של קרנות זרות בישראל, עשוי להגביר את התחרותיות בשוק קרנות הנאמנות בישראל ואולם אין בידי הקבוצה להעריך בשלב זה את ההשפעה של התיקון על עסקיה בפרט ועל שוק קרנות הנאמנות בישראל בכלל.
- בחודש אוגוסט 2016, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016. במסגרת החוק מוצע להקים רשות עצמאית שתקרא: רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הרשות"). תפקידה של הרשות יהיו, בין היתר, הגנה ושמירה על עניינם של המבוטחים, העמיתים ולקוחות הגופים המפוקחים; הבטחת יציבותם וניהולם התקין של הגופים המפוקחים; קידום התחרות במערכת הפיננסית ובמיוחד בשוק ההון הביטוח והחיסכון; ועידוד חדשנות טכנולוגית ועסקית בפעילותם של הגופים המפוקחים ותוך הרחבת סמכויות הממונה בעניינים שונים, כראש הרשות, תוך היוועצות, לפי העניין, בוועדה המייעצת בה יהיו חברים, בין היתר, נציגי הפיקוח על הבנקים ורשות ניירות ערך. בביצוע תפקידה תביא הרשות בחשבון את המדיניות הכלכלית של הממשלה ובתחום החיסכון הפנסיוני, ביטוח הבריאות והסיעוד תפעל בהתאם למדיניות הממשלה בהחלטותיה.
- בחודש אוגוסט 2016, פורסם ברשומות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק"). החוק עוסק בהסדרת הפיקוח על נותני שירותי מטבע ונותני שירותי האשראי החוץ בנקאי. עיקרי החוק כוללים, בין היתר, מינוי מפקח על נותני שירותים פיננסיים, אשר הינו המפקח המוגדר בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, אשר יפקח על פעילות של העמדת אשראי חוץ בנקאי שלא על ידי גופים מוסדיים ועל פעילות נותני שירותי מטבע. השירותים המפוקחים בהתאם לחוק זה יהיו מתן אשראי מסוגים והיקפים מסוימים על ידי גופים כאמור וכן עסקאות ניכיון. על פי החוק קיימים מספר סוגי רישיונות, בהתאם לסוגי הפעילויות המבוקשות על ידי נותני השירות, והיקפן. מועד כניסתו של החוק לתוקף הינו ביום 1 ביוני 2017, ביחס לנותני שירותי אשראי וביום 1 ביוני 2018, ביחס לנותני שירות בנכס פיננסי. בחודש נובמבר 2016, פורסמה הצעת חוק ממשלתית לתיקון החוק, כשלב נוסף באסדרת הפיקוח על שירותים פיננסיים מוסדרים, ואשר עניינו הסדרת פעילותם של נותני שירותי פיקדון ואשראי בלא ריבית הכולל, בין היתר, יחידים, עמותות או חברות לתועלת הציבור שהן גופים בלא מטרת רווח שמאפשרים הפקדת פיקדונות כספיים של לקוחות וכן עוסקים במתן הלוואות בלא ריבית.
- בחודש אפריל 2016, פורסם ברשומות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן, לצורך פסקה זו: "החוק"). בחוק נקבע, כי התקשרות של גוף פיננסי (גוף מוסדי, חברה שייעודה הנפקת מוצרי מדדים, מנהל קרן להשקעות משותפות בנאמנות, מנהל תיקים, תאגיד בנקאי או גוף אחר המספק שירותים פיננסיים שקבע שר האוצר) או של תאגיד שליטה של גוף פיננסי ("תאגיד פיננסי") עם נושא משרה בכירה או עובד, בתאגיד הפיננסי, במישרין או בעקיפין, באשר לתנאי כהונתו או העסקתו, הכוללת מתן תגמול שההוצאה החזויה בשלו צפויה לעלות על 2.5 מיליון ש"ח בשנה ("תקרה לתשלום"), טעונה אישור של אלה, בסדר זה: ועדת התגמול, הדירקטוריון (ברוב של הדירקטורים החיצוניים או הבלתי תלויים, ככל שקמה חובה למנותם) וככל שמדובר בחברה ציבורית גם אישור האסיפה הכללית (בהתאם להוראות סעיף 267א(ב) לחוק החברות), וכי ההתקשרות כאמור תאושר כאשר היחס שבין ההוצאה החזויה בשל

התגמול, לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד הפיננסי לעובד התאגיד, לרבות עובד קבלן שהגוף הפיננסי הוא המעסיק בפועל שלו, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ- 35. במסגרת החוק, תוקנה פקודת מס הכנסה תוך קביעה, כי ככל ששולם על-ידי תאגיד פיננסי, לנושא משרה בכירה או לעובד, שכר שעלותו עולה על התקרה לתשלום, לא תותר בניכוי, לצורך חישוב הכנסתו החייבת של התאגיד הפיננסי, עלות שכר בסכום השווה לפעמיים ההפרש בין עלות השכר של העובד התקרה לתשלום. הוראות החוק, חלות על התקשרות מיום פרסום החוק או לאחריו, ולעניין התקשרות שאושרה לפני יום הפרסום, יחולו הוראות חוק זה בתום שישה חודשים מיום הפרסום, והתקרה לתשלום תחושב באופן יחסי למספר חודשי העבודה של נושא המשרה הבכירה או עובד התאגיד הפיננסי. בחודש יולי 2016, ובהמשך לבג"צ שהוגש על ידי איגוד הבנקים ואיגוד חברות הביטוח, הוציא בית המשפט העליון צו ביניים וצו על תנאי המורה למשיבים ליתן טעם במספר עניינים הנוגעים להוראות החוק כמפורט לעיל. ביום 29 בספטמבר 2016, דחה בג"צ את העתירות ואת הסעדים המבוקשים בעתירות בעניין חוקתיות סעיפים 2(ב), 4(1) ו-6(א) לחוק וכן את הבקשה להאריך את משך תקופת ההתארגנות הקבועה בו, תוך הארכת תוקפו של צו הביניים שניתן כאמור עד ליום 1 בינואר 2017.

2.18.1.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש אוקטובר 2016, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו **"ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח"**. אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר מקים ממשק אינטרנטי מרכזי, שיאפשר לציבור המבוטחים לאתר את מוצרי הביטוח שברשותם אצל כל חברות הביטוח בקלות ובמהירות ולבחון את תנאיהם. החוזר מפרט את הדרישות מחברות הביטוח לצורך הפעלת הממשק.
- בחודש ספטמבר 2016, פורסם תיקון לחוזר גופים מוסדיים שעניינו **"כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים"**, אשר מרחיב את אפשרויות ההשקעה על דרך של רכישת תיקי הלוואות לדור.
- בחודש אוגוסט 2016, פורסם חוזר שעניינו **"ניהול סיכונים סייבר בגופים מוסדיים"** ("החוזר"). החוזר כולל התייחסות להיבטים שונים של נושא הסייבר, כאשר אבטחת מידע הינו רק רובד אחד מתוך המכלול, לרבות הגדרת תפקידי ואחריות הדירקטוריון, המנכ"ל, ועדת היגוי לניהול סיכונים סייבר ומנהל אבטחת סייבר, קביעת מדיניות ניהול סיכונים סייבר, נהלים ותכנית עבודה, אופן הערכת וניהול סיכונים סייבר, אמצעי הגנת סייבר שעל גוף מוסדי ליישם ובכלל זה, ניטור ובקרה, סקרי אבטחת מידע ומבחני חדירה, אופן אבטחת מערכות המידע של הגוף המוסדי, התקשורת ותפעול המערכות, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ בנוגע להגנת סייבר לרבות שימוש בשירותי מחשוב ענן, אבטחה פיסית וסביבתית של סביבת העבודה של הגוף המוסדי, הגנת סייבר במשאבי אנוש וגיוס עובדים (לרבות בסיום העסקתם), אבטחת ערוצי הקשר עם הלקוחות ועם גורמים חיצוניים לגוף המוסדי ועוד.
- בחודש אוגוסט 2016, פורסם נייר עמדה בנושא **"חזון דיגיטלי"**, אשר מטרתו להתוות את חזון אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון ("האגף") בנושא הדיגיטציה בגופים המוסדיים, ולתאר שורה של צעדים, פנימיים וחיצוניים, שיינקטו על ידי האגף במטרה לקדם את התשתית הטכנולוגית ואת הדיגיטציה בענף. נייר העמדה מגדיר "דיגיטל" כמורכב מארבעה רכיבים עיקריים: (1) מובייל- היכולת להיות מקושר בכל זמן ובכל מקום לכל שירות. (2) האינטרנט של הדברים/מכשור לביש- היכולת לקיים ניטור וחיתום רציף אחר הלקוחות, להתאים את תנאי הפוליסה והמחיר לדרישות הלקוחות, אורח חייהם והשינויים במהלכם. (3) ביג דאטה/כריית מידע/ניתוחים סטטיסטיים- היכולת להכיר את הלקוח טוב יותר, להתאים ללקוחות מוצרים באופן טוב יותר, ולשווק אותם בצורה מתאימה ואפקטיבית יותר. (4) ענן- וירטואליזציה של משאבי אנוש והיכולת לשעבד יכולות עיבוד רבות בצורה נקודתית. נייר העמדה מפרט שלושה רבדים עיקריים בהם משתקפת הדיגיטציה כאמצעי להשגת יעדים: (1) בממשק בין גופים מוסדיים ללקוחות. (2) במערכות מידע בגופים המוסדיים. (3) בתוך אגף שוק ההון, בממשק בינו לבין המבוטחים ובינו לבין הגופים המפוקחים. בין היתר, נקבע בנייר העמדה, כי הן גופים מוסדיים שיציגו תכנית אסטרטגית להיערכות לעידן הדיגיטלי, ולשיפורים טכנולוגיים; והן גופים מוסדיים שיבנו תכניות עבודה רב שנתיות למיכון

ודיגיטציה של תהליכים עסקיים הרלוונטיים למוצרים ובתהליכים עסקיים רוחביים- יזכו להקלות בדרישות ההון. כמו כן, נקבע בנייר העמדה כי בכדי לעודד כניסת שחקנים חדשים לשוק הביטוח והחיסכון, ישקול האגף מתן הקלות בדרישות רגולטוריות לגוף, שיתעתד לפעול במתכונת דיגיטלית לחלוטין.

● בחודש יולי 2016, פורסם **נספח לחוזר בירור ויישוב תביעות טיפול בפניות ציבור** (להלן: "**הנספח**" ר "**חוזר יישוב תביעות**", בהתאמה). הנספח, אשר מהווה חלק בלתי נפרד מחוזר יישוב תביעות, כולל הוראות ספציפיות שיש לנהוג על פיהן בעת יישוב תביעות. בין היתר, קובע הנספח הוראות לעניין ניסוח ואופן משלוח ההודעות במהלך בירור תביעה ותוצאותיה. בהקשר זה נקבע, בין היתר, כי על גוף מוסדי לאפשר לתובע לבחור האם לקבל או לשלוח הודעות כאמור בדרך של דואר, דואר אלקטרוני או פקס, או בדרך אחרת או בכל אמצעי תקשורת מאובטח אחר המקובל באותו מועד באותו ענף. בנוסף, נקבעו בנספח הוראות לעניין הסברים ונימוקים שיש למסור למבוטחים במסגרת הודעת דחיה ובכללן הודעת דחיה המבוססת על דוחות חקירה, הוטלו מגבלות על יכולתו של מבטח להעלות טענה בקשר עם אי גילוי בנסיבות מסוימות, נקבעו תנאים לקיזוז כספים מתשלום לצד ג' על בסיס טענה ל'רשלנות תורמת', נאסר קיזוז של יתרת אגרת הרישוי לרכב (ביחס לתקופה שממועד קרות מקרה הביטוח ועד לתום תקופת הרישוי), מתגמולי הביטוח המשולמים למבוטח או לצד ג', במקרה של רכב באובדן. במסגרת הנספח נקבעו גם הוראות בקשר עם יישוב תביעות סיעוד לרבות, הוראות ומגבלות לעניין אופן בדיקת מצבו התפקודי של מבוטח בעת יישוב תביעת סיעוד. מועד התחילה של רוב הוראות הנספח הנו מיום 1 בספטמבר 2016. להערכת הקבוצה, לנספח יכול ותהיה השפעה על היבטים תפעוליים של ניהול התביעות ועל עלות התביעות, מחד גיסא, ועל דמי הביטוח, מאידך גיסא. **הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין התנהגות הלקוחות והמתחרים.**

● בחודש מאי 2016, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו "**אחזור מידע אישי**". על פי החוזר, חברת ביטוח נדרשת לאפשר למבוטח קיום חשבון פרטי נגיש באמצעים טכנולוגיים, באמצעותו יוכל לאחזר מידע אישי, ובכלל זה: פרטיו האישיים, נתונים אודות פוליסות שברשותו או שהיו ברשותו ותביעות הביטוח שהגיש בשלוש שנים האחרונות. כמו כן, קובע החוזר כי חברת ביטוח תציע למבוטח אפשרות משלוח מסמכים והודעות הנדרשים על פי דין בכלים טכנולוגיים ותאפשר למבוטח למסור מסמכים באותו אופן. מועד תחילתו של החוזר הינו 30 במרס 2017.

● בחודש אפריל 2016, פורסם חוזר שעניינו **הנחייה לביצוע IQIS לשנת 2015**. לפרטים ראה סעיף 7 להלן.

2.18.1.3 הצעות חוק וטיטות חוזרי ממנה

● בחודש אוקטובר 2016, פורסם תזכיר הצעת חוק **השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס') (קרנות סל), התשע"ז-2016**. מטרת תזכיר הצעת החוק, שנועד לקדם להליכי חקיקה נוסח מקוצר, ממוקד ומצומצם בהיקפו ובנושאו של הצעה קודמת לתיקון חוק השקעות משותפות בנאמנות (תיקון מס' 21), התשע"ב-2012, היא הקמת בסיס חקיקתי לקרן נאמנות מסוג חדש – "קרן סל", דבר שיאפשר את הפיכת תעודות הסל הקיימות כיום, לקרנות נאמנות, החוסות תחת חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994. מהלך זה צפוי להפחית את הסיכונים המערכתיים הגלומים בפעילות חברות תעודות הסל ולסגור את הפער הרגולטורי הקיים כיום בין פעילות תעודות הסל לבין פעילות קרנות הנאמנות. יצוין כי קרן נאמנות מסוג "קרן סל", תהיה דומה לקרנות נאמנות נסחרות (ETF) המקובלות במדינות רבות בעולם כיום.

● בחודש ספטמבר 2016, פורסמה טיטת חוזר בדבר "**הוראות להתנהלות מבטח במהלך חיי הפוליסה**". הטיטה מבקשת ליצור הסדרה רוחבית ולרכז במסמך אחד הוראות - קיימות וחדשות - הנוגעות לאופן התנהלות המבטח בממשקים שבינו לבין המבוטח, ובכלל אלו: צירוף לביטוח, חיתום רפואי, ניסוח תכניות ביטוח ויישוב תביעות. חלק מהוראות החוזר אמורות להחליף למעשה הוראות הקיימות כיום בחוזרים אחרים -

חוזר הוראות לניסוח תכניות ביטוח, נספח לחוזר עקרונות לעריכת חיתום רפואי ונספח ב' לחוזר יישוב תביעות - אשר יבוטלו, אם הטייטה תהפוך לחוזר מחייב. הקבוצה לומדת את הוראות הטייטה. להערכת הקבוצה, הטייטה בנוסחה הנוכחית, אם וככל שתהפוך לחוזר מחייב, עלולה להחמיר את החובות החלות על חברת ביטוח. **הערכת הקבוצה לעניין השלכות הטייטה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. ההשלכות בפועל עשויות להיות שונות מאלה שהוערכו, כתלות בנוסח הסופי של החוזר וביישום ההסדרה בפועל.**

• בחודש אוגוסט 2016, פרסמה המפקחת טיוטת תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשע"ו-2016 (להלן - "התקנות"), במסגרתה הוצע, בין היתר, לתקן את התקנות ולקבוע כי הן יחולו גם על מקבלי קצבאות, כך שמי שהחל לקבל קצבת זקנה יוכל לפעול להעברת יתרת הצבירה שלו לגוף מוסדי אחר, למוצר פנסיוני הדומה למוצר הפנסיוני שממנו העמית החל לקבל קצבת זקנה. כמו כן, מוצע לאפשר נידוד גם לכספים במוצר "קופת גמל להשקעה" מקופת גמל השקעה אחת לאחרת, על מנת שהחוסכים בקופה זו יוכלו להנות מהיתרונות שבנייד הכספים כאמור. כן מוצע להרחיב את אפשרויות הנייד בין מוצרים פנסיוניים שונים, על פי התקנות. בנוסף, מוצע לקצר את הזמן הקבוע לביצוע בקשת הנייד וכן לבטל את האפשרות לבטל את העברת הכספים לאחר שהועברה בקשה לקופה המקבלת, למעט אם לא ניתן לבצע את הבקשה. להערכת הקבוצה הרחבת אפשרות הנייד ובפרט למקבלי קצבת זקנה, קיצור הזמן לביצועו תוך ביטול האפשרות לבטל את העברת הכספים כאמור, תביא להגברת התחרות גם לאחר הפרישה, תוך חיזוק כח המיקוח של מקבלי הקצבאות להוזלת דמי הניהול. **הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עלולות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות בין היתר, בנוסח הסופי של התקנות ובהתנהגות המתחרים והעמיתים בפועל.**

• בחודש אוגוסט 2016, פורסמה הצעת חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ו-2016, המיישמת את המלצות הועדה להגברת התחרות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים ("ועדת שטרומ"). מטרת החוק הינן הגברת התחרות בשירותי הבנקאות הקמעונאיים בישראל, שיפור יעילותו ודרכי פעולתו של שוק הבנקאות, הגברת רווחת ציבור הלקוחות וצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק הבנקאות כאשר מטרתו אלו יושגו, בין היתר, על ידי: (1) איסור על בנק בעל היקף פעילות רחב, כהגדרתו בחוק, לעסוק בתפעול הנפקת כרטיסי חיוב, לסלוק כרטיסי חיוב ולהחזיק בתאגיד המתפעל הנפקה או סולק כאמור ועל ידי כך לאפשר לחברות כרטיסי האשראי המופרדות להיות "איום תחרות" על המערכת הבנקאית; (2) איסור על גוף מוסדי גדול כהגדרתו בחוק, לרכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב כהגדרתו בחוק, אמצעי שליטה בחברת כרטיסי אשראי; (3) מתן "הגנות ינוקא" לשחקנים חדשים שתקבענה בהוראות שעה; (4) שינוי מבנה הבעלות בתאגיד המפעיל ממשק בין מנפיקים לסולקים באופן המונע מגופים המחזיקים באמצעי שליטה בתאגיד כאמור להציב חסמים בפני מתחריהם ו- (5) קביעת הוראות נוספות להגברת התחרות, לרבות מניעת שינוי תנאי התקשרות של תאגיד בנקאי עם לקוח לרעה, ללא הצדקה סבירה, מקום בו הלקוח מעוניין לצרוך שירותים בנקאיים ממתחרה; שיתוף העברה ושימוש במידע אודות הלקוח, בהסכמתו ולבקשתו; והדרישה כי תאגיד בנקאי יציג בפני לקוחותיו את כרטיסי החיוב ותנאיהם של כלל המנפיקים שביקשו מהתאגיד הבנקאי לעשות כן.

• בחודש מרס 2016, פורסמה טיוטה שנייה של עמדת ממונה - הבהרה בעניין בדיקה מחודשת של זכאות, המתייחסת להוראות מסוימות בנושא זה, לרבות הבהרה לעניין הגדרת "בדיקה מחודשת של זכאות" שנקבעו בחוזר יישוב תביעות. בשלב זה, הקבוצה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעה של הטייטה אם וככל שתהפוך לדין מחייב. להערכת הקבוצה, לטייטה האמורה יכול ותהיה השפעה על היבטים תפעוליים של ניהול התביעות ועלות התביעות, מחד גיסא ועל דמי הביטוח, מאידך גיסא. **הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין נוסח סופי של טיוטת ההבהרה ותחולתה, וכן לעניין התנהגות הלקוחות והמתחרים.**

- בחודש ינואר 2016, פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הגבלות על מינוי וכהונה של בעלי תפקיד מרכזי בגוף מוסדי), התשע"ו - 2016. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע, כי בעל שליטה בגוף מוסדי, או קרובו (על פי הגדרה מרחיבה המוצעת בטייטה), קרוב של דירקטור בגוף מוסדי וכן מי שהורשע בעבירה מהמנויות בטייטה, לא ישמש כנושא משרה (למעט דירקטור) בגוף מוסדי או כבעל תפקיד אחר מהסוג שעליו הורה הממונה שלפעילותו עשויה להיות השפעה משמעותית על פרופיל הסיכון של הגוף המוסדי או על כספי החוסכים באמצעותו בגוף המוסדי ("בעל תפקיד מרכזי"). עוד מוצע לקבוע, כי לא ימלא אדם תפקיד מתפקידיו של בעל תפקיד מרכזי בגוף המוסדי אלא אם מונה לתפקיד כדון, ולא יפגע אדם בשיקול הדעת העצמאי של בעל תפקיד מרכזי.

2.18.2 ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

2.18.2.1 חוקים ותקנות

- בחודש ספטמבר 2016, אושרו תקנות הביטוח לאומי (חיסכון ארוך טווח לילד), התשע"ו-2016, שעל פיהן יפקיד המוסד לביטוח לאומי מדי חודש סך של 50 ש"ח מקצבת הילדים בגין כל ילד זכאי בקופת גמל להשקעה או בחשבון בנק, בהתאם לבחירת ההורה, וככל שלא בחר – בקופות גמל להשקעה שיפורטו ברשימה שיפרסם המוסד לביטוח לאומי בסבב קבוע ביניהן. הורה יוכל להגדיל את סכום ההפקדה ב- 50 ש"ח נוספים מתוך קצבת הילדים. בעקבות אישור התקנות פרסם החשב הכללי במשרד האוצר מכרז לבחירת הבנקים והחברות המנהלות שינהלו את החיסכון ארוך הטווח לילדים. מנורה מבטחים פנסיה וגמל השתתפה במכרז זה והוכרזה כאחת החברות הזוכות. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה לאישור תקנון בהתאם להוראות הנ"ל – נכון למועד דוח זה טרם התקבל האישור. הקופה החדשה אמורה להתחיל לפעול בתחילת שנת 2017.
- בחודש יולי 2016, ובהמשך לאמור בסעיף 8.1.3.2(ו) לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי, בדבר מסמך הבהרות אותו פרסמה המפקחת בחודש אוקטובר 2015, לעניין ההסכם הבין מדינתי בין ישראל וארה"ב ליישום חוק ה-FATCA, ולצורך יישום ההסכם, פורסמו ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227), התשע"ו-2016, ותקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016, אשר מגדירים, בין היתר, את זהות הגופים המחויבים ברישום, איסוף מידע אודות פעילות לקוחות, לרבות קביעת קריטריונים לקבלת לקוחות חדשים ודיווח אודות עסקאות ותנועות בהתאם ל-FATCA. הקבוצה פועלת ליישום הוראות החוק והתקנות, לרבות ביצוע בדיקות נאותות וזיהוי למצטרפים חדשים בחשבונות הרלוונטיים.
- בחודש יוני 2016, פורסם תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), התשע"ד-2014, אשר מסדירות את אופן התשלום והדיווח לגופים המוסדיים והיזון חוזר למעסיקים, לרבות באמצעות המסלקה (להלן: "התקנות") לפיו, בין היתר, על מנת להקל על הליך יישום התקנות, תחול דחיה של כשנה במועדי היישום ביחס למעסיקים של פחות מ- 50 עובדים ודחיה של חצי שנה ביחס למעסיקים שלהם לפחות 50 עובדים אך לא יותר מ- 100 עובדים.
- בחודש ינואר 2016, נכנס לתוקף תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012, שאיפשר קביעת דמי ניהול מינימליים לחשבונות בקופות גמל עם צבירה נמוכה. במסגרת התיקון לתקנות, נקבע כי דמי הניהול המרביים מהיתרה הצבורה של חשבונות עמית שאינו מקבל קצבה בקופות גמל (בהתאם להגדרות המפורטות בתקנות), יהיה הגבוה מבין החלופות הבאות: 1.05% מהיתרה הצבורה או 6 ש"ח לחודש.
- בחודש ינואר 2016, בהמשך לתיקון מס' 12 לחוק קופות גמל, פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (משיכת כספים מקופת גמל) (סכומים קטנים), התשע"ו-2016, בהן פורטו תנאי משיכה בפטור ממס של סכומים קטנים (עד 8,000 ש"ח) מקופות גמל לחסכון.

- בחודש אוגוסט 2015, חוקק **תיקון מס' 12 לחוק קופות הגמל**, ובמסגרתו ניתנה לשר האוצר הסמכה לקבוע את התנאים שבהם ניתן יהיה לבצע משיכה חד פעמית של כספים קטנים (עד 8,000 ש"ח) מקופת גמל לתגמולים ו/או מקופת גמל לא משלמת לקצבה ו/או מקרן פנסיה ותיקה, וניתנה לממונה סמכות לקבוע הוראות לעניין זה בתקנוני קופות גמל (תקנון אחיד). כמו כן, במסגרת התיקון תוקן סעיף 20 לחוק קופות גמל ונקבע כי שיעורי ההפקדה של מעסיק בגין עובדיו יהיו אחידים לכל סוגי המוצרים והיצרנים. בחודש פברואר 2016, נערך הסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת ההפקדות לביטוח פנסיוני במשק. ההסכם הקיבוצי קובע הגדלה מקבילה של דמי הגמולים המשולמים על ידי העובד והמעסיק בשתי פעימות כשב - 1.1.2017 שיעור ההפקדה של תגמולי המעסיק יעמוד על 6.5% ושיעור ההפקדה לתגמולי עובד יעמוד על 6%. כן נקבע כי בקופת ביטוח או בקופת גמל שאינה קרן פנסיה תשלום המעסיק לדמי הגמולים יכלול את התשלום לרכיב אובדן כושר עבודה. בחודש מאי 2016, הוצא צו הרחבה להסכם קיבוצי כללי (מסגרת) להגדלת ההפקדות לביטוח פנסיוני במשק. צו ההרחבה קובע הגדלה מקבילה של דמי הגמולים המשולמים על ידי העובד והמעסיק בשתי פעימות, כשמיום 1 בינואר, 2017 שיעור ההפקדה של תגמולי המעסיק יעמוד על 6.5% ושיעור ההפקדה לתגמולי עובד יעמוד על 6%. כן נקבע, כי בקופת ביטוח או בקופת גמל שאינה קרן פנסיה תשלום המעסיק לדמי הגמולים יכלול גם את התשלום לרכיב אובדן כושר עבודה. בנוסף, לאור ההסכם חוקק, בחודש יוני 2016, **תיקון מס' 16 לחוק קופות הגמל**, במסגרתו נקבע, בין היתר, כי אם נקבעו בדין או בהסכם שיעורי הפקדה שונים למרכיב תגמולי המעסיק הכוללים את הכיסוי לביטוח אובדן כושר עבודה של עד 2.5% משכרו של העובד להבטחת עד 75% משכרו של העובד, בסוגים שונים של קופות, לא יראו בהוראות הדין או ההסכם התניה של המעסיק לגבי שיעור ההפקדה בעד העובד בהפקדה לסוג מסוים של קופה ובלבד ששיעור ההפקדה לא יפחת עד ה- 30 ביוני 2016 משיעור ההפקדה למרכיב תגמולי המעסיק שנקבע בדין או בהסכם לאותה קופת גמל ולאחר מועד זה לא יפחת מהשיעורים שצוינו בהסכם לעיל.

2.18.2.2 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש ספטמבר 2016, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו **"קווים מנחים לעניין תכניות לביטוח מפני אובדן כושר עבודה"**, הקובע מבנה אחיד ומודולרי לתכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, אשר יאפשר למועמדים לביטוח לערוך השוואה בין תוכניות הבסיס השונות וההרחבות השונות לתוכנית הבסיסית לביטוח מפני אובדן כושר עבודה. החוזר קובע הגדרה אחידה לאובדן כושר עבודה וכן הוראות שונות לתכנית הבסיסית לרבות בכל הנוגע לתקופת הביטוח, תקופת ההמתנה, היקף הכיסוי, תגמולי הביטוח ואופן חישובם, חריגים לכיסוי, כיסוי בתקופת העדר עבודה ואפשרות קיזוז תגמולי הביטוח במקרה של תשלום מגורמים ממשלתיים או ממבטחים אחרים. החוזר חל על כל התכניות לביטוח אובדן כושר עבודה, אישיות או קבוצתיות שישווקו, יוארכו או יחודשו החל מיום 1 במאי 2017. כמו כן, נקבעה בחוזר הוראת מעבר, לפיה, תקופת הביטוח בפוליסות אובדן כושר עבודה קבוצתיות שישווקו החל ממועד הפרסום ועד מועד התחילה לא תעלה על שנה אחת (להלן: **"תקופת המעבר"**), וכי בתקופת המעבר לא תשווקנה תכנית לביטוח אובדן כושר עבודה, הקובעת בהגדרת מקרה הביטוח כי מבוטח ייחשב כמי שנמצא באובדן כושר עבודה אם נשלל כושר העבודה שלו לעסוק בשיעור של לפחות 75% בכל עיסוק שהוא (הגדרת "כל עיסוק").
- בחודש ספטמבר 2016, התפרסם חוזר שעניינו **"הצטרפות לקרן פנסיה או לקופת גמל"**, אשר מסדיר את תהליכי ההצטרפות לקרן פנסיה, קופת גמל לחסכון וקרן השתלמות, ועדכון הפרטים אצלן, ואף מסדיר את הליך איתור החיסכון הלא פעיל של מצטרף חדש לקרן פנסיה (באמצעות המסלקה הפנסיונית) ואיחודו לחשבון העמית בקרן הפנסיה החדשה שלו (בדומה לעקרון שבחוזר איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות). החוזר ייכנס לתוקף בחודש יוני 2017, למעט בכל הנוגע לאיחוד החסכונות כאמור לעיל שייכנס לתוקף בחודש ינואר 2017. היקף השפעת החוזר אינה ניתנת לאומדן, שכן אין בידי הקבוצה מידע לגבי שיעור לקוחותיה הלא פעילים שיחלו להפקיד בקרנות פנסיה מתחרות, ואין בידי הקבוצה מידע לגבי היקף הנכסים שצפוי לעבור לקרנות הפנסיה שבניהול הקבוצה בעקבות הצטרפותם של עמיתים חדשים.

- בחודש ספטמבר 2016, התפרסם חוזר שעניינו **"הוראות לעניין זכויות וחובות עמיתים בתקנון קרן פנסיה חדשה מקיפה"**, אשר קובע את נוסח התקנון התקני של קרן פנסיה מקיפה, ומחייב את החברות המנהלות להגיש לאישור הממונה עד ליום 1 בספטמבר 2017, עדכון של תקנון קרן הפנסיה, אשר ייכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2018. נוסח התקנון התקני כולל שינויים משמעותיים בזכויות עמיתי הקרן, קובע לוחות זמנים לביצוע פעולות שירות שונות המפורטות בתקנון ומחייב היערכות משמעותית של הקבוצה לקראת כניסתו לתוקף של החוזר.
- בחודש אוגוסט 2016, פרסמה המפקחת חוזר שעניינו **"כללים לתפעול מוצר פנסיוני"**, במסגרתו נקבעו כללים לעניין אופן ביצוע ההוראות שנקבעו במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2015 ו-2016), התשע"ו-2015, לרבות מתכונת הדיווח של סוכן הביטוח הפנסיוני לגוף המוסדי אודות תשלום דמי הסליקה, הוראות לעניין ביצוע ההפחתה של עמלות הסוכן מחד גיסא והוראות לביצוע ההפחתה של דמי הניהול למבוטח מאידך גיסא, וכן הוראות בדבר אופן הצגת המידע אודות ההפחתה בדמי הניהול למבוטח. תחילתו של חוזר זה ביום 1 בינואר 2017.
- בחודש יולי 2016, פורסם חוזר שעניינו **"הוראות לעניין בחירת קופת גמל"** (להלן – **"החוזר"**), אשר החליף חוזר באותו ענין מחודש מרס 2016. במסגרת החוזר קובעת הממונה כי היא תבחר לפחות שתי קרנות פנסיה מקיפות שתשמשנה כקופות ברירת מחדל של כלל העובדים במשק שלא בחרו באופן אקטיבי בקופת גמל אחרת, ושמעסיקם לא ערך מכרז עצמאי מטעמו בענין זה, וזאת בהליך תחרותי שיתקיים אחת ל-3 שנים (ושהחברות המנהלות שיזכו בהליך יהיו מחויבות לו למשך 10 שנים ממועד הצטרפות עמית). במכרז תינתן העדפה מתקנת לחברות מנהלות שנתח השוק שלהן מסך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות אינו עולה על 5%. בנוסף, קובעת הממונה את התנאים והקריטריונים שבהם יכולים מעסיק וארגון עובדים לקיים הליך תחרותי משל עצמם לצורך בחירת קרן פנסיה, קופת גמל לחסכון או קרן השתלמות שתהווה קופת ברירת המחדל של עובדיהם. בהתאם להוראת המעבר שנקבעה בחוזר, מעסיקים רשאים להמשיך ולצרף עד 31 במרס, 2019 לקרן ברירת מחדל שהוגדרה בהסכמים קיימים שנערכו לפני מועד פרסום החוזר. החוזר עשוי לשנות באופן מהותי את תנאי התחרות בשוק הפנסיה, תוך הגברת התחרות החריפה גם כך בשוק זה. בהמשך לחוזר האמור, ובהמשך להליך מכרזי שקיימה, פרסמה הממונה בחודש אוגוסט 2016, את שמות קרנות פנסיה ברירת המחדל הנבחרות (מיטב-דש והלמן אלדובי), שהחלו לפעול ככאלה בחודש נובמבר 2016, למשך השנתיים שלאחר מכן. הליך זה עשוי להאיץ עוד יותר את התחרות הערה בשוק החיסכון ארוך הטווח, ולגרום לירידה נוספת בדמי הניהול, אך בשלב זה, לא ניתן להעריך את עוצמת הירידה ומידת השפעתה על הקבוצה ורווחיותה, כמו גם על שיעורי הנטישה של העמיתים הקיימים ועל מספר המצטרפים החדשים בקרנות הפנסיה שבניהול הקבוצה. **הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה להשתנות בהתאם להתנהגות הלקוחות והמתחרים.**
- בחודש יולי 2016, התפרסם חוזר שעניינו **"העברת כספים בין קופות גמל"**, שהחליף חוזר קיים באותו עניין, ובמסגרת זאת קוצר משך הזמן שבו עמית, שביקש להעביר את כספיו מקופה אלמונית לקופה פלמונית, יוכל להתחרט ולבטל את בקשת הניוד שהגיש. קיצור משך הזמן שניתן לקופה המעבירה לנסות ולשמר את הלקוחות עשוי להשפיע לרעה על היקף הניוד היוצא מהקבוצה, אך מאידך גיסא ישפיע לטובה על היקף הניוד הנכנס לקבוצה. **הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש בשל התנהגות המתחרים, המפצים והלקוחות.**
- בחודש יוני 2016, פורסם חוזר שעניינו **"איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות – הוראת שעה"** (להלן – **"החוזר"**), אשר קובע הוראות ליישום הוראת השעה שנכללה במסגרת תיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל (כמפורט בסעיף 8.1.3.3 לדוח תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי). בהתאם לחוזר, העברת כספים בין קרנות הפנסיה החדשות צפויה להתבצע בין סוף חודש נובמבר 2016 לחודש אוגוסט 2017. יישום החוזר עשוי להאט (באופן זמני) את הגידול בהיקף הנכסים של קרנות הפנסיה

שבניהול הקבוצה, לפגוע בהכנסות הקבוצה וברווחיותה ולגרור לתנודתיות גבוהה בשוק ההון הישראלי בשל היקפי מכירות ורכישות נ"ע, הגבוהים במידה ניכרת מהיקפי המסחר היומיים כיום, שיידרשו לגופים המוסדיים לצורך יישום החוזר. יחד עם זאת, היקף ההשפעה בתוצאותיה הכספיות של הקבוצה אינו ניתן לאומדן, שכן אין בידי הקבוצה מידע לגבי שיעור לקוחותיה שלצד היותם עמיתים לא פעילים בקרנות הפנסיה שבניהולה הינם עמיתים פעילים בקרנות פנסיה שבניהול חברות מנהלות מתחרות. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות כאמור, בין היתר, בשיעור העמיתים הפעילים בעלי חשבונות לא פעילים בקרנות הפנסיה השונות כמפורט לעיל.

- בחודש יוני 2016, חוקק חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 15), התשע"ו-2016 (להלן – "החוק"), אשר מאפשר הקמה ושיווק של קופות גמל מסוג חדש – "קופות גמל להשקעה" אשר מיועדות לתשלום סכום הוני לעמית עצמאי. הפקדת כספים לקופה זו לא תהנה מהטבות המס, מוגבלת לעד 70 אלף ש"ח בכל שנת כספים ותיחשב כתשלום פטור לצורך קבלת הכספים לאחר הגיע העמית לגיל 60 כקצבה פטורה ממס (קצבה מוכרת). משיכת הכספים לפני הגיע העמית לגיל 60 או משיכתם לאחר גיל 60 מבלי שהעמית עומד בתנאי ההיוון לקצבה מוכרת - תהיה חייבת במס רווחי הון. הקופות החדשות יתחרו מול פוליסות החסכון וקרנות הנאמנות. בחודש נובמבר 2016, מנורה מבטחים פנסיה וגמל קיבלה את אישור הממונה להקמת קופת גמל להשקעה הנקראת "חסכון טופ", והיא תופעל לקראת תום שנת 2016.

2.18.2.3 הצעות חוק וטיוטות חוזרי ממונה

- בחודש אוגוסט 2016, פורסמה טיוטה שניה של תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016, אשר מטרתה להביא ליישום המלצות ועדת באב"ד (כמפורט בסעיף 8.1.3.3 (ד) בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי), ואשר עולה מהן ששיעור ההקצאה לפנסיונרים, לעמיתים מבוגרים ולעמיתים צעירים יהיה בהתאם לשיעור היחסי של כל קבוצה בקרן הפנסיה המקיפה הרלבנטית, וישתנה מקרן לקרן, כאשר עד לתום שנת 2023 שיעור ההקצאה לעמיתים בני 50 ומעלה ולשאר העמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן מסוימת יהיה זהה. כמו כן נקבע, כי שיעור ההקצאה למקבלי הקצבה של קרן מסוימת עשוי לגדול עד לכדי 85% מסך נכסיהם, ככל ששיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן יהיה גבוה ביותר מ-0.25% משיעור ההקצאה לעמיתים שאינם מקבלי קצבה בקרן אחרת, וזאת כדי לעודד מעבר עמיתים לקראת גיל פרישה אל קרן שכזו ובכך להגדיל את התחרות על עמיתים מבוגרים לקראת פרישה. הקבוצה מעריכה, כי ככל שהתקנות יתפרסמו בנוסח הנוכחי, ותחל תחרות על קבלת כספים לצורך תשלום פנסית זקנה מיידית- צפויה פגיעה בהכנסות הקבוצה וברווחיותה שלא ניתן בשלב זה להעריכה. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח ואשר עשויה שלא להתממש באשר הינה תלויה במידה רבה בנוסח ההוראות שיתפרסמו בסופו של יום, אם וככל שיתפרסמו, בהתנהגות המתחרים, המפיצים והלקוחות.
- בחודש מאי 2016, התפרסמו טיוטות תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה, מכירה והחזקה של ניירות ערך) ולתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (קופות גמל בניהול אישי), שבמסגרתן הוצע בין היתר, לקבוע כי גוף מוסדי לא יוכל לקבל שירותי רכישה או מכירה של ניירות ערך ו/או מטבע חוץ מצד קשור. מוצע לאפשר רכישה ומכירה של ניירות ערך בעסקה אקראית עם מי שלא אושר בהליך תחרותי. בנוסף, מוצע לחייב משקיע מוסדי לבצע הליך תחרותי גם עבור ההחזקה של ניירות ערך. יינתן פטור להליך תחרותי זה, על ניירות ערך אשר מוחזקים ומסולקים על ידי גלובל קסטודיאן.

2.18.3 ביטוח אלמנטרי - כללי

ביטוח רכב חובה

2.18.3.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש ספטמבר 2016, פורסם חוזר שעניינו "תיקון החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה", המבקש לבצע עדכון נוסף של תעריפי "הפול" לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, החל מיום 1 בינואר, 2017. חוזר זה מחליף את החוזר שפורסם בינואר 2016 בהקשר זה וכן את התעריף הקיים "בפול" (שהונהג מיום 1 במרץ, 2017). ככלל, החוזר מביא לידי ביטוי את התוספת הנדרשת לתעריף בעקבות המלצות ועדת וינוגרד באשר לריבית ההיוון, ומשקף ייקור בתעריף הפול בהשוואה לתעריף הקיים. להערכת הקבוצה, לתיקון האמור יכול ותהיה השפעה על רווחיות הענף, ואולם, בשלב זה, אין ביכולתה להעריך את היקף השפעה כאמור, התלוי בין היתר, בהתנהגות 'הפול', הלקוחות והמתחרים בענף. הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור אי הודאות לעניין התנהגות הלקוחות והמתחרים.

- בחודש אוגוסט 2016, פורסמו שני חוזרים שעניינם "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף רכב חובה". האחד, עדכן את דמי הביטוח השירי לאופנועים (באמצעות ה"פול") בעלי מערכות בטיחות ולאופנועים עם שלושה גלגלים (תלת אופנוע); והשני, בהמשך לבג"צ שהגיש איגוד חברות הביטוח כנגד המפקחת ובהתאם לתוצאותיו, ביטל לחלוטין את המגבלה, שלפיה, דמי הביטוח בענף ביטוח רכב חובה לא יחרגו משיעור של 90% מדמי הביטוח נטו עבור אותו מבוטח במסגרת תעריפי "הפול".

ביטוח כללי אחר

2.18.3.2 חוקים ותקנות

- בחודש יוני 2016, עודכנו תקנות הביטוח הלאומי (היוון) התשל"ח-1978 ("תקנות ההיוון"), וזאת בהמשך להמלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) ד"ר אליהו וינוגרד, לבחינת תיקון טבלאות תוחלת החיים ושיעור הריבית המשמשת להיוון גמלאות בגין פגיעה בעבודה על פי תקנות ההיוון. במסגרת התיקון, עודכנו תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3% עובר לתיקון וכן מנגנון עתידי לעדכון שיעור ריבית ההיוון כאמור. הוראות התקנות משפיעות באופן ישיר על תביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי בענפי החבויות לרבות בענף רכב חובה. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.3'א' להלן וכן באור 9 לדוחות הכספיים. בחודש ספטמבר 2016, תוקנו התקנות תוך דחיית תחילתן בשנה.

2.18.3.3 הצעות חוק וטיוטות חוזרי ממונה

- בחודש ינואר 2016, פורסמה טיוטת חוזר שעניינה "תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 2 - הוראות בענף ביטוח דירה" הנוגעות לכיסוי ל"נזקי מים" על פי הפוליסה התקנית. ככלל, חברת ביטוח רשאית, לפי שיקול דעתה, לבחור באחת או יותר מדרכי הפיצוי הבאות: תשלום ערך האובדן או הנזק; תיקון; ו/או החלפה. במסגרת חוזר משנת 1999 הוגבלה זכות הבחירה בפיצוי בדרך של תיקון, כך שבשלב הצעת הביטוח המבוטח רשאי לבחור בפוליסה שלפיה תיקון יבוצע על ידי כל שרברב שייבחר על ידו או בפוליסה שלפיה תיקון יבוצע על ידי חברת שרברבים מטעם חברת הביטוח או על ידי שרברב שייבחר מתוך רשימה שרברבים שתפרסם חברת הביטוח. במסגרת התיקון המוצע, מבקש הפיקוח, להגביל את אפשרות הבחירה של המבוטח בפיצוי בדרך של תיקון, לשתי האופציות הבאות בלבד: (1) תיקון באמצעות כל שרברב שייבחר על ידי המבוטח בקרות מקרה ביטוח; (2) תיקון באמצעות 'שרברב שבהסדר' עם חברת הביטוח, שייבחר על ידי המבוטח בקרות מקרה ביטוח. התיקון המוצע כולל הוראות נוספות לגבי 'שרברב שבהסדר', ובכללן, הוראות לעניין ניהול רשימת השרברבים שבהסדר ופרסומה, פריסה גיאוגרפית נאותה של מספר השרברבים, דירוג השרברבים שבהסדר, זמני הגעה של שרברב שבהסדר, מנגנון פיצוי בגין אי עמידה בזמני טיפול, ועוד. להערכת הקבוצה, לתיקון לחוזר המאוחד הנזכרת

לעיל, עשויה להיות השפעה על היבטים תפעוליים של הפוליסות כמו גם על גידול בסכומי התביעות ובגובה התביעה הממוצעת מחד ועל דמי הביטוח בענף זה מאידך. הערכת הקבוצה בעניין זה, הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידיה במועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, בין היתר, לאור הנוסח הסופי של החוזר בעניין נזקי מים כפי שיפורסם, וכן התנהגות המתחרים והלקוחות בענף.

2.18.4 ביטוח בריאות

2.18.4.1 חוזרי ממונה, הנחיות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות

- בחודש פברואר 2016, הושק על ידי המפקחת "מחשבון ביטוח בריאות". המחשבון מוצג באתר האינטרנט של הפיקוח, ונועד, בין היתר, לאפשר לציבור להשוות בין דמי הביטוח המוצעים על ידי החברות השונות בפוליסות מסוג ניתוחים, תרופות והשתלות, וזאת בהתבסס על מחיר הביטוח, ציון חברת הביטוח במדד השירות ומאפיינים נוספים של הפוליסה. להערכת הקבוצה המחשבון עלול להגביר את התחרות בסוגי הפוליסות שיוצגו במחשבון, להשפיע על גובה הפרמיה ורווחיות החברות. הערכת הקבוצה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות, התלויות, בין היתר, בהתנהגות המתחרים והלקוחות בפועל.

2.19 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

2.19.1 שוק ההון - התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

פעילות הקבוצה, שעיקרה בתחום הפיננסי, מושפעת מרמת הפעילות הכלכלית במשק בכלל ובשוק ההון בפרט, וכן מהשפעות מאקרו כלכליות עולמיות כמפורט להלן.

2.19.2 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על פעילות התאגיד

האינדיקטורים לפעילות הריאלית שנוספו במהלך החודשים האחרונים מעידים כי המשק מוסיף לצמוח בקצב נאה כאשר במחצית הראשונה של שנת 2016 צמח המשק הישראלי בשיעור של כ- 3.2% (בחישוב שנתי, במחירים קבועים ולאחר השפעות עונתיות), תוך שהצמיחה נסמכת על גידול ברוב מרכיבי התוצר. בלט לחיוב בעיקר הגידול בצריכה הפרטית, שעלתה במחצית הראשונה של שנת 2016 בשיעור שנתי של כ- 7.2%, בין היתר, על רקע הריבית הנמוכה, העליה בשכר הממוצע במשק והקטנת בשיעור האבטלה, אולם גם שימושים אחרים עלו באופן משמעותי. התמ"ג העסקי עלה בשיעור שנתי של כ- 2.5%, הצריכה הציבורית בכ- 3.7%, היצוא (למעט סטארט אפים ויהלומים) עלה בכ- 4.1%, ההשקעות בנכסים קבועים בכ- 13.4% והיבוא בשיעור של כ- 12.5%.

על רקע הגידול כאמור בקצב הצמיחה של המשק במהלך המחצית הראשונה של שנת 2016, הועלתה תחזית צמיחת התוצר לשנת 2016 של בנק ישראל ל- 2.8% ולשנת 2017 ל- 3.1%.

בשוק העבודה נמשכת תמונה חיובית מאוד של גידול בתעסוקה ובשכר. מספר משרות השכיר עלה ב- 12 החודשים האחרונים, שהסתיימו ביולי 2016, בכ- 2.8% כאשר האבטלה במשק הישראלי עמדה על שיעור מנוכה עונתי, של כ- 4.9% בסוף חודש ספטמבר 2016. תקבולי מס הבריאות שמהווים אומדן לגידול השכר במשק, היו גבוהים נומינלית ביולי-ספטמבר 2016, בכ- 6.3% לעומת החודשים המקבילים אשתקד.

במהלך תשע החודשים הראשונים של שנת 2016 נרשמה אינפלציה אפסית במשק הישראלי, כאשר ב- 12 החודשים האחרונים, שהסתיימו בספטמבר 2016, נרשמה אף אינפלציה שלילית בשיעור של 0.4% כאשר מדד המחירים לצרכן ללא דיור ירד בשיעור של כ- 1.2%. התרומה העיקרית לעליית המדד ב- 12 החודשים האחרונים באה מסעיף הדיור כאשר סעיפי האנרגיה והפחתות המחירים שיזמה הממשלה תרמו לירידה החדה במדד. האינפלציה הושפעה גם מהאינפלציה הנמוכה בחו"ל, מהירידה במחירי הסחורות העולמיים (לרבות הירידה החדה במחירי האנרגיה), ומהייסוף האפקטיבי בשקל.

קצב העלייה במחירי הדירות ממשיך להיות גבוה. ב- 12 החודשים שהסתיימו בחודש אוגוסט 2016, עלו מחירי הדירות בכ- 6.8%, כאשר הפעילות בשוק הדיור מוסיפה להיות

ערה, הן מבחינת מספר עסקאות והתחלות בניה חדשות והן מבחינת היקפי המשכנתאות שנלקחו. לצד זאת נמשכה העלייה במלאי הדירות הלא מכורות כאשר חלה עלייה ניכרת במהלך התקופה בריבית המשכנתאות.

ציפיות האינפלציה לשנה הקרובה נותרו נמוכות מהגבול התחתון של יעד האינפלציה של בנק ישראל. רמת הריבית הנומיןלית, אשר נקבעת על ידי בנק ישראל, ממשיכה להיות ברמת שפל היסטורי של 0.1%, כאשר הצפי הוא שבנק ישראל לא יעלה את הריבית במהלך השנה הקרובה. בשילוב עם פעילות בנק ישראל בשוק המט"ח, הרי שהמדיניות המוניטרית ממשיכה להיות מרחיבה מאוד.

המשק העולמי ממשיך לצמוח בקצב איטי, ועל פי התחזית שקרן המטבע פרסמה במהלך חודש אוקטובר 2016, שיעורי הצמיחה הצפויים ל- 2016 יעמדו על 3.1% ול- 2017 על 3.4%. קצב הגידול החזוי של הסחר העולמי ממשיך לרדת - התחזית ל- 2016 עודכנה מ- 2.7% ל- 2.3%, והתחזית ל- 2017 עודכנה מ- 3.9% ל- 3.8%.

הבנקים המרכזיים ממשיכים להנהיג מדיניות מוניטרית מרחיבה מאוד והאינפלציה במרבית המדינות המפותחות נותרה נמוכה יחסית, אך היא נמצאת במגמת עלייה הדרגתית על רקע עליית מחירי האנרגיה והסחורות.

בארה"ב אינפלציית הליבה נעה סביב 2%. בנוסף, קצב הצמיחה הצפוי ברבעון השלישי לפי מדד ה- GDP Now עודכן כלפי מטה, והוא עומד כעת על 2.0% - שיעור צמיחה שלא יספיק כדי לפצות על הצמיחה הנמוכה בשני הרבעונים הקודמים. הצריכה הפרטית מוסיפה להוביל את הכלכלה, בשעה שההשקעה שלא למגורים המשיכה להתכווץ במחצית הראשונה. בחודש ספטמבר, התווספו למגזר הלא-חקלאי 156 אלף משרות, ואף שנרשם גידול קל (0.1 נקודות האחוז) בשיעור האבטלה (5.0%) על רקע עלייה בשיעור ההשתתפות, ההערכות הן ששוק העבודה מתקרב לתעסוקה מלאה. על פי ההערכות בשווקים, ישנה הסתברות גבוהה יחסית לכך שהריבית תעלה ב- 0.25 נקודות האחוז עוד השנה, אך קצב ההעלאות לאחר מכן צפוי להיות איטי.

הנתונים שנוספו באירופה ממשיכים להצביע גם הן על קצב צמיחה מתון, וקרן המטבע עודכנה מעט כלפי מעלה את קצב הצמיחה הצפוי ב- 2016, ל- 1.7%. אי-הוודאות הפוליטית בגוש האירו נותרה גבוהה. האינפלציה בגוש האירו נותרה נמוכה, אך הקצב השנתי שלה עלה בספטמבר ב- 0.2 נקודות האחוז, ל- 0.4%, והאינפלציה בארבע הכלכלות המובילות כבר איננה שלילית.

בבריטניה, ובהמשך למשאל העם בנושא הברקזיט לפרישה מהאיחוד האירופי, חל פחות משמעותי בלירה שטרלינג. בנתונים הריאליים עדיין לא ניכרת השפעה מהותית של החלטת הברקזיט, אולם לפי מרבית ההערכות צפויה האטה משמעותית בפעילות בשנת 2017.

הלחצים הדפלציוניים ביפן המשיכו להתגבר חרף צעדי המדיניות המרחיבים שנקט הבנק המרכזי. הנתונים שפורסמו עד כה לרבעון השלישי ממשיכים לשקף רמת פעילות נמוכה יחסית, בהתאם לפוטנציאל הצמיחה הנמוך.

במרבית המשקים המתעוררים חל שיפור מסוים בהערכות לגבי הפעילות. הנתונים הכלכליים שפורסמו החודש בסין הצביעו על יציבות בקצב הפעילות והפחיתו את רמת החששות מ"נחיתה קשה". הצמיחה ברבעון השלישי עמדה על 6.7% לעומת הרבעון המקביל בשנה הקודמת. מדד עלויות הייצור (PPI) בסין עלה בספטמבר מ- 0.8% ל- 0.1%, אחרי 5 שנים שבהן הוא היה שלילי, והמשך התייצבותו יתרום לירידת הלחצים הדפלציוניים בעולם. מחירה של חבית נפט מסוג "ברנט" עלה במהלך התקופה הנסקרת והוא עומד על כ- 50 דולר ארה"ב. מדד הסחורות ללא אנרגיה הציג ירידה קלה.

2.19.3 שוקי האג"ח והמניות

שוקי ההון בישראל ובעולם התאפיינו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 בתנודתיות גבוהה. השילוב של צניחה במחירי הנפט לצד דיווחים על האטה כלכלית בסין היוו מקור לתנודתיות שחווינו בשווקים ברבעון הראשון בעוד שלקראת סוף הרבעון השני תוצאות משאל העם בבריטניה בדבר הברקזיט התקבלו בהפתעה בשווקים הפיננסיים והובילו לתנודתיות גבוהה כאשר בעקבותם נחלשה הליש"ט באופן משמעותי לעומת הדולר, במקביל לירידות חדות במחירי המניות (ובעיקר מניות הבנקים באירופה). הרבעון

השלישי, לעומת זאת, היה חזק למדי ברוב בורסות העולם, הודות לנתוני מאקרו גלובאליים שהקטינו את העצבנות בשווקים. הזינוק המרשים ביותר נרשם דווקא במדינות השווקים המתעוררים כאשר במקביל חלה, במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, ירידה חדה בתשואות של האג"ח הממשלתיות ברחבי העולם, הנחשבות ל"בטוחות", וחלקן ירדו לשפל היסטורי ואף לריביות שליליות.

בסיכום תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, ירד מדד ת"א 25 בשיעור של כ- 5.6%, לעומת עליה בשיעור של כ- 10.9% במדד ת"א 75 ולעומת עליה בשיעור של כ- 23.7% במדד מניות היתר 50.

גם בבורסות העולם היתה שונות גבוהה ביחס לתשואות שוקי המניות. כך, למשל, מדדי המניות האמריקאיים העיקריים (הדאו ג'ונס, הנאסד"ק וה- S&P 500 עלו בשיעור של 5.1%-5.7% ומדד הפוטסי האנגלי עלה בכ- 10.5%, בעוד שמדד הדאקס הגרמני ירד בכ- 2.2% ומדד הקאק הצרפתי ירד בכ- 4.1%. גם השווקים המתעוררים הציגו שונות גבוהה, כאשר שוק המניות הסיני בלט לשלילה וירד בשיעור של כ- 10.5% בעוד שמדד המניות הברזילאי עלה בשיעור של כ- 34.6% ומדד המניות הרוסי עלה בשיעור של כ- 31.9%.

מדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה בשיעור של כ- 2.1% בעוד שמדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בשיעור של כ- 2.5%. מדד התל בונד 20 עלה בשיעור של כ- 2.5% בעוד שמדד התל בונד 40 עלה בשיעור של כ- 1.6%.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2016, יוסף שערן הציג של השקל מול הדולר בכ- 3.7%, על אף רכישות אגרסיביות של מט"ח מצד בנק ישראל, כאשר מול האירו יוסף השקל בכ- 1%.

2.19.4 התפתחויות לאחר תאריך המאזן

בבחירות לנשיאות בארצות-הברית, שנערכו בתחילת חודש נובמבר 2016, זכה דונלד טראמפ כשהמפלגה הרפובליקנית זכתה במקביל לרוב בשני בתי הקונגרס, וזאת בניגוד לסקרים מוקדמים שפורסמו טרם הבחירות. על-פי הצהרותיו של טראמפ במהלך הבחירות צפוי שינוי מהותי במדיניות הכלכלית, ובכלל זה, מהלכים להפחתת מסים, להגנה על ייצור מקומי ולהקטנת ההגירה. בשלב זה, לא ניתן לאמוד את השפעת תוצאות הבחירות על הכלכלה האמריקאית וכפועל יוצא על הכלכלה העולמית, אף כי מיד לאחר היוודע תוצאות הבחירות, שווקי האג"ח במרבית מדינות העולם ירדו תוך עלייה בתשואות.

3. המצב הכספי

3.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

3.1.1 נתונים מתוך המאזנים המאוחדים

ליום			באלפי ש"ח
31 בדצמבר 2015	30 בספטמבר 2015	30 בספטמבר 2016	
21,670,828	21,016,882	22,703,327	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
16,737,693	16,551,906	16,758,984	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
6,800,453	6,740,402	8,079,871	נכסים אחרים
45,208,974	44,309,190	47,542,182	סך כל הנכסים
3,188,264	3,194,908	3,246,342	הון
			התחייבויות:
16,906,237	16,877,802	18,091,923	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
21,353,645	20,605,163	22,397,893	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה(*)
1,702,181	1,715,562	2,028,467	התחייבויות פיננסיות
2,058,647	1,915,755	1,777,557	התחייבויות אחרות
45,208,974	44,309,190	47,542,182	סך כל ההון וההתחייבויות

(*) חלק מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה מוצגות בסעיפי התחייבויות אחרות והתחייבויות פיננסיות.

סך הנכסים של הקבוצה נכון ליום 30 בספטמבר, 2016 עומד על סך של 47,542 מיליוני ש"ח לעומת סך של 45,209 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2015. הגידול בסך הנכסים בתקופת הדוח נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו.

סך ההתחייבויות של הקבוצה נכון ליום 30 בספטמבר, 2016 עומד על סך של 44,296 מיליוני ש"ח לעומת סך של 42,021 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר, 2015. הגידול בסך ההתחייבויות נבע בעיקר מדמי ביטוח שנתקבלו בגין חסכון ארוך טווח.

3.1.2 נכסים המנוהלים עבור מבטחים ועמיתים בקבוצה:

במיליוני ש"ח	ליום 30 בספטמבר	% שינוי	ליום 31 בדצמבר
	2015		2015
עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה	22,703	8.0%	21,671
עבור עמיתי קרנות פנסיה	84,621	15.4%	76,520
עבור עמיתי קופות גמל	21,523	9.7%	20,026
עבור לקוחות קרנות נאמנות וניהול תיקים	9,768	(11.4%)	10,651
סה"כ נכסים מנוהלים עבור מבטחים ועמיתים בקבוצה(*)	138,615	10.9%	128,868

(*) הדוחות הכספיים המאוחדים אינם כוללים את הנכסים המנוהלים בקרנות הפנסיה, קופות הגמל (למעט קופות גמל מבטיחות תשואה), קרנות הנאמנות וניהול התיקים.

3.1.3 ההון העצמי

ההון העצמי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נכון ליום 30 בספטמבר 2016, הסתכם בכ- 3,235 מיליוני ש"ח לעומת סך של 3,180 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2015. העלייה בהון נובעת בעיקר מרווח כולל בסך של כ- 55 מיליוני ש"ח, המורכב מהפסד בסך של כ- 65 מיליוני ש"ח ומנגד, מגידול בקרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה וקרנות הון אחרות בסך כולל של כ- 120 מיליוני ש"ח.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות ההון") החלות על המבטחים בקבוצה, למנורה מבטחים ביטוח ולשומרה קיים, נכון לתאריך הדוח, עודף הון בסך של כ- 245 מיליוני ש"ח וכ- 62 מיליוני ש"ח, בהתאמה. בנוסף, סכום ההשקעות שיש להעמידם בשומרה, כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, אשר אינם ניתנים לחלוקה, מסתכמים לסך של כ- 36 מיליוני ש"ח. לפרטים בדבר מכתב המפקחת שעניינו חלוקת דיבידנד על ידי חברת ביטוח, ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופות גמל או קרן פנסיה), תשע"ב-2012, והחוזרים מכח התקנות האמורות, למנורה מבטחים פנסיה וגמל ולמנורה מבטחים מהנדסים עודף הון בסך של כ- 188 מיליוני ש"ח וסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לאחר תאריך הדוח, בחודש נובמבר 2016, חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים דיבידנד, בסך של 50 מיליוני ש"ח ומיליון ש"ח, בהתאמה. עודפי ההון של החברות לאחר החלוקה האמורה מסתכמים בכ- 138 מיליוני ש"ח ומיליון ש"ח, בהתאמה.

לחברה חברות בנות נוספות אשר חלות עליהן הוראות בדבר שמירה על הון עצמי מינימאלי. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו, לפי העניין (ראה גם באור 6 לדוחות הכספיים).

4. תוצאות פעילות

4.1 נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות שהורווחו ברוטו	5,094,243	4,383,437	16.2%	1,790,789	1,500,518	19.3%	5,991,376
פרמיות שהורווחו בשייר	4,497,223	3,808,111	18.1%	1,592,727	1,306,643	21.9%	5,219,641
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	891,205	740,340	20.4%	558,103	(193,399)		1,220,869
הכנסות מדמי ניהול	623,380	604,397	3.1%	219,184	157,267	39.4%	837,200
הכנסות מעמלות	115,046	106,142	8.4%	40,163	36,882	8.9%	143,165
הכנסות אחרות	19,856	14,112	40.7%	18,452	1,958	842.4%	14,373
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	4,587,276	3,406,348	34.7%	1,737,349	743,876	133.6%	4,962,963
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	1,014,426	974,148	4.1%	341,760	323,629	5.6%	1,309,617
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	564,098	553,323	1.9%	209,418	189,702	10.4%	763,262
הוצאות מימון	61,344	53,551	14.6%	27,635	24,062	14.8%	65,578
חלק ברווחי חברות כלולות	5,795	6,219	(6.8%)	3,717	(808)		3,830
רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה	(74,639)	291,951		116,184	27,274	326.0%	337,658
מיסים על הכנסה (הטבת מס)	(12,578)	110,185		33,368	11,730	184.5%	120,573
רווח נקי (הפסד)	(62,061)	181,766		82,816	15,544	432.8%	217,085
רווח (הפסד) כולל	57,914	122,850	(52.9%)	72,041	(24,238)		145,047

4.2 פרמיות ביטוח שהורווחו, ברוטו

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
רכב רכוש	1,149,227	1,002,797	14.6%	398,168	347,188	14.7%	1,358,797
רכב חובה	615,222	608,965	1.0%	208,094	204,227	1.9%	811,191
ענפי רכוש ואחרים	469,230	460,332	1.9%	158,364	154,128	2.7%	615,573
ענפי חבויות אחרים	248,222	239,796	3.5%	82,270	82,153	0.1%	322,278
סך תחום ביטוח כללי	2,481,901	2,311,890	7.4%	846,896	787,696	7.5%	3,107,839
פרמיות שוטפות בגין חוזי ביטוח חיים	1,464,503	1,408,474	4.0%	513,647	473,739	8.4%	1,896,799
פרמיות חד-פעמיות בגין חוזי ביטוח חיים	684,386	243,276	181.3%	270,851	95,902	182.4%	421,127
סך פרמיות בגין חוזי ביטוח חיים	2,148,889	1,651,750	30.1%	784,498	569,641	37.7%	2,317,926
פרמיות בגין חוזי השקעה (*)	807,261	1,417,402	(43.0%)	262,614	369,519	(28.9%)	1,818,997
סך פרמיות בתחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	2,956,150	3,069,152	(3.7%)	1,047,112	939,160	11.5%	4,136,923
תחום בריאות	463,453	419,797	10.4%	159,395	143,181	11.3%	565,611
סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו	5,901,504	5,800,839	1.7%	2,053,403	1,870,037	9.8%	7,810,373
סה"כ פרמיות בדוח רווח או הפסד (*)	5,094,243	4,383,437	16.2%	1,790,789	1,500,518	19.3%	5,991,376

(*) פרמיות בגין חוזי השקעה נזקפות ישירות להתחייבויות הביטוחיות ואינן נרשמות כפרמיות בדוחות הכספיים.

להלן התפלגות הפרמיות בדוח רווח או הפסד לפי תחומי פעילות

% מסך הפרמיה					
1-12/2015	7-9/2015	7-9/2016	1-9/2015	1-9/2016	
51.9%	52.5%	47.3%	52.7%	48.7%	תחום ביטוח כללי
38.7%	38.0%	43.8%	37.7%	42.2%	תחום ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח
9.4%	9.5%	8.9%	9.6%	9.1%	תחום בריאות
100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	סך הכל

ביטוח חיים

(מיליוני ש"ח)	פרמיות שוטפות	פרמיות חד-פעמיות	סה"כ
1-9/2016			
סה"כ פרמיות ברוטו	1,465	684	2,149
שיעור מסך דמי ביטוח חיים	68%	32%	100%
1-9/2015			
סה"כ פרמיות ברוטו	1,408	243	1,652
שיעור מסך דמי ביטוח חיים	85%	15%	100%
7-9/2016			
סה"כ פרמיות ברוטו	514	271	784
שיעור מסך דמי ביטוח חיים	65%	35%	100%
7-9/2015			
סה"כ פרמיות ברוטו	474	96	570
שיעור מסך דמי ביטוח חיים	83%	17%	100%
1-12/2015			
סה"כ פרמיות ברוטו	1,897	421	2,318
שיעור מסך דמי ביטוח חיים	82%	18%	100%

ביטוח כללי

(מיליוני ש"ח)	רכב רכוש	רכב חובה	רכוש	חבויות	סה"כ
1-9/2016					
סה"כ פרמיות ברוטו	1,267	647	491	267	2,672
שיעור מסך דמי ביטוח כללי	47%	24%	18%	11%	100%
1-9/2015					
סה"כ פרמיות ברוטו	1,094	625	492	275	2,486
שיעור מסך דמי ביטוח כללי	44%	25%	20%	11%	100%
7-9/2016					
סה"כ פרמיות ברוטו	398	202	167	80	847
שיעור מסך דמי ביטוח כללי	47%	24%	20%	9%	100%
7-9/2015					
סה"כ פרמיות ברוטו	346	193	169	96	804
שיעור מסך דמי ביטוח כללי	43%	24%	21%	12%	100%
1-12/2015					
סה"כ פרמיות ברוטו	1,433	810	619	339	3,201
שיעור מסך דמי ביטוח כללי	45%	25%	19%	11%	100%

ביטוח בריאות

		(מיליוני ש"ח)
פרמיות ברוטו	פרמיות בשייר	
1-9/2016		
סה"כ פרמיות ברוטו	463	372
1-9/2015		
סה"כ פרמיות ברוטו	420	332
7-9/2016		
סה"כ פרמיות ברוטו	159	129
7-9/2015		
סה"כ פרמיות ברוטו	143	114
1-12/2015		
סה"כ פרמיות ברוטו	566	449

4.3 תוצאות הפעילות בתקופת הדוח

רווח כולל מתחומי פעילות:

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
רווח (הפסד) כולל מתחומי הפעילות לפני מס:							
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	126,221	77,585	62.7%	53,558	(13,090)		96,989
בריאות	(7,114)	(3,822)	86.1%	24,302	8,696	179.5%	19,848
ביטוח כללי	(168,335)	127,312		5,213	37,549	(86.1%)	65,285
סך רווח (הפסד) כולל לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח	(49,228)	201,075		83,073	33,155	150.6%	182,122
רווח (הפסד) כולל לפני מס מאחריים (שלא נכללו בתחומים)*	132,976	(2,300)		14,959	(66,215)		40,451
סה"כ רווח (הפסד) כולל לפני מס	83,748	198,775	(57.9%)	98,033	(33,060)		222,573
מיסים על הכנסה (הטבת מס)	25,834	75,925	(66.0%)	25,992	(8,822)		77,526
רווח (הפסד) כולל	57,914	122,850	(52.9%)	72,041	(24,238)		145,047
מיוחס ל:							
בעלי מניות בחברה	54,930	120,992	(54.6%)	70,741	(24,818)		142,499
זכויות שאינן מקנות שליטה	2,984	1,858	60.6%	1,300	580	124.1%	2,548
רווח (הפסד) כולל	57,914	122,850	(52.9%)	72,041	(24,238)		145,047

(* כולל בעיקר הוצאות מימון, תוצאות פעילות שאיננה מוגדרת כמגזר פעילות והכנסות מהשקעות, שאינן משויכות לתחום פעילות מוגדר.

הרווח הכולל הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 58 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל של כ- 123 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל ברבעון הסתכם בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הרווח הכולל בשנת 2015 הסתכם בכ- 145 מיליוני ש"ח.

השינויים העיקריים שהשפיעו על התוצאות בתקופת הדוח:

א. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי: בחודש יוני 2016, עודכנו תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978, וזאת בהמשך להמלצות ועדה בין משרדית בראשות השופט (בדימוס) וינוגרד. במסגרת התיקון עודכנו תוחלת החיים ושיעור הריבית לצורך היוון הקצבה השנתית אשר נקבע על שיעור של 2% במקום 3% עובר לתיקון וכן נקבע מנגנון לעדכון שיעור ריבית ההיוון בעתיד. מאחר ולביטוח הלאומי קיימת זכות להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם בהתאם לחוק הביטוח הלאומי, הקבוצה מעריכה כי התשלומים שיהיה עליה לשלם במסגרת תביעות שיבוש שמגיש המוסד לביטוח לאומי יגדלו, ויכול שהדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה עליה לשלם לנפגעים בתביעות אחרות. בחודש ספטמבר 2016, תוקנו התקנות תוך דחיית תחילתן בשנה. לפרטים נוספים ראה באור 9 בדוחות הכספיים.

כתוצאה מהעדכון האמור בשיעור ההיוון, ואף בהתחשב בדחיית התחילה של התקנות כאמור, הגדילה הקבוצה את ההפרשות להתחייבויות ביטוחיות בביטוח כללי, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות אחרים, בתקופת הדוח, בסך של כ- 216 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 138 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי) וברבעון השלישי של השנה, בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח (כ- 10 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי).

ב. ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות: הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח חיים ובריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי, בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה מירידה בריבית חסרת סיכון בתקופת הדוח הקבוצה הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 110 מיליוני ש"ח (כ- 71 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי), (סך של כ- 78 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, סך של כ- 20 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וסך של כ- 12 מיליוני

ש"ח בביטוח כללי). בתקופה המקבילה אשתקד, הקבוצה הפרישה לעתודות לתשלום קצבה (לגמלאות בתשלום ולגמלאות שטרם החל תשלום קצבה בגינם), סך של כ- 10 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 6 מיליוני ש"ח לאחר מס). ברבעון השלישי של השנה חלה עלייה בריבית חסרת הסיכון והקבוצה הקטינה את ההפרשה לעתודות בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 30 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי), (כ- 8 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, 26 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות ו- 13 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). ברבעון המקביל אשתקד, הקטינה הקבוצה את ההפרשה לעתודות בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח (כ- 3 מיליוני ש"ח לאחר מס). בשנת 2015 הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח בביטוח חיים (סך של כ- 9 מיליוני ש"ח לאחר מס).

ג. שינוי בהכנסות מהשקעות והכנסות מדמי ניהול: בתקופת הדוח חלה עלייה במרווח הפיננסי ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, אשר באה לידי ביטוי בעלייה ברווח בסך של כ- 75 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 48 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי). בתקופת הדוח חלה עלייה בהכנסות מדמי ניהול לעומת התקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח. העלייה בדמי הניהול נובעת מגידול בדמי הניהול בביטוח חיים בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח, זאת בעיקר, כתוצאה מהעלייה בהיקף הנכסים, מגידול בדמי הניהול בפנסיה ובגמל בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח, ומנגד מירידה בהכנסות מדמי ניהול בקרנות הנאמנות בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח. הגידול במרווח הפיננסי ברבעון השלישי של השנה, לעומת הרבעון המקביל אשתקד, הינו בסך של כ- 94 מיליוני ש"ח (כ- 60 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי). ברבעון השלישי של השנה חלה עלייה בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 65 מיליוני ש"ח (מתוכם כ- 61 מיליוני ש"ח בגין דמי ניהול משתנים); לעומת הרבעון המקביל אשתקד. העלייה בדמי הניהול ברבעון השלישי נובעת בעיקרה מזיכוי בדמי ניהול משתנים בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח, עקב תשואות ריאליות שליליות שנקפו למבוטחים ברבעון המקביל אשתקד.

ד. שערך נדל"ן לשימוש עצמי: בתקופת הדוח אימצה הקבוצה מדיניות חשבונאית בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי, אשר לפיה כל נכסי הנדל"ן לשימוש עצמי יוצגו על בסיס שווי הוגן. עובר להחלטה זו, הוצגו נכסי הנדל"ן לשימוש עצמי על בסיס עלות. כתוצאה משינוי המדיניות כאמור, גדל הרווח הכולל לפני מס בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח (כ- 95 מיליוני ש"ח לאחר מס).

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 126 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 78 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 54 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.4.1 להלן.

ההפסד הכולל מעסקי ביטוח כללי, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 168 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 127 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מעסקי ביטוח כללי, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 5 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 38 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.4.2 להלן.

ההפסד הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 7 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל מעסקי ביטוח בריאות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי של השנה בכ- 24 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 4.4.3 להלן.

הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם בתקופת הדוח בכ- 133 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל כאמור בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר מעליית ערך נדל"ן לשימוש עצמי בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח (ראה סעיף 4.3 לעיל), ומעלייה בהכנסות מהשקעות לעומת התקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח. מנגד חלה ירידה ברווח כתוצאה מעלייה בהוצאות מימון בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, בעיקר בשל העלייה במדד ביחס לתקופה המקבילה אשתקד ומגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ואחרות בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח. הרווח הכולל מפעילות אחרת שאינה מיוחסת למגזרי פעילות, לפני מיסים על ההכנסה, הסתכם ברבעון השלישי בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח לעומת

הפסד כולל כאמור בסך של כ- 66 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי בתוצאות הפעילות האחרת ברבעון השלישי לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 85 מיליוני ש"ח, מגידול בהכנסות אחרות בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח, ומנגד מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח והקטון בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.

4.4 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

4.4.1 תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

עיקרי תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות שהורווחו ברוטו	2,148,889	1,651,750	30.1%	784,498	569,641	37.7%	2,317,926
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	739,874	554,477	33.4%	481,766	(240,434)		935,091
הכנסות מדמי ניהול	580,214	548,142	5.9%	205,274	140,294	46.3%	765,208
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	14,173	10,310	37.5%	4,005	2,189	83.0%	14,578
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	363,231	358,716	1.3%	119,436	115,794	3.1%	476,422
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	380,759	367,894	3.5%	131,250	127,294	3.1%	505,155
רווח (הפסד) לפני מס	132,595	117,104	13.2%	63,047	(18,124)		140,055
רווח (הפסד) כולל לפני מס	126,221	77,585	62.7%	53,558	(13,090)		96,989

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, לפני מס, הסתכם בסך של כ- 126 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 78 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 49 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל נובעת בעיקר מעלייה ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח, מעלייה ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח ומנגד מירידה בפעילות הגמל בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ברבעון השלישי של השנה, הסתכם בסך של כ- 54 מיליוני ש"ח, לפני מס, לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, עלייה של כ- 67 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח הכולל נובעת בעיקר מעלייה ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 66 מיליוני ש"ח, מעלייה ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח ומנגד מירידה בפעילות הגמל בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים ראה פירוט להלן.

תוצאות פעילות ביטוח חיים

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות שהורווחו ברוטו	2,148,889	1,651,750	30.1%	784,498	569,641	37.7%	2,317,926
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	560,651	387,264	44.8%	406,929	(310,924)		740,670
הכנסות מדמי ניהול	151,740	140,387	8.1%	65,211	(330)		219,571
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	14,173	10,310	37.5%	4,005	2,189	83.0%	14,578
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	255,494	248,048	3.0%	85,503	81,126	5.4%	325,351
הוצאות הנהלה וכלליות	166,432	162,732	2.3%	59,721	55,029	8.5%	230,455
רווח (הפסד) לפני מס	9,592	5,927	61.8%	26,158	(54,825)		(5,463)
רווח (הפסד) כולל לפני מס	3,261	(33,568)		16,652	(49,712)		(48,464)

הפרמיות שהורווחו בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 2,149 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1,652 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 30%. הפרמיות השוטפות בביטוח חיים הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 1,465 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות שוטפות בסך של כ- 1,409 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 4%. הפרמיות החד-פעמיות הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 684 מיליוני ש"ח למול פרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 243 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 181%.

הפרמיות שהורווחו בביטוח חיים הסתכמו ברבעון השלישי של השנה לסך של כ- 784 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 570 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 38%. ברבעון השלישי של השנה הסתכמו הפרמיות השוטפות בביטוח חיים בסך של כ- 514 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 474 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 8%. הפרמיות החד-פעמיות הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 271 מיליוני ש"ח, לעומת פרמיות חד-פעמיות בסך של כ- 96 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 182%. הגידול בפרמיות החד פעמיות נובע מעלייה במכירת פוליסות ללקוחות הגיל השלישי ופוליסות המיועדות להסדרי פרישה ופרישה מוקדמת.

בנוסף, התקבלו בתקופת הדוח תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 807 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1,417 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 43%. ברבעון השלישי של השנה התקבלו תקבולים שנזקפו ישירות להתחייבויות בגין חוזי השקעה (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) בסך של כ- 263 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 370 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד, ירידה של כ- 29%.

הפוליסות שנפדו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 437 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 385 מיליוני ש"ח, בתקופה מקבילה אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בתקופת הדוח הינו כ- 2.6% לעומת שיעור של כ- 2.4%, בתקופה המקבילה אשתקד. הפדיונות ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 160 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 114 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת ברבעון השלישי הינו כ- 2.8% לעומת כ- 2.1%, ברבעון המקביל אשתקד.

פדיונות בגין פוליסות שהפרמיות בגינן נזקפו ישירות להתחייבויות ביטוח (ללא מרכיב סיכון ביטוחי משמעותי) הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 819 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 504 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, וברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 306 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 176 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הכולל מעסקי ביטוח חיים, לפני מס, בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 34 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד.

השינוי ברווח הכולל מפעילות ביטוח חיים נובע בעיקרו מירידה ברווח כתוצאה מהשפעת השינוי בריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי הנזילות, אשר הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בגין גמלאות בתשלום וגמלאות שטרם החל תשלום קצבה בגינם בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 69 מיליוני ש"ח, מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות ועמלות בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח, ומנגד חל גידול בהכנסות מהשקעות ובדמי ניהול, בסך כולל של כ- 25 מיליוני ש"ח. בנוסף, חל שיפור בהפרשות ובאומדנים האקטואריים ביחס לתקופה המקבילה אשתקד בסך של כ- 92 מיליוני ש"ח, הנובע מעדכוני הנחות אשר בוצעו בעיקר בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הסתכם בכ- 17 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס בסך של כ- 50 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. השינוי בהפסד הכולל מפעילות ביטוח חיים ברבעון השלישי של השנה לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקרו מעלייה בהכנסות מדמי ניהול בסך של כ- 66 מיליוני ש"ח, בעיקר עקב זיכוי דמי ניהול משתנים בסך של כ- 42 מיליוני ש"ח בגין הפסדי השקעות ריאליים שנזקפו למבטחים בתקופה המקבילה אשתקד.

פוליסות תלויות תשואה

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ליום 30 בספטמבר, 2016 הסתכמו בסך של כ- 22,335 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ- 20,553 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2015, עלייה של כ- 1,782 מיליוני ש"ח המהווה גידול של כ- 9%. הגידול נובע בעיקר מהכנסות מפרמיות בניכוי פדיונות ופירעונות של אותן פוליסות.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים:

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (ק'ן י')

1-12/2015	7-9/2015	7-9/2016	1-9/2015	1-9/2016	
3.83%	(2.16%)	1.25%	1.59%	1.62%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.73%	(1.97%)	0.93%	0.96%	0.99%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
2.90%	(1.86%)	1.65%	1.38%	1.62%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
1.81%	(1.67%)	1.34%	0.76%	0.99%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (ק'ן י' החדשה)

1-12/2015	7-9/2015	7-9/2016	1-9/2015	1-9/2016	
3.83%	(2.16%)	1.25%	1.59%	1.62%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.72%	(2.41%)	0.96%	0.75%	0.83%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
2.90%	(1.86%)	1.65%	1.38%	1.62%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
1.79%	(2.12%)	1.36%	0.54%	0.83%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול (במיליוני ש"ח)

1-12/2015	7-9/2015	7-9/2016	1-9/2015	1-9/2016	במיליוני ש"ח
226.1	(354.9)	250.1	29.3	204.1	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבטחים לאחר דמי הניהול
166.9	41.8	46.5	124.7	131.6	דמי ניהול קבועים
52.1	(42.1)	18.6	15.7	19.6	דמי ניהול משתנים
219.0	(0.3)	65.1	140.4	151.2	סך-הכל דמי ניהול

בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנזורים מהתשואה

הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית, המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות תלויות תשואה שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן, להפסדים או לרווחים הריאליים מהשקעות אין השלכה ישירה כאמור על גביית דמי ניהול אלה.

ההכנסות מדמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 151 מיליוני ש"ח לעומת כ- 140 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 11 מיליוני ש"ח. העלייה בדמי הניהול נובעת בעיקר מהעלייה בהיקף הנכסים המנוהלים בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מדמי הניהול בפוליסות ביטוח חיים תלויות תשואה ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 65 מיליוני ש"ח לעומת זיכוי בסך של כ- 0.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בדמי הניהול נובעת מהתשואה הריאלית החיובית שהושגה ברבעון השלישי של השנה לעומת תשואה ריאלית השלילית שהושגה ברבעון המקביל אשתקד אשר בגינה בוצע זיכוי בדמי ניהול משתנים. כמו כן, חל גידול ברבעון בדמי הניהול הקבועים, הנובע מהעלייה בהיקף הנכסים המנוהלים.

תוצאות פעילות הפנסיה

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
הכנסות מדמי ניהול	348,767	334,450	4.3%	113,103	116,050	(2.5%)	447,108
הכנסות אחרות	269	1,001	(73.1%)	87	576	(84.9%)	666
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	1,012	82	1134.1%	278	(687)		(123)
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	89,459	93,873	(4.7%)	27,826	30,721	(9.4%)	123,291
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	159,823	156,720	2.0%	52,214	55,491	(5.9%)	207,861
רווח לפני מס	100,766	84,940	18.6%	33,428	29,727	12.4%	116,499
רווח כולל לפני מס	100,737	84,920	18.6%	33,439	29,668	12.7%	116,474

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת עבור עמיתי קרנות הפנסיה החדשות, נכסים בסך של כ- 84,621 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 73,360 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2015, גידול של כ- 15%. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 6,968 מיליוני ש"ח לעומת גבייה בסך של כ- 6,049 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 15%. ברבעון השלישי של השנה נגבו דמי גמולים בסך של כ- 2,483 מיליוני ש"ח לעומת גבייה של כ- 2,177 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 14%.

בתקופת הדוח, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 101 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 85 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 16 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח נובעת מעלייה בגביית דמי ניהול בשל הגידול בהיקף הנכסים המנוהלים ובשל הגידול בגבייה. ברבעון השלישי של השנה, נרשם רווח כולל לפני מס בפעילות הפנסיה בסך של כ- 33 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 30 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 3 מיליוני ש"ח. השינוי ברווח נובע מקיטון בהוצאות עמלה ושיווק והוצאות רכישה אחרות וכן מקיטון בהוצאות הנהלה וכלליות.

תוצאות פעילות קופות הגמל

תוצאות הפעילות בענף הגמל מתבצעת בחברות המאוחדות, מנורה מבטחים פנסיה וגמל ומנורה מבטחים מהנדסים.

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
הכנסות מדמי ניהול	79,707	73,305	8.7%	26,960	24,574	9.7%	98,529
רווחים מהשקעות, נטו	178,211	167,131	6.6%	74,559	71,177	4.8%	194,544
והכנסות מימון	-	4,554	-	-	440	-	4,561
הכנסות אחרות	162,635	153,010	6.3%	72,932	68,432	6.6%	173,431
שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה	18,278	16,795	8.8%	6,107	3,947	54.7%	27,780
עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	54,623	48,784	12.0%	18,964	16,791	12.9%	67,246
הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות	145	164	(11.7%)	55	47	16.5%	158
הוצאות מימון	22,237	26,237	(15.2%)	3,461	6,974	(50.4%)	29,019
רווח לפני מס	22,223	26,233	(15.3%)	3,467	6,954	(50.1%)	28,979

לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת עבור עמיתי קופות הגמל, נכסים בסך של כ- 21,523 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ- 4,705 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה, לעומת נכסים בסך של כ- 19,615 מיליוני ש"ח, מתוכם 4,719 מיליוני ש"ח בקופות גמל מבטיחות תשואה נכון ליום 30 בספטמבר, 2015. בתקופת הדוח נגבו דמי גמולים בסך של כ- 1,193 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 934 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 28%. ברבעון השלישי של השנה נגבו דמי גמולים בסך של כ- 438 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 330 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 33%.

בתקופת הדוח נרשם רווח בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח נובע מהכנסה בגין מוניטין שלילי, שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, ומנגד מגידול בברווז בין ההכנסות מהשקעות לבין ההתחייבות לעמיתים בקופות גמל מבטיחות תשואה בסך של כמיליון ש"ח.

ברבעון השלישי של השנה נרשם רווח בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כ- 7 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. הירידה ברווח נובעת מגידול בהוצאות עמלה ושיווק והוצאות רכישה אחרות, מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות וכן מירידה בברווז בין ההכנסות מהשקעות לבין ההתחייבות לעמיתים בקופות גמל מבטיחות תשואה, בסך של כמיליון ש"ח, ומנגד מעלייה בדמי הניהול שנגבו כתוצאה מהגידול בנכסים המנוהלים.

4.4.2 עיקרי תוצאות פעילות מגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי נחלקים לשלושה תחומי פעילות: רכב רכוש, רכב חובה ויתרת עסקי ביטוח כללי (חבויות אחרות וענפי רכוש אחרים).

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות ברוטו	2,672,391	2,485,643	7.5%	846,915	804,339	5.3%	3,201,283
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	83,655	108,143	(22.6%)	33,888	53,704	(36.9%)	114,751
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	72,508	72,826	(0.4%)	24,718	21,792	13.4%	95,837
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	486,058	462,140	5.2%	165,799	157,683	5.1%	627,295
הוצאות הנהלה וכלליות	87,501	94,123	(7.0%)	30,220	30,185	0.1%	129,203
רווח (הפסד) לפני מס	(200,105)	149,501		17,331	69,876	(75.2%)	93,930
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(168,335)	127,312		5,213	37,549	(86.1%)	65,285

הכנסות מפרמיה ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 2,672 מיליוני ש"ח בהשוואה להכנסות מפרמיה ברוטו בסך של כ- 2,486 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 8%. הגידול נובע מעלייה בפרמיה בתחום רכב רכוש בסך של כ- 173 מיליוני ש"ח, מעלייה בפרמיה בתחום רכב חובה בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח, ומנגד מירידה בפרמיות בתחום ביטוח הכללי אחר בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח (בענפי חבויות אחרים).

הכנסות מפרמיה ברוטו ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בכ- 847 מיליוני ש"ח בהשוואה להכנסות בסך של כ- 804 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 5%. הגידול נובע מעלייה בפרמיה בתחום רכב רכוש בסך של כ- 52 מיליוני ש"ח, ומעלייה בפרמיות בתחום רכב חובה בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, ומנגד מירידה בתחום הביטוח הכללי האחר של כ- 18 מיליוני ש"ח (ירידה של כ- 16 מיליוני ש"ח בענפי חבויות אחרים וכ- 2 מיליוני ש"ח בענפי רכוש ואחרים).

לעניין פירוט השינוי בפרמיה ברוטו ראה להלן.

ההפסד הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בכ- 168 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 127 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נובעת מירידה ברווח הכולל בתחום ביטוח רכב חובה בסך של כ- 239 מיליוני ש"ח, מירידה ברווח בתחום פעילות ביטוח כללי אחר בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח (ירידה ברווח הכולל בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 66 מיליוני ש"ח ומעלייה ברווח הכולל בענפי רכוש אחרים בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח) ומירידה ברווח בתחום פעילות רכב רכוש בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח כללי ברבעון השלישי של השנה הסתכם בכ- 5 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 38 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח הכולל נובעת מירידה ברווח הכולל בתחום ביטוח רכב חובה בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח ומנגד מעלייה ברווח הכולל בענפי רכוש אחרים בסך של כ- 13 מיליוני ש"ח.

לעניין פירוט השינוי ברווח הכולל מענפי הביטוח הכללי ראה להלן.

(באלפי ש"ח)	רכב חובה	רכב רכוש	רכוש ואחרים	חבויות	סה"כ
סה"כ פרמיות ברוטו					
1-9/2016	647,460	1,266,880	491,474	266,577	2,672,391
1-9/2015	624,654	1,093,932	491,864	275,193	2,485,643
7-9/2016	202,193	398,214	166,503	80,005	846,915
7-9/2015	192,988	346,532	168,505	96,314	804,339
1-12/2015	809,964	1,433,232	619,425	338,662	3,201,283
רווח (הפסד) כולל					
1-9/2016	(114,148)	(31,434)	45,127	(67,880)	(168,335)
1-9/2015	124,359	(20,313)	24,963	(1,697)	127,312
7-9/2016	1,481	(10,640)	14,575	(203)	5,213
7-9/2015	46,288	(10,097)	13,742	(12,384)	37,549
1-12/2015	130,227	(72,337)	27,508	(20,113)	65,285

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב חובה

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות ברוטו	647,460	624,654	3.7%	202,193	192,988	4.8%	809,964
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	35,239	52,532	(32.9%)	15,516	27,635	(43.9%)	55,919
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	685,577	423,888	61.7%	181,601	131,262	38.4%	581,519
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	58,494	56,610	3.3%	20,083	19,097	5.2%	78,290
הוצאות הנהלה וכלליות	23,220	25,003	(7.1%)	8,168	7,929	3.0%	33,972
רווח (הפסד) לפני מס	(134,208)	139,034		8,352	67,733	(87.7%)	150,289
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(114,148)	124,359		1,481	46,288	(96.8%)	130,227

ההכנסות מפרמיות ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בסך של כ- 647 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 625 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מפרמיות ברוטו ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בסך של כ- 202 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 193 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקרו מגידול בהיקף הפעילות.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 114 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל בסך של כ- 124 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה ברווח נובעת בעיקר, מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מעדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 179 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 4.3' לעיל, מעליה בהתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 4.3' לעיל, ומגידול בהתחייבויות ביטוחיות כתוצאה מהתפתחות תביעות, עדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים (לרבות מהקטנת הפרשה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד כתוצאה מחתימה על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי) ומשינויים בשיטת מדידת הרווח כתוצאה מיישום שיטת הנוהג המיטבי בסך כולל של כ- 66 מיליוני ש"ח. מנגד חלה עלייה בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 17 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כמיליון ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 46 מיליוני ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. הירידה ברווח נובעת

מהתפתחות תביעות, עדכוני הנחות ואומדנים אקטואריים אחרים (לרבות מהקטנת הפרשה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד כתוצאה מחתימה על הסכם עם המוסד לביטוח לאומי) ושינויים בשיטת מדידת הרווח כתוצאה מיישום שיטת הנוהג המיטבי, בסך כולל של כ- 42 מיליוני ש"ח, מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מעדכון תקנות ההיוון בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 4.3' לעיל. מנגד חלה עלייה ברווח הנובעת מירידה בהתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מהשפעת ריבית חסרת סיכון בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 4.3' לעיל וכן גידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום רכב רכוש

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות ברוטו	1,266,880	1,093,932	15.8%	398,214	346,532	14.9%	1,433,232
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	21,355	21,948	(2.7%)	8,589	9,601	(10.5%)	23,562
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	2,368	2,722	(13.0%)	1,052	1,040	1.2%	4,375
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	875,751	737,936	18.7%	304,199	254,336	19.6%	1,034,458
הוצאות הנהלה וכלליות	254,993	234,049	8.9%	87,986	81,486	8.0%	317,654
	34,351	37,964	(9.5%)	11,155	12,284	(9.2%)	52,303
הפסד לפני מס	(37,239)	(17,052)	118.4%	(8,525)	(4,883)	74.6%	(68,731)
הפסד כולל לפני מס	(31,434)	(20,313)	54.7%	(10,640)	(10,097)	5.4%	(72,337)

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בסך של כ- 1,267 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 1,094 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 16%. הפרמיות ברוטו הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 398 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ- 347 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 15%. הגידול נובע בעיקר מגידול בהיקף תיק הלקוחות של הקבוצה ומעליה בתעריפים.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו כ- 31 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע ברובו מהרעה חיתומית בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח (כולל שינוי בהתפתחות התביעות בגין תקופות קודמות והקטנת הפרמיה בחסר), ומעלייה בהוצאות הנהלה וכלליות ועמלות בסך של כ- 18 מיליוני ש"ח הנובעת מהגידול בהיקף המכירות ומנגד חל גידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח.

ההפסד הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 11 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל של כ- 10 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע בעיקר מהרעה חיתומית ביחס לתקופות קודמות, וכן מעלייה בהוצאות עמלות, שיווק ומכירה והוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח, עקב הגידול בהיקף המכירות ומנגד מעלייה בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח.

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

	1-9/2016	1-9/2015	7-9/2016	7-9/2015	1-12/2015
ברוטו	77%	74%	74%	74%	77%
שייר	77%	74%	74%	74%	76%
ברוטו	105%	104%	104%	103%	107%
שייר	105%	104%	104%	105%	107%
Loss Ratio	77%	74%	74%	74%	76%
Combined Loss Ratio	105%	104%	104%	103%	107%

עיקרי תוצאות הפעילות בתחום ביטוח כללי אחר

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
פרמיות ברוטו	758,051	767,057	(1.2%)	246,508	264,819	(6.9%)	958,087
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	27,061	33,663	(19.6%)	9,783	16,468	(40.6%)	35,270
הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	69,929	70,104	(0.2%)	23,557	20,752	13.5%	91,462
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	288,663	234,323	23.2%	70,335	85,025	(17.3%)	318,229
הוצאות הנהלה וכלליות	172,571	171,481	0.6%	57,730	57,100	1.1%	231,351
	29,930	31,156	(3.9%)	10,897	9,972	9.3%	42,928
רווח (הפסד) לפני מס	(28,658)	27,519		17,504	7,026	149.1%	12,372
רווח (הפסד) כולל לפני מס	(22,753)	23,266		14,372	1,358	958.3%	7,395

הפרמיות ברוטו הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 758 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 767 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 1%. הירידה בפרמיות נובעת מירידה בפרמיות בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 9 מיליוני ש"ח, בעוד שבענפי רכוש אחרים לא חל שינוי בהיקף הפרמיות ברוטו.

הפרמיות ברוטו הסתכמו ברבעון השלישי של השנה בכ- 247 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 265 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. בענפי חבויות אחרים חלה ירידה בפרמיות בסך של כ- 16 מיליוני ש"ח ובענפי רכוש אחרים חלה ירידה בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח. הירידה בפרמיות נובעת בעיקרה מהפקה של פוליסה גדולה בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הינו בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 23 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד הכולל לפני מס בענפי חבויות אחרים, בתקופת הדוח, הסתכם בסך של כ- 68 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל לפני מס של כ- 2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה של כ- 66 מיליוני ש"ח. הירידה ברווח נובעת בעיקר מהגדלת ההתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מעדכון תקנות הביטוח הלאומי בסך של כ- 37 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 4.3'א' לעיל, מעדכון ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות בגין עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים, השפעת ריבית חסרת סיכון כאמור בסעיף 4.3'ב' לעיל) ושינויים בשיטת מדידת הרווח כתוצאה מיישום שיטת הנוהג המיטבי בסך של כ- 31 מיליוני ש"ח, ומנגד מעלייה בהכנסות מהשקעות לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח. הרווח הכולל בענפי רכוש אחרים, בתקופת הדוח, הסתכם בסך של כ- 45 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל של כ- 25 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 20 מיליוני ש"ח. העלייה ברווח נובעת ברובה מעדכון ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות בגין עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים ובפרט הקטנה של הפרמיה בחסר) ומשיפור חיתומי ביחס לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל לפני מס של כמיליון ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. העלייה ברווח ברבעון השלישי נובעת מירידה בהפסד בענפי חבויות אחרים בסך של כ- 12 מיליוני ש"ח ומעלייה ברווח בענפי רכוש אחר בסך של כמיליון ש"ח. הירידה בהפסד בענפי החבויות נובעת ברובה מעדכון ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח (לרבות בגין עדכון הערכות, הנחות ואומדנים אקטואריים, השפעת ריבית חסרת סיכון כאמור בסעיף 4.3'ב' לעיל) ושינויים בשיטת מדידת הרווח כתוצאה מיישום שיטת הנוהג המיטבי בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח. מנגד חלה עלייה בהפרשה להתחייבויות בגין חוזי ביטוח כתוצאה מעדכון תקנות הביטוח הלאומי בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח, כאמור בסעיף 4.3'א' לעיל וירידה בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח.

ענפי ביטוח רכוש אחרים

1-12/2015		7-9/2015		7-9/2016		1-9/2015		1-9/2016		
ש״ר	ברוטו	ש״ר	ברוטו	ש״ר	ברוטו	ש״ר	ברוטו	ש״ר	ברוטו	
46%	60%	34%	49%	35%	64%	46%	59%	37%	52%	Loss Ratio
92%	92%	83%	81%	82%	97%	91%	92%	81%	83%	Combined Loss Ratio

4.4.3 תוצאות פעילות תחום ביטוח בריאות

1-12/2015	% שינוי	7-9/2015	7-9/2016	% שינוי	1-9/2015	1-9/2016	באלפי ש"ח
565,611	11.3%	143,181	159,395	10.4%	419,797	463,453	פרמיות שהורווחו ברוטו
34,460	54.6%	5,249	8,117	(20.1%)	26,972	21,548	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
7,779	(64.5%)	6,759	2,401	54.7%	4,898	7,576	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
232,177	(11.9%)	58,670	51,679	23.2%	183,496	226,139	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
181,712	14.3%	45,186	51,662	13.7%	135,288	153,877	הוצאות הנהלה וכלליות
49,640	(31.4%)	13,431	9,213	(35.7%)	39,804	25,591	רווח (הפסד) לפני מס
19,848	179.5%	8,696	24,302	86.1%	(3,822)	(7,114)	רווח (הפסד) כולל לפני מס

ההכנסות מפרמיות שהורווחו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 463 מיליוני ש"ח לעומת כ- 420 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 10%. ההכנסות מפרמיה שהורווחה ברבעון השלישי של השנה הסתכמו בכ- 159 מיליוני ש"ח לעומת כ- 143 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 11%. העלייה בפרמיות נובעת מגידול בהיקף תיק הלקוחות.

ההפסד הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד בבסך של כ- 4 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע בעיקר, מהשפעת השינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות (ראה סעיף 4.3ב' לעיל), אשר השפיע על בדיקת נאותות העתודה בענף ביטוח סיעודי. כתוצאה מכך גדלו ההתחייבויות הביטוחיות, בתקופת הדוח, בסך של כ- 20 מיליוני ש"ח לפני מס ומעלייה בהוצאות עמלות, שיווק והנהלה וכלליות בסך של כ- 4 מיליוני ש"ח. מנגד, כתוצאה מהתחשבות עם מבטחי המשנה, אשר נערכה בתקופה המקבילה אשתקד הוקטנה עמלת הרווח בסך של כ- 6 מיליוני ש"ח וחל גידול ברווח החיתומי (כולל עדכון אומדנים אקטואריים) לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח.

הרווח הכולל לפני מס ברבעון השלישי של השנה הינו בסך של כ- 24 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 9 מיליון ש"ח, ברבעון המקביל אשתקד. השינוי נובע בעיקר משינוי בעקום ריבית חסרת הסיכון בתוספת פרמיית אי נזילות (ראה סעיף 4.3'ב לעיל) אשר גרם להקטנת ההתחייבויות הביטוחיות כתוצאה מבדיקת נאותות העתודה בבענף ביטוח סיעודי ברבעון השלישי של השנה בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח לפני מס. מנגד, חלה הרעה ברווח החיתומי (כולל עדכון אומדנים אקטואריים) לעומת הרבעון המקביל אשתקד, בסך של כ- 7 מיליוני ש"ח, חלה עלייה בהוצאות עמלות, שיווק והנהלה וכלליות בבסך של כ- 2 מיליוני ש"ח וכן חלה ירידה במרווח הפיננסי בסך של כ- 2 מיליוני ש"ח.

4.4.4 תוצאות תחום פעילות שירותים ומוצרים פיננסיים

תוצאות תחום פעילות זה מתייחסות לחברה בת - מנורה מבטחים פיננסיים בע"מ (להלן: "מנורה פיננסיים"), אשר פועלת באמצעות חברות בנות, ואינן כוללות את תוצאות מנורה מבטחים מהנדסים (חברה בת של מנורה פיננסיים), שתוצאותיה מוצגות במסגרת תוצאות תחום פעילות ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח. תוצאות תחום פעילות זה נכללות במגזר שלא מיוחס למגזרי הפעילות בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה.

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
הכנסות מדמי ניהול ומעמלות חיתום רווחים מהשקעות, נטו	49,257	61,545	(20.0%)	17,927	18,558	(3.4%)	80,214
	1,706	549	210.7%	442	701	(36.9%)	538
סה"כ הכנסות	50,963	62,094	(17.9%)	18,369	19,259	(4.6%)	80,752
סה"כ הוצאות	63,705	61,581	3.4%	30,865	21,614	42.8%	92,994
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה	(12,742)	513		(12,496)	(2,355)	430.6%	(12,242)
הפסד נקי	(9,991)	(1,152)	767.3%	(7,592)	(2,029)	274.2%	(9,235)
הפסד כולל	(10,022)	(1,150)	771.5%	(7,615)	(2,031)	274.9%	(9,177)

נכון לתאריך הדוח, הקבוצה מנהלת באמצעות מנורה מבטחים פיננסיים, נכסי קרנות נאמנות וניהול תיקים בסך של כ- 9,768 מיליוני ש"ח לעומת נכסים בסך של כ- 11,028 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2015, ירידה של כ- 11%. הירידה בהיקף הנכסים, לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובעת מפדיונות בקרנות הנאמנות.

ההפסד לפני מס בתקופת הדוח הסתכם בכ- 10 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כמיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נובע מירידה בהכנסות מדמי ניהול, מהפחתת ערך המוניטין הנובע מניהול הקרנות לאור הירידות בהיקפי הכספים המנוהלים בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח, ומגידול בהוצאות.

4.4.5 תזרים מזומנים

באלפי ש"ח	1-9/2016	1-9/2015	% שינוי	7-9/2016	7-9/2015	% שינוי	1-12/2015
תזרימי מזומנים, נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות):							
שוטפת	1,635,131	212,985	667.7%	1,077,805	(240,693)		118,953
השקעה	(262,499)	(109,950)	138.7%	(124,573)	(29,716)	319.2%	(237,606)
מימון	90,977	38,751	134.8%	97,587	(138,785)		83,892
הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים	(9,358)	(8,409)	11.3%	(6,724)	(419)	1504.7%	(10,249)
גידול (קטיון) ביתרת המזומנים	1,454,251	133,377	990.3%	1,044,095	(409,613)		(45,010)
יתרת מזומנים לתום תקופה	1,717,010	1,762,020	(2.6%)	2,127,166	2,305,010	(7.7%)	1,762,020

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה כ- 1,994 מיליוני ש"ח לעומת 1,655 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2015.

היקפן הממוצע של ההתחייבויות הפיננסיות בתקופת הדוח, הסתכם לסך של כ- 1,824 מיליוני ש"ח.

לחברה (בסולו) התחייבויות פיננסיות המסתכמות, נכון לתאריך הדוח, לסך של כ- 759 מיליוני ש"ח שמקורן בהנפקת שלוש סדרות אג"ח ואשר פירעונן פרוס על פי לוחות הסילוקין על פני 10 שנים. החברה רואה חשיבות לשמירה על נכסים פיננסיים זמינים בהיקף הנדרש לצורך פירעון תשלומי האג"ח וכן לצורך מתן מענה לצרכיה השוטפים ולפעילות החברות המוחזקות. לעניין זה יצוין, כי לחברה נכסים שוטפים, נכון לתאריך הדוח, בהיקף של כ- 547 מיליוני ש"ח וכן קווי אשראי בלתי מנוצלים בבנקים בסך של כ- 60 מיליוני ש"ח, העומדים לרשותה לצרכי פעילותה השוטפת.

לעניין דיבידנדים מחברות בנות ראה סעיף 2.12 לעיל וכן סעיף 12.2 להלן.

במסגרת דירוג אגרות החוב שגייסה, הצהירה החברה על כוונתה לשמור על נכסים נזילים וקווי אשראי בשיעור של 100% מהחזרי החוב (קרן וריבית) שנה מראש, בהתאם ללוח הסילוקין של אגרות החוב.

לפרטים בדבר תשלום קרן אגרות חוב סדרה א', ראה סעיף 9.4 להלן.

חלק ב' - דיווח בדבר חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם

6. חשיפה לסיכונים שוק

בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, הדיווח על סיכונים שוק ודרכי ניהולם מתייחס לחשיפות של החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט מבטחים. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2016 לאור הנפקת אג"ח שקלי חל שינוי בחשיפת החברה לסיכונים ריבית שקלית לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2015.

להלן מבחני הרגישות בהשוואה לדוח התקופתי ולתקופת הביניים עבור גורם סיכון זה:

גורם סיכון - ריבית שקלית - דצמבר 2015

עלייה של 2% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 10% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 5% בעקום הריבית השקלית	שווי הוגן	עלייה יחסית של 5% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 10% בעקום הריבית השקלית	ירידה של 2% בעקום הריבית השקלית
נכסי חוב סחירים	(3,165)	(92)	(46)	96,712	46	92
נכסי חוב לא סחירים	(1,918)	(55)	(27)	43,041	28	55
הלוואה מבנק	31		(3,207)			(32)
סה"כ	(5,052)	(146)	(73)	136,545	73	147
				5,432		

גורם סיכון - ריבית שקלית - יוני 2016

עלייה של 2% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 10% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 5% בעקום הריבית השקלית	שווי הוגן	עלייה יחסית של 5% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 10% בעקום הריבית השקלית	ירידה של 2% בעקום הריבית השקלית
נכסי חוב סחירים	(2,027)	(76)	(38)	43,862	38	77
נכסי חוב לא סחירים	(1,660)	(23)	(11)	36,071	11	23
הלוואה מבנק	0	0	0	0	0	0
סה"כ	(3,687)	(99)	(50)	79,933	50	100
				4,033		

גורם סיכון - ריבית שקלית - ספטמבר 2016

עלייה של 2% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 10% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 5% בעקום הריבית השקלית	שווי הוגן	עלייה יחסית של 5% בעקום הריבית השקלית	עלייה יחסית של 10% בעקום הריבית השקלית	ירידה של 2% בעקום הריבית השקלית
נכסי חוב סחירים	(4,756)	(180)	(90)	86,427	90	181
נכסי חוב לא סחירים	(1,668)	(29)	(15)	35,881	15	29
התחייבויות פיננסיות	25,868	1,906	956	(227,831)	(962)	(1,931)
סה"כ	19,444	1,697	851	(105,524)	(858)	(1,721)
				5,253		

7. גילוי בדבר התקדמות ההיערכות ליישום דירקטיבת Solvency II

בהמשך למפורט בבאור 14 לדוח התקופתי בדבר היערכות ליישום הדירקטיבה האירופאית Solvency II ("הדירקטיבה"), הקבוצה ממשיכה להיערך ליישום הדירקטיבה, תוך שיפור וייעול תהליכי עבודה, בקורות וידע של היחידות השונות בקבוצה האמונות על יישומה. דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח ושומרה מינו את ועדת המאזן (במנורה ביטוח) וועדה ייעודית (בשומרה), כאחראיות על פיקוח ובקרה על תהליך ההיערכות, והן מקבלות דיווח אודות תהליך ההיערכות והתרגילים הכמותיים הנערכים במסגרת התהליך, כנדרש ע"פ הוראות הדין.

כחלק מההיערכות ליישום הדירקטיבה, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS) - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכוון את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016. כמו כן, פורסמו בחודש ספטמבר 2016, מספר מכתבים למנהלי חברות הביטוח המגדירים, בין היתר, את מועד התחילה של הדירקטיבה שנקבע על יום 1 בינואר, 2017, הוראות מעבר, סף הון מינימלי והנחיות גילוי.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה הקבוצה, המבוסס כאמור על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015. ללא התחשבות בהוראות המעבר, למנורה ביטוח עודף הון בסך של כ- 658 מיליוני ש"ח, המשקף יחס כושר פירעון בשיעור של 120% ולשומרה ביטוח עודף הון בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח, המשקף יחס כושר פירעון בשיעור של 117%.

לפרטים נוספים ראה באור 6 לדוחות הכספיים.

חלק ג' היבטי ממשל תאגידי

8. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

זהות האורגנים המופקדים על בקרת-על בתאגיד:

האורגנים המופקדים על בקרת העל בתאגיד הינם המנכ"ל ומנהל הכספים, ברמת ההנהלה, וכן הוועדה לבחינת הדוחות הכספיים של החברה, כהגדרתה בתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010, שהינה ועדת המאזן שמונתה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר תפקידה, בין היתר, לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה ובכלל זה הערכות והאומדנים אשר נעשו בקשר עם הדוחות הכספיים, הבקורות הפנימיות הקשורות בדיווח הכספי, שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים, חוות דעתו של רואה החשבון המבקר, המדיניות החשבונאית שאומצה והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים המהותיים של התאגיד (להלן: "ועדת המאזן"). יצוין, כי ועדת המאזן איננה ועדת הביקורת של החברה.

חברי הוועדה

נכון למועד פרסום הדוח, בוועדת המאזן מכהנים שלושה חברים, אשר כולם משמשים כדירקטורים בחברה, כלהלן: ה"ה חזי צאיג (דח"צ וי"ר ועדת מאזן), אורלי ירקוני (דירקטורית בלתי תלויה), שהינם בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית וחיים אהרון (דח"צ), שהינו בעל כשירות מקצועית. לכל חברי הוועדה יכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים. לפרטים בדבר כישוריהם וניסיונם של הדירקטורים אשר בהסתמך עליהם רואה אותם החברה כמי שיש בידם את היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ראו דוח פרטים נוספים בדוח התקופתי. כל חברי ועדת המאזן חתמו על הצהרות, בהתאם לתקנות החברות (הוראות ותנאים לעניין הליך אישור הדוחות הכספיים), התש"ע-2010. יצוין, כי ה"ה צאיג וירקוני הינם חברים במקביל בוועדת המאזן של מנורה מבטחים ביטוח. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה.

הליך אישור הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של החברה נדונו בישיבת ועדת המאזן אשר התקיימה ביום 24 בנובמבר 2016. כל חברי ועדת המאזן נכחו בישיבה הנ"ל. בנוסף, השתתפו בישיבה נושאי משרה ומנהלים בקבוצה, כמפורט להלן: ה"ה ארי קלמן, מנכ"ל; ערן גריפל, יו"ר הדירקטוריון; שי קומפל, מנהל הכספים; שמעון עיר-שי, היועץ המשפטי ואיתי הירשמן, מבקרת הפנים. כמו כן, נכחו רואי החשבון המבקרים ונושאי משרה בחברה הבת - מנורה מבטחים ביטוח, כלהלן - ה"ה מוטי רוזן, מנכ"ל; אילן שגב, מנהל הכספים; מיכאל קלמן, מנהל אגף ביטוח כללי; אלעד שלף, מנהל אגף עסקים; יוני טל, מנהל אגף השקעות, משה מורגנשטרן, מנהל אגף ביטוח חיים, רותי יהודיף כהן, מנהלת הסיכונים; גולן סעד, מנהל תחום SOX, דן בר-און, האקטואר הראשי; נעמה חשמונאי אקטוארית ממונה (ביטוח כללי); רגינה אדין-חייקין, אקטוארית ממונה (ביטוח חיים); קטי רזניק, אקטוארית ממונה (בריאות), זיו כהן, מנהל תחום חשבות וכספים, ונציגת מזכירות חברה.

טיוות הדוח הכספי הביניים של החברה ליום 30 בספטמבר 2016, לרבות דוח הדירקטוריון, והדוחות הכספיים, נמסרו לחברי ועדת המאזן ולחברי הדירקטוריון בעוד מועד, מספר ימים לפני מועד אישורם.

ועדת המאזן בחנה, באמצעות הצגה מפורטת של נושאי המשרה בחברה, את הסוגיות המהותיות בדיווח הכספי, ובכלל זה, הוצגו ונבחנו הערכות ואומדנים שנעשו בקשר עם הדוחות הכספיים; הליכי הבקורות הפנימיות הקשורות לדיווח הכספי; שלמות ונאותות הגילוי בדוחות הכספיים; המדיניות החשבונאית והטיפול החשבונאי שיושם בעניינים מהותיים ונתוני הדוחות הכספיים של החברה. בנוסף, הוצגו נתונים הנכללים בדוחות הכספיים לרבות מידע הנוגע למצב הכספי והתפעולי של החברה.

במסגרת הדיונים הנ"ל נבחנה אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

חברי הוועדה בחנו את שיקול דעת ההנהלה שהופעל בסוגיות השונות ולאחר שמיעת עמדת רואה החשבון המבקר של החברה, הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי החברה יישמה מדיניות חשבונאית נאותה והשתמשה באומדנים והערכות נאותים. הוועדה גיבשה את המלצותיה בנושאים השונים שנדונו והמליצה לדירקטוריון לאשר את דוח הביניים לתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2016.

חלק ד' - גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב

לפרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד ראה סעיף 8 לדוח הדירקטוריון ובאור 24 לדוחות הכספיים, בדוח התקופתי.

9. שינויים ביחס למידע בדוח התקופתי

9.1 הנפקת אג"ח סדרה ג'

להלן פרטים אודות אגרות חוב (סדרה ג') של החברה. ראה סעיף 2.2 לעיל בדבר ההנפקה האמורה.

הסדרה ומועד ההנפקה	אגרות החוב (סדרה ג'), אשר הונפקו ביום 29 בספטמבר, 2016.
השווי הנקוב במועד ההנפקה, באלפי ש"ח	230,225
השווי הנקוב ליום 30 בספטמבר, 2016, באלפי ש"ח	230,225
הריבית שנצברה עד ליום 30 בספטמבר, 2016, באלפי ש"ח	18.5
שווי כפי שנרשם בדוחות הכספיים בניכוי יתרת הוצאות הנפקה וניכיון, באלפי ש"ח	228,140
שווי בורסאי, באלפי ש"ח, ליום 30 בספטמבר, 2016	230,225 (תחילת מסחר ב- 5/10/2016)
דירוג במועד ההנפקה	Aa3
סוג ריבית ושיעור הריבית	ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.94%.
מועדי תשלום הקרן	הקרן תיפרע בשבעה (7) תשלומים, כמפורט להלן: (א) ששה (6) תשלומים שווים של 14.25% כל אחד מקרן אגרות החוב ישולמו פעם בשנה, ביום 30 בספטמבר, החל מיום 30 בספטמבר 2020 ועד ליום 30 בספטמבר 2025 (כולל); (ב) תשלום נוסף בשיעור של 14.5% מקרן אגרות החוב ישולם ביום 30 בספטמבר 2026.
מועדי תשלום הריבית	תשלומים שנתיים ביום 30 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2017 עד 2026 (כולל), למעט תשלום הריבית הראשון שישולם ביום 30 בספטמבר 2017 בגין התקופה המתחילה ביום המסחר הראשון שלמחרת המכרז ומסתיימת ביום האחרון שלפני מועד התשלום הראשון של הריבית (קרי 29 בספטמבר 2017) (להלן: "תקופת הריבית הראשונה") כשהיא מחושבת על פי מספר הימים בתקופה זו על בסיס 365 ימים בשנה. תשלום הריבית האחרון יבוצע ביום 30 בספטמבר 2026, במועד תשלום יתרת קרן אגרות החוב (סדרה ג'). או עד למועד הפדיון המוקדם כמפורט להלן.
בסיס ההצמדה ותנאיה	לא צמוד.
האם תעודות ההתחייבות ניתנות להמרה	לא.
זכות תאגיד לבצע פדיון מוקדם	לחברה אפשרות לבצע פדיון מוקדם החל מ- 60 ימים ממועד רישומן של אגרות החוב (סדרה ג') למסחר, בהתאם לתנאים המפורטים בשטר הנאמנות.
נכסים משועבדים	לא. קיימת התחייבות לאי יצירת שעבוד צף (שוטף) על כלל נכסי החברה. לפרטים ראו סעיף 5.5 לשטר הנאמנות. ²
שוונות	עילות העמדה לפירעון מיידי: הון עצמי מינימלי - הונה העצמי של החברה על פי דוחותיה הכספיים סולו המבוקרים או הסקורים האחרונים שפורסמו, לא יפחת מסכום של 1.5 מיליארד ש"ח במשך שני רבעונים קלנדריים רצופים. לפרטים ראו סעיף 5.6.1 לשטר הנאמנות. יחס חוב פיננסי נטו לסך הנכסים - היחס בין החוב הפיננסי נטו של החברה לסך הנכסים של החברה לא יעלה על 50% במשך שני רבעונים קלנדריים רצופים. לפרטים ראו סעיף 5.6.2 לשטר הנאמנות. מגבלות על חלוקת דיבידנד: החברה מתחייבת כי אם הונה העצמי של החברה יפחת מ- 1.8 מיליארד ש"ח על פי דוחותיה הכספיים סולו, המבוקרים או הסקורים, לפי העניין, הידועים במועד קבלת ההחלטה או היחס בין החוב הפיננסי נטו של החברה לסך הנכסים של החברה יעלה על 45%, וכל עוד התקיים אחד מתנאים אלה, החברה תימנע מלבצע חלוקה (כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999) לבעלי מניותיה, וזאת עד שההון העצמי של החברה יעלה מעל הסכום הנ"ל או היחס בין החוב הפיננסי נטו לסך הנכסים כאמור ירד מהשיעור האמור, על פי דוחותיה הכספיים של החברה הידועים במועד קבלת ההחלטה. לפרטים ראו סעיף 5.4 לשטר הנאמנות.

הנאמן ושטר הנאמנות לאגרות החוב (ג')

הנאמן לאגרות החוב (סדרה ג'), הינו משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ, אשר עיקר עיסוקו הינו ביצוע תפקידי נאמנות (להלן, בס"ק זה: "הנאמן"). האחראי מטעם הנאמן על אגרות החוב של החברה הינו ה"ה ר"ח רמי סבטי, סמנכ"ל.

להלן פרטי ההתקשרות עם הנאמן: רחוב מנחם בגין 46-48, תל אביב 6618001, טלפון: 03-6374354; פקס: 03-6374344; דוא"ל: Office@mtrust.co.il.

נוסחו המלא של שטר הנאמנות, אשר נחתם בין החברה לבין הנאמן לסדרה ג', ביום 26 בספטמבר, 2016, מצוי במשרדה הרשום של החברה וניתן לעיין בו, בתיאום מראש, בכל יום עסקים בשעות העבודה הרגילות.

למיטב ידיעת החברה, עד למועד דוח זה, היא עומדת בכל הוראות שטר הנאמנות, לא התקיימו התנאים המקימים עילה להעמדת כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג'), לפירעון מיידי והחברה לא קיבלה הודעות כלשהן מהנאמן בדבר אי עמידתה בתנאי שטר הנאמנות בקשר עם העמדת כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג'), לפירעון מיידי. כמו כן, לא התקבלו בקשות מהנאמן לכינוס אסיפות מחזיקי כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג'), או לביצוע פעולות שונות בקשר עם כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ג').

9.2 דירוג אגרות החוב

ראה סעיף 2.4 לעיל.

9.3 החלפת נאמן- אגרות חוב (סדרה א')

בחודש יוני 2016, הודיע נאמן אגרות החוב (סדרה א'), אורורה פידליטי חברה לנאמנות בע"מ (להלן: "אורורה") על התפטרותו מכהונתו, לאור החלטת הדירקטוריון של אורורה להפסיק את פעילותה בתחום הנאמנות לאגרות חוב. כמו כן, הודיע הנאמן כי ימשיך בכהונתו עד למינוי נאמן אחר, בכפוף לאישור האסיפה הכללית של מחזיקי אגרות החוב (סדרה א'), ובהתאם להוראות הדין. בהמשך להודעה האמורה, ביום 29 ביוני 2016³ זומנה אסיפת מחזיקי אגרות חוב (סדרה א'), אשר על סדר יומה מינוי משמרת חברה לשירותי נאמנות בע"מ (להלן: "משמרת"), כנאמן חליף. עם מינויה, יראו את משמרת כנאמן למחזיקי אגרות החוב לכל דבר ועניין, יהיו לה אותם כוחות, סמכויות וההרשאות האחרות והיא תוכל לפעול בכל המובנים כאילו נתמנתה כנאמן למחזיקי אגרות החוב (סדרה א') מלכתחילה, וזאת בהתאם להוראות שטר הנאמנות והחל מהמועד בו יתקיימו שני התנאים המצטברים הבאים: (1) תיכנס לתוקפה התפטרות אורורה כנאמן לאגרות החוב, בהתאם לאישור בית המשפט ובמועד שיקבע באישור כאמור, ו- (2) יאושר מינוי משמרת על ידי מחזיקי אגרות החוב באסיפה (להלן: "המועד הקובע להחלפת נאמן"). ביום 7 ביולי 2016 אישרה אסיפת מחזיקי אגרות החוב (סדרה א') את מינויה של משמרת כנאמן חליף לאורורה, כמפורט בדיווח מיום 7 ביולי 2016 (אסמכתא: 2016-10-079375). נכון למועד זה טרם אישר בית המשפט את התפטרות אורורה, ולפיכך החלפת הנאמן טרם נכנסה לתוקף.

9.4 פדיון קרן

בחודש יולי 2016, שילמה החברה תשלום נוסף של קרן אגרות החוב (סדרה א'), כמפורט בדיווח מיום 14 ביולי 2016, אסמכתא: 2016-01-082159, בסך של כ- 85 מיליוני ש"ח (קרן בתוספת הפרשי הצמדה).

³ ראה דיווח מיום זה, אסמכתא: 2016-10-069778.

חלק ה'- הוראות גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

10. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים מהותיים באומדנים חשבונאיים קריטיים, לעומת האמור בדוח התקופתי לשנת 2015. לפרטים בדבר השפעת ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי על ההתחייבויות הביטוחיות, ראה באור 9 לדוחות הכספיים, וכן באור 2, לעניין אימוץ מדיניות חשבונאית בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי על בסיס שווי הוגן.

11. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הגופים המוסדיים בקבוצה מקיימים את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", הכל בהתאם להנחיות הממונה. בהקשר זה, מיסדו הגופים המוסדיים בקבוצה תהליכי עבודה הכוללים, בין היתר, תהליכי גילוי ודיון באירועים המשפיעים על הגילוי בהשתתפות הגורמים השותפים להכנת הדוחות הכספיים.

בהתאם ובהמשך לאמור, הנהלות הגופים המוסדיים, בשיתוף עם המנכ"לים וסמנכ"לי הכספים שלהם, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגופים המוסדיים הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו. בנוסף, במהלך הרבעון, המסתיים ביום 30 בספטמבר, 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

12. אירועים לאחר תאריך המאזן

12.1 נזקי שריפה

לאחר תאריך המאזן ובסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים, אירעו ברחבי המדינה שריפות חריגות בהיקפם שגרמו לנזקי רכוש מהותיים. ביום 27 בנובמבר 2016, נשלח מכתב מרשות שוק ההון ומרשות המסים (להלן: "המכתב") המבקש מחברות הביטוח לתת מענה מיידי וללא עיכובים למבוטחים. במכתב מצויין כי בכל אירוע של שריפה שלגביו תיקבע רשות המסים כי מדובר באירוע של "נזק מלחמה" או "פגיעת איבה" כהגדרתם בחוק, ואשר מזכים את הניזוק בפיצויים (להלן: "אירוע מוכר"), קרן מס רכוש תהיה מחויבת בתשלום הפיצויים לפי חובתה על פי חוק. אירוע שריפה שלא נקבע לגביו כי הוא אירוע מוכר, יחייב את חברות הביטוח בתשלום תגמולי ביטוח בהתאם לכיסוי הביטוחי שרכש המבוטח. ככל שבשלב מאוחר יותר תקבע רשות המסים כי אירוע שבו שולמו תגמולי ביטוח על ידי חברות הביטוח הינו אירוע מוכר, תשיב קרן מס רכוש לחברות הביטוח את סכום הפיצויים, על פי חוק. במכתב, פורטה תקרת הפיצוי על פי התקנות הרלוונטיות. הקבוצה לומדת את המכתב ומשמעויותיו ובשלב זה, אין ביכולת הקבוצה להעריך את היקף החבות והאחריות של הקבוצה לנזקי השריפות.

12.2 דיבידנד מחברות בנות

בהמשך לאמור בסעיף 2.12 לעיל, בחודש נובמבר 2016, חילקו מנורה מבטחים פנסיה וגמל, אמפא קפיטל ונחלת מנורה דיבידנד לחברה, בסך של 50 מיליוני ש"ח, 1.5 מיליוני ש"ח ו- 100 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

12.3 גיוס הון משני במנורה מבטחים ביטוח

ביום 28 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח לגייס הון משני בסך של כ- 100 מיליון ש"ח. הגיוס מותנה, בין היתר, בקבלת אישור המפקחת על הביטוח.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת הקבוצה והחברה, למנהליה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי הקבוצה.

ארי קלמן
מנהל כללי

ערן גריפל
י"ר הדירקטוריון

תל אביב, 28 בנובמבר, 2016

פרק ב': **דוח בדבר אפקטיביות** **הבקרה הפנימית** **על הדיווח הכספי** **ועל הגילוי**

דוח רבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

לפי תקנה 38ג(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. ארי קלמן, מנהל כללי;

2. שאר חברי ההנהלה:

שי קומפל, מנהל כספים

יוני טל, מנהל השקעות ראשי

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקורות ונהלים הקיימים בתאגיד, אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקורות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

חברת מנורה מבטחים ביטוח בע"מ, שומרה חברה לביטוח בע"מ ומנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ, חברות בנות של התאגיד, הינן גופים מוסדיים, שחלות עליהן הוראות הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברות הבנות האמורות, מיישם התאגיד את הוראות הממונה שלהלן: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", לרבות התיקונים לחוזרים האמורים.

בדוח הרבעוני בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אשר צורף לדוח הרבעוני לתקופה שנסתיימה ביום 30.06.16 (להלן - "הדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון"), נמצאה הבקרה הפנימית כאפקטיבית.

עד למועד הדוח, לא הובא לידיעת הדירקטוריון וההנהלה כל אירוע או עניין שיש בהם כדי לשנות את הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית, כפי שנמצאה בדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון;

למועד הדוח, בהתבסס על האמור בדוח הרבעוני בדבר הבקרה הפנימית האחרון, ובהתבסס על מידע שהובא לידיעת ההנהלה והדירקטוריון כאמור לעיל, הבקרה הפנימית היא אפקטיבית.

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, ארי קלמן, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוח הרבעוני של ממורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון השלישי של שנת 2016 (להלן - "הדוחות");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח הרבעוני האחרון לבין מועד דוח זה, אשר יש בו כדי לשנות את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 28 בנובמבר, 2016

ארי קלמן, מנהל כללי

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים

אני, שי קומפל, מצהיר כי:

(1) בחנתי את הדוחות הכספיים ביניים ואת המידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים של ממורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - "התאגיד") לרבעון השלישי של שנת 2016 (להלן - "הדוחות" או "הדוחות לתקופת הביניים");

(2) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;

(3) לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ביניים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;

(4) גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון, ולוועדות הביקורת והדוחות הכספיים של התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:

(א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ביניים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן –

(ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;

(5) אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:

(א) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן –

(ב) קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;

(ג) לא הובא לידיעתי כל אירוע או עניין שחל במהלך התקופה שבין מועד הדוח הרבעוני האחרון לבין מועד דוח זה, המתייחס לדוחות הכספיים ביניים ולכל מידע כספי אחר הכלול בדוחות לתקופת הביניים, אשר יש בו כדי לשנות, להערכתי את מסקנת הדירקטוריון וההנהלה בנוגע לאפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי של התאגיד.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

תל אביב, 28 בנובמבר, 2016

שי קומפל, מנהל כספים

פרק ג': **דוחות כספיים**

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2016

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2016

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד	
2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 11	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
12 - 15	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
16 - 100	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
101 - 105	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 30 בספטמבר, 2016 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופות ביניים אלה לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים של חברות מאוחדות אשר נכסיהן הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 30 בספטמבר, 2016 והכנסותיהן הכלולות באיחוד אינן מהותיות ביחס לכלל ההכנסות המאוחדות לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. וכן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים אלה של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 22,479 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2016, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 3,294 אלפי ש"ח ולסך של 1,426 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן החברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבידור, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומימוש נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 7 לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

נכסים

ליום 31 בדצמבר 2015	ליום 30 בספטמבר		
מבוקר	2015	2016	
	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
1,075,294	1,087,119	1,047,952	נכסים בלתי מוחשיים
1,173	1,145	12,652	נכסי מסים נדחים
1,378,850	1,355,071	1,437,718	הוצאות רכישה נדחות
606,525	568,333	1,122,477	רכוש קבוע
275,941	271,990	309,901	השקעות בחברות כלולות
74,937	74,534	75,965	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
235,419	285,106	238,761	נדל"ן להשקעה אחר
1,685,084	1,630,079	1,892,221	נכסי ביטוח משנה
130,376	115,099	125,787	נכסי מסים שוטפים
193,740	206,538	173,322	חייבים ויתרות חובה
744,212	820,288	857,478	פרמיות לגבייה
20,219,832	19,446,585	20,317,703	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			השקעות פיננסיות אחרות:
4,522,758	4,343,892	4,448,295	נכסי חוב סחירים
10,717,056	10,710,948	10,755,371	נכסי חוב שאינם סחירים
247,116	240,861	254,837	מניות
1,250,763	1,256,205	1,300,481	אחרות
16,737,693	16,551,906	16,758,984	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
1,245,185	1,361,541	2,189,385	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
471,825	533,856	981,876	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
132,888	-	-	נדל"ן להשקעה מיועד למכירה
45,208,974	44,309,190	47,542,182	סך כל הנכסים
21,670,828	21,016,882	22,703,327	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום	ליום 30 בספטמבר	
31 בדצמבר	2015	2016
2015	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח	

<u>הון</u>			
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
172,911	189,497	294,486	קרנות הון
2,574,830	2,565,040	2,508,185	יתרת עודפים
3,180,155	3,186,951	3,235,085	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
8,109	7,957	11,257	זכויות שאינן מקנות שליטה
3,188,264	3,194,908	3,246,342	סך כל ההון

<u>התחייבויות</u>			
16,906,237	16,877,802	18,091,923	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
21,353,645	20,605,163	22,397,893	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
219,706	239,824	158,405	התחייבויות בגין מסים נדחים
132,617	142,845	147,950	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
8,098	2,044	6,641	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,698,226	1,531,042	1,464,561	זכאים ויתרות זכות
1,702,181	1,715,562	2,028,467	התחייבויות פיננסיות
42,020,710	41,114,282	44,295,840	סך כל ההתחייבויות
45,208,974	44,309,190	47,542,182	סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

28 בנובמבר, 2016			
תאריך אישור הדוחות הכספיים	ערן גריפל	ארי קלמן	שי קומפל
	יו"ר הדירקטוריון	מנהל כללי	מנהל כספים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015	ל- 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל- 9 חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2015	2016	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]					
5,991,376	1,500,518	1,790,789	4,383,437	5,094,243	פרמיות שהורווחו ברוטו
771,735	193,875	198,062	575,326	597,020	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
5,219,641	1,306,643	1,592,727	3,808,111	4,497,223	פרמיות שהורווחו בשייר
1,220,869	(193,399)	558,103	740,340	891,205	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
837,200	157,267	219,184	604,397	623,380	הכנסות מדמי ניהול
143,165	36,882	40,163	106,142	115,046	הכנסות מעמלות
14,373	1,958	18,452	14,112	19,856	הכנסות אחרות
7,435,248	1,309,351	2,428,629	5,273,102	6,146,710	סך כל ההכנסות
5,505,842	921,913	1,904,657	3,730,325	5,102,467	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
(542,879)	(178,037)	(167,308)	(323,977)	(515,191)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
4,962,963	743,876	1,737,349	3,406,348	4,587,276	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,309,617	323,629	341,760	974,148	1,014,426	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
724,329	181,134	193,075	533,872	537,082	הוצאות הנהלה וכלליות
38,933	8,568	16,343	19,451	27,016	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים והוצאות אחרות
65,578	24,062	27,635	53,551	61,344	הוצאות מימון
7,101,420	1,281,269	2,316,162	4,987,370	6,227,144	סך כל ההוצאות
3,830	(808)	3,717	6,219	5,795	חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
337,658	27,274	116,184	291,951	(74,639)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
120,573	11,730	33,368	110,185	(12,578)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
217,085	15,544	82,816	181,766	(62,061)	רווח נקי (הפסד)
214,537	14,964	81,458	179,908	(65,103)	מיוחס ל:
2,548	580	1,358	1,858	3,042	בעלי המניות של החברה
217,085	15,544	82,816	181,766	(62,061)	זכויות שאינן מקנות שליטה
					רווח נקי (הפסד)
3.39	0.24	1.29	2.84	(1.03)	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה בסיסי ומדולל (בש"ח)

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
217,085	15,544	82,816	181,766	(62,061)	רווח נקי (הפסד)
					רווח (הפסד) כולל אחר:
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה
					לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו
					לרווח והפסד
					התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של
					פעילויות חוץ
(2,826)	9,502	(4,805)	242	(10,362)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים
(17,106)	(54,446)	(550)	(8,447)	84,200	המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
(117,945)	(10,909)	(16,787)	(90,400)	(50,922)	הפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים
					כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
					הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים
18,340	2,321	1,798	4,941	7,769	כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
(3,980)	(4,782)	589	(2,325)	3,748	חלק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות
					סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה
(123,517)	(58,314)	(19,755)	(95,989)	34,433	לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או יועברו
(46,090)	(19,799)	(7,938)	(35,148)	7,658	לרווח והפסד
					מסים על ההכנסה (הטבת מס)
					סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו, שלאחר
					ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל, הועברו או
(77,427)	(38,515)	(11,817)	(60,841)	26,775	יועברו לרווח והפסד
					פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה
					לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח
					והפסד
-	-	-	-	126,322	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע - ראה באור 2א'
1,495	-	-	1,495	-	הערכה מחדש בגין בנייני משרד שייעודם שונה
					לנדל"ן להשקעה
6,937	(2,020)	1,604	1,318	(2,368)	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה
					מוגדרת
					סה"כ פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, שלאחר ההכרה
8,432	(2,020)	1,604	2,813	123,954	לראשונה במסגרת הרווח הכולל, לא יועברו לרווח
3,043	(753)	562	888	30,754	והפסד
					מסים על ההכנסה (הטבת מס)
5,389	(1,267)	1,042	1,925	93,200	פריטי רווח (הפסד) כולל אחר, נטו שלא יועברו
					לרווח והפסד
(72,038)	(39,782)	(10,775)	(58,916)	119,975	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
145,047	(24,238)	72,041	122,850	57,914	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
					מיוחס ל:
142,499	(24,818)	70,741	120,992	54,930	בעלי המניות של החברה
2,548	580	1,300	1,858	2,984	זכויות שאינן מקנות שליטה
145,047	(24,238)	72,041	122,850	57,914	

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קצוץ הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קצוץ הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264
-	-	-	-	-	-	-	(65,103)	(65,103)	3,042	(62,061)
-	-	-	-	(10,304)	-	-	-	(10,304)	(58)	(10,362)
-	-	-	84,200	-	-	-	-	84,200	-	84,200
-	-	-	(50,922)	-	-	-	-	(50,922)	-	(50,922)
-	-	-	7,769	-	-	-	-	7,769	-	7,769
-	-	-	-	-	126,322	-	-	126,322	-	126,322
-	-	-	-	-	-	-	(2,368)	(2,368)	-	(2,368)
-	-	-	-	3,748	-	-	-	3,748	-	3,748
-	-	-	(12,064)	4,406	(31,580)	-	826	(38,412)	-	(38,412)
-	-	-	28,983	(2,150)	94,742	-	(1,542)	120,033	(58)	119,975
-	-	-	28,983	(2,150)	94,742	-	(66,645)	54,930	2,984	57,914
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,733	2,733
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2,569)	(2,569)
99,429	332,985	40,161	161,485	(16,694)	102,877	6,657	2,508,185	3,235,085	11,257	3,246,342

יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)

רווח נקי (הפסד)

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד

הערכה מחדש בגין רכוש קבוע - ראה באור 2א'

הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות שאוחדו לראשונה

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	204,094	(5,406)	7,036	3,354	2,384,306	3,065,959	8,785	3,074,744
-	-	-	-	-	-	-	179,908	179,908	1,858	181,766
-	-	-	-	242	-	-	-	242	-	242
-	-	-	(8,447)	-	-	-	-	(8,447)	-	(8,447)
-	-	-	(90,400)	-	-	-	-	(90,400)	-	(90,400)
-	-	-	4,941	-	-	-	-	4,941	-	4,941
-	-	-	-	-	1,495	-	-	1,495	-	1,495
-	-	-	-	-	-	-	1,318	1,318	-	1,318
-	-	-	-	(5,828)	-	3,503	-	(2,325)	-	(2,325)
-	-	-	35,414	357	(396)	(623)	(492)	34,260	-	34,260
-	-	-	(58,492)	(5,229)	1,099	2,880	826	(58,916)	-	(58,916)
-	-	-	(58,492)	(5,229)	1,099	2,880	180,734	120,992	1,858	122,850
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2,686)	(2,686)
99,429	332,985	40,161	145,602	(10,635)	8,135	6,234	2,565,040	3,186,951	7,957	3,194,908

יתרה ליום 1 בינואר, 2015 (מבוקר)

רווח נקי
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
הערכה מחדש בגין בנייני משרד שייעודם שונה לנדל"ן להשקעה
רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
חלק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	171,444	(14,894)	102,877	6,657	2,425,685	3,164,344	7,740	3,172,084
-	-	-	-	-	-	-	81,458	81,458	1,358	82,816
-	-	-	-	(4,747)	-	-	-	(4,747)	(58)	(4,805)
-	-	-	(550)	-	-	-	-	(550)	-	(550)
-	-	-	(16,787)	-	-	-	-	(16,787)	-	(16,787)
-	-	-	1,798	-	-	-	-	1,798	-	1,798
-	-	-	-	-	-	-	1,604	1,604	-	1,604
-	-	-	-	589	-	-	-	589	-	589
-	-	-	5,580	2,358	-	-	(562)	7,376	-	7,376
-	-	-	(9,959)	(1,800)	-	-	1,042	(10,717)	(58)	(10,775)
-	-	-	(9,959)	(1,800)	-	-	82,500	70,741	1,300	72,041
-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,733	2,733
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(516)	(516)
99,429	332,985	40,161	161,485	(16,694)	102,877	6,657	2,508,185	3,235,085	11,257	3,246,342

יתרה ליום 1 ביולי, 2016

רווח נקי
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
רווח ממדידה מחדש בגין תוכנית להטבה מוגדרת
חלק ברווח כולל אחר של חברות כלולות
הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל
זכויות שאינן מקנות שליטה בחברות שאוחדו לראשונה

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
בלתי מבוקר										
אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	184,865	(11,383)	8,135	6,234	2,551,343	3,211,769	7,938	3,219,707
-	-	-	-	-	-	-	14,964	14,964	580	15,544
-	-	-	-	9,502	-	-	-	9,502	-	9,502
-	-	-	(54,446)	-	-	-	-	(54,446)	-	(54,446)
-	-	-	(10,909)	-	-	-	-	(10,909)	-	(10,909)
-	-	-	2,321	-	-	-	-	2,321	-	2,321
-	-	-	-	-	-	-	(2,020)	(2,020)	-	(2,020)
-	-	-	-	(4,782)	-	-	-	(4,782)	-	(4,782)
-	-	-	23,771	(3,972)	-	-	753	20,552	-	20,552
-	-	-	(39,263)	748	-	-	(1,267)	(39,782)	-	(39,782)
-	-	-	(39,263)	748	-	-	13,697	(24,818)	580	(24,238)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(561)	(561)
99,429	332,985	40,161	145,602	(10,635)	8,135	6,234	2,565,040	3,186,951	7,957	3,194,908

יתרה ליום 1 ביולי, 2015

רווח נקי
התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון
רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד
הפסד ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת
חלק בהפסד כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפריטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) הכולל

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה										
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	התאמות הנובעות מתרגום דוחות של פעילויות חוץ	קרן הון מהערכה מחדש	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות שאינן מקנות שליטה	סה"כ הון
מבוקר אלפי ש"ח										
99,429	332,985	40,161	204,094	(5,406)	7,036	3,354	2,384,306	3,065,959	8,785	3,074,744
-	-	-	-	-	-	-	214,537	214,537	2,548	217,085
-	-	-	-	(2,826)	-	-	-	(2,826)	-	(2,826)
-	-	-	(17,106)	-	-	-	-	(17,106)	-	(17,106)
-	-	-	(117,945)	-	-	-	-	(117,945)	-	(117,945)
-	-	-	18,340	-	-	-	-	18,340	-	18,340
-	-	-	-	-	1,495	-	-	1,495	-	1,495
-	-	-	-	-	-	-	6,937	6,937	-	6,937
-	-	-	-	(7,907)	-	3,927	-	(3,980)	-	(3,980)
-	-	-	45,119	1,595	(396)	(624)	(2,647)	43,047	-	43,047
-	-	-	(71,592)	(9,138)	1,099	3,303	4,290	(72,038)	-	(72,038)
-	-	-	(71,592)	(9,138)	1,099	3,303	218,827	142,499	2,548	145,047
-	-	-	-	-	-	-	(28,303)	(28,303)	-	(28,303)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	(3,224)	(3,224)
99,429	332,985	40,161	132,502	(14,544)	8,135	6,657	2,574,830	3,180,155	8,109	3,188,264

יתרה ליום 1 בינואר, 2015

רווח נקי

התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ

שינוי נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקק לקרנות הון

רווחים והפסדים נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוחות רווח והפסד

הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוחות רווח והפסד

הערכה מחדש בגין בנייני משרד שייעודם שונה לנדל"ן להשקעה

רווח ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה מוגדרת

חלק ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות כלולות

הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לפרטים של רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר

סה"כ הרווח (ההפסד) כולל

השפעה מצטברת, נטו ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בהערכת נכסים

והתחייבויות בביטוח כללי

דיבידנד שחולק

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		נספח	
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר			
2015	2015	2016	2015	2016		
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח					
118,953	(240,693)	1,077,805	212,985	1,635,131	(א)	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
						<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
4,688	-	6,548	3,696	(53,411)		החזר השקעות מחברות כלולות (השקעות בחברות כלולות)
-	-	(33,949)	-	(33,949)	(ד)	מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה - ראה באור 4
(120,913)	(25,260)	(27,619)	(73,874)	(93,799)		השקעה ברכוש קבוע
(133,391)	(29,715)	(32,972)	(88,240)	(92,319)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
671	-	-	671	-		צירוף עסקים - רכישת חברה לניהול קופות גמל
(17,997)	15,506	(38,854)	23,256	7,992		תמורות ממימוש (השקעות פיננסיות) על ידי חברות הקבוצה שאינן חברות ביטוח, נטו
13,362	1,004	(3,142)	12,553	(9,183)		החזר הלוואות (מתן הלוואות) לחברות כלולות
13,948	8,308	2,073	10,368	7,884		דיבידנד שהתקבל מחברות כלולות
2,026	441	3,342	1,620	4,286		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(237,606)	(29,716)	(124,573)	(109,950)	(262,499)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
						<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
298,642	(328)	228,140	249,169	227,994		קבלת התחייבויות פיננסיות (בניכוי הוצאות הנפקה) - ראה באור 9 ח' להלן
(211,526)	(137,896)	(130,037)	(207,732)	(134,448)		פירעון התחייבויות פיננסיות
(3,224)	(561)	(516)	(2,686)	(2,569)		דיבידנד ששולם לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
83,892	(138,785)	97,587	38,751	90,977		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
(10,249)	(419)	(6,724)	(8,409)	(9,358)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים
(45,010)	(409,613)	1,044,095	133,377	1,454,251		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
1,762,020	2,305,010	2,127,166	1,762,020	1,717,010	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
1,717,010	1,895,397	3,171,261	1,895,397	3,171,261	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה		ל- 9 חודשים שהסתיימו		ל- 3 חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר		ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר	
2015	2016	2015	2016	2015	2016
מבוקר		בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					

(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

217,085	15,544	82,816	181,766	(62,061)	רווח נקי (הפסד) לתקופה
					התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(3,830)	808	(3,717)	(6,219)	(5,795)	חלק בהפסדי (רווחי) חברות כלולות
					הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות
					עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי
(511,366)	367,802	(324,724)	(193,536)	(381,760)	תשואה
					הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות
					אחרות:
(103,534)	(49,626)	(18,866)	(107,704)	(70,052)	נכסי חוב סחירים
(412,530)	(157,352)	(129,930)	(319,639)	(328,600)	נכסי חוב שאינם סחירים
(36,147)	(3,028)	(9,686)	(34,758)	(13,206)	מניות
(48,029)	47,195	(36,262)	(21,181)	(47,926)	אחרות
(600,240)	(162,811)	(194,744)	(483,282)	(459,784)	
53,998	21,285	22,518	46,108	52,354	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
(363)	(71)	(626)	(303)	(846)	רווח מממוש רכוש קבוע
-	-	1,344	-	1,344	ירידת ערך רכוש קבוע
					ירידה בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה עבור
79	33	-	33	-	חוזים תלויי תשואה
					ירידה (עליה) בשווי ההוגן של נדל"ן
(84,351)	61	(681)	(420)	(2,542)	להשקעה אחר
-	-	(1,436)	-	(1,436)	צירוף עסקים - ראה באור 4
(4,554)	-	-	(4,554)	-	צירוף עסקים - רכישת חברה לניהול קופות
					גמל
16,940	3,000	-	3,000	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
					פחת והפחתות:
39,811	9,972	14,909	29,709	35,505	רכוש קבוע
165,265	40,884	41,320	122,229	119,247	נכסים בלתי מוחשיים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח			

(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (המשך)

2,292,503	72,375	523,140	1,544,021	1,044,248
343,729	213,224	266,061	369,015	1,185,686
(87)	-	-	77	-
23,445	(92,781)	(66,451)	75,668	(207,137)
(108,034)	(18,655)	(10,254)	(84,255)	(58,868)
120,573	11,730	33,368	110,185	(12,578)
(2,864)	(578)	(304)	(2,415)	(1,028)
(2,549,180)	(484,747)	399,149	(1,903,445)	(168,580)
(1,448)	(289)	(174)	(1,208)	(3,503)
897	(44)	136,330	897	136,330
(495,386)	(262,319)	1,883	(176,767)	14,794
(58,060)	(37,977)	(4,738)	(134,136)	(113,266)
12,395	(20,346)	77,490	(21)	37,884
153,600	(70,099)	(94,842)	(24,872)	(241,643)
(1,458)	1,233	3,550	3,151	12,965
(1,197,986)	(408,310)	818,371	(711,340)	981,591
(71,328)	(33,676)	(35,716)	(55,905)	(60,134)
1,057,172	180,668	197,380	712,724	719,223
(129,486)	(35,886)	(28,884)	(112,261)	(166,920)
37,015	751	4,035	35,549	89,931
206,481	40,216	39,803	162,452	133,501
1,099,854	152,073	176,618	742,559	715,601
118,953	(240,693)	1,077,805	212,985	1,635,131

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

עסקאות תשלום מבוסס מניות

שינוי בנכסי ביטוח משנה

שינוי בהוצאות רכישה נדחות

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה

רכישות, נטו של השקעות פיננסיות

השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:

רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה

תמורה מממוש נדל"ן להשקעה

תמורה מממוש (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות

פרמיות לגבייה

חייבים ויתרות חובה

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות בשל הטבות לעובדים

סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:

ריבית ששולמה

ריבית שהתקבלה

מסים ששולמו

מסים שהתקבלו

דיבידנד שהתקבל

סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר 2015	ביום 30 בספטמבר 2015	2016	ביום 30 בספטמבר 2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח			

1,288,445	1,456,438	1,358,526	1,288,445	1,245,185
473,575	848,572	768,640	473,575	471,825
1,762,020	2,305,010	2,127,166	1,762,020	1,717,010

1,245,185	1,361,541	2,189,385	1,361,541	2,189,385
471,825	533,856	981,876	533,856	981,876
1,717,010	1,895,397	3,171,261	1,895,397	3,171,261

(ב) מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

(ג) מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה

מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

(ד) מזומנים שנגרעו בשל רכישת חברותמאוחדות שאוחדו לראשונה (ראה בנוסף באור 4 להלן)

חייבים ויתרות חובה

נכסי מסים שוטפים, נטו

השקעות בחברות כלולות

רכוש קבוע

נכסי מסים נדחים, נטו

זכאים ויתרות זכות

התחייבויות פיננסיות

נכסים מזוהים, נטו

פעולות בצירוף עסקים שאינן במזומן

מוניטין שלילי הנובע מהרכישה

זכאים בגין רכישת מניות

זכויות שאינן מקנות שליטה

עלות השקעה קיימת במועד הרכישה

-	-	23,015	-	23,015
-	-	6,256	-	6,256
-	-	9,180	-	9,180
-	-	341,268	-	341,268
-	-	10,598	-	10,598
-	-	(12,011)	-	(12,011)
-	-	(321,965)	-	(321,965)
-	-	56,341	-	56,341
-	-	2,432	-	2,432
-	-	34	-	34
-	-	2,733	-	2,733
-	-	17,193	-	17,193
-	-	22,392	-	22,392
-	-	33,949	-	33,949

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב יפו. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידים זרים) המוחזקים בנאמנות עבור ה"ה טלי גריפל וניבה גורביץ, והמחזיקים (ביחד) בכ- 61.86% ממניות החברה. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (ביטוח חיים, פנסיה וגמל), ביטוח בריאות וביטוח כללי. בנוסף עוסקת החברה באמצעות חברות בשליטתה בפעילות בתחום שוק ההון והפיננסים ובכלל זה בניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות וחיתום. לחברה גם השקעות בנדל"ן וייזום פרויקטים בחו"ל באמצעות חברה בשליטתה המלאה (ראה בנוסף באור 4 בדבר צירוף עסקים) וכן עוסקת החברה במימון ואשראי לעסקים באמצעות חברה כלולה.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה אלנבי 115, תל אביב-יפו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של תמצית הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים

דוחות כספיים ביניים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר, 2016 ולתקופות של תשעה ושלשה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר, 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים).

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמו כן, נערכו דוחות אלה בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על תאגיד המאחד חברות ביטוח.

המדיניות החשבונאית אשר יושמה בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקבית לזו שיושמה בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים, למעט האמור להלן:

ביום 31 במרס, 2016 אימצה הקבוצה מדיניות חשבונאית בנושא מדידת נדל"ן לשימוש עצמי, אשר לפיה כל קבוצת הנדל"ן לשימוש עצמי תוצג על בסיס שוויה ההוגן. עד למועד זה הוצגה קבוצת הנדל"ן לשימוש עצמי על בסיס עלות. המדידה על בסיס שווי הוגן מהווה, להערכת הקבוצה, בסיס מדידה רלוונטי יותר באשר לשווי נכסי הקבוצה וההון העצמי שלה.

השפעת השינוי באופן המדידה נרשם בהון במסגרת סעיף "קרן הערכה מחדש", ונזקף לרווח כולל אחר. כתוצאה מהאמור לעיל נכללו בדוחות הכספיים ביניים המאוחדים השינויים שלהלן:

(1) יתרת קרן הערכה מחדש, שנוצרה כתוצאה מהיישום לראשונה, ליום 31 במרס, 2016, הסתכמה לסך של כ- 126,322 אלפי ש"ח לפני מס ולסך של כ- 94,742 אלפי ש"ח לאחר מס.

(2) סך ההון העצמי של הקבוצה גדל בסך של כ- 94,742 אלפי ש"ח.

הערכות השווי בוצעו על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי שהינו בעל כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות גישת העלות, גישת ההשוואה והיוון דמי שכירות ראויים מנכסים דומים. השווי ההוגן מסווג לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

נכס שהוערך מחדש מופחת על בסיס הסכום המשוערך. הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח. ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן ההערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך מעבר לכך תיזקף לרווח והפסד.

עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה כתוצאה מהערכה מחדש של אותו נכס, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש.

קרן הערכה מחדש מועברת ישירות ליתרת העודפים כאשר הנכס נגרע.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים, למעט האמור בבאור 9 ס"ק א' ו-ב' להלן.

ג. בהמשך לאמור בבאור 3.2.2 (דוחות הכספיים השנתיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2015, בדבר מועד יישומו של IFRS 9 החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018, פורסם בחודש ספטמבר 2016 תיקון לתקן IFRS 4 (להלן - התקן) אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "THE OVERLAY APPROACH") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר 2021 (להלן: "גישת הדחיה").

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויות הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן

(ב) שיעור הערך בספרים של ההתחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל ההתחייבויות הינו:

- גדול מ-90% או;
- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחיה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחיה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחיה לבין ישויות שמיישמות את IFRS 9.

הקבוצה בוחנת את עמידתה בקריטריונים לעיל לצורך דחיית יישום IFRS 9 כפי שמתיר התיקון כאמור.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום:

(3.7)	-	-	30 בספטמבר, 2016
0.9	(0.2)	(0.6)	30 בספטמבר, 2015

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

(2.3)	0.4	-	30 בספטמבר, 2016
4.1	0.3	(0.4)	30 בספטמבר, 2015

0.3	(0.9)	(1.0)	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015
-----	-------	-------	------------------------------------

באור 3: - מגזרי פעילות

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM) לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרנות השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד.

בהתאם להוראות המפקח על הביטוח, מפורט מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח לביטוח חיים פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות, ניתוחים והשתלות, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על-ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שייגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות דירקטורים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר וכן ענפים אחרים כגון כלי שיט, כלי טייס וערבות חוק המכר.

4. הפעילות אשר אינה מיוחסת למגזרי פעילות, כוללת פעילות ייזום פרויקטים והשקעות בנדל"ן, שירותים ומוצרים פיננסיים (ניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות ומתן התחייבויות חיתומיות), פעילות של תיווך ביטוחי, מימון ואשראי לעסקים והכנסות מהשקעות והוצאות מימון שלא יוחסו למגזרי הפעילות האחרים.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

עונתיות

1. ביטוח חיים ובריאות

ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים ובביטוח בריאות אינן מתאפיינות בעונתיות. יחד עם זאת, עקב העובדה שההפקדות לביטוחי חיים נהנות מהטבות מס, חלק ניכר מהמכירות החדשות מתבצע בסוף השנה.

2. ביטוח כללי

מחזור ההכנסות מפרמיות ברוטו בביטוח כללי מתאפיין בעונתיות, הנובעת בעיקר מביטוחי כלי רכב של קבוצות עובדים שונות וציי רכבים של עסקים, אשר תאריכי חידושם הם בדרך כלל בחודש ינואר וכן מפוליסות שונות של בתי עסק, אשר תאריכי חידושן הם בדרך כלל בחודש ינואר או בחודש אפריל. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה. במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא קיימת עונתיות מובהקת, ולכן גם לא קיימת עונתיות מובהקת ברווח. עם זאת, ראוי לציין, כי עונת חורף קשה עלולה לגרום לעלייה בתביעות, בעיקר בענף רכב רכוש, ברבעונים הראשון והרביעי של השנה, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016					
ביטוח חיים	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיצוזים	סה"כ
בחסכון ארוך טווח					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
2,148,889	463,453	2,481,901	-	-	5,094,243
89,975	91,301	415,744	-	-	597,020
2,058,914	372,152	2,066,157	-	-	4,497,223
739,874	21,548	83,655	61,952	(15,824)	891,205
580,214	-	-	44,328	(1,162)	623,380
14,173	7,576	72,508	53,239	(32,450)	115,046
288	-	-	19,656	(88)	19,856
3,393,463	401,276	2,222,320	179,175	(49,524)	6,146,710
2,585,259	348,599	2,168,609	-	-	5,102,467
(74,113)	(122,460)	(318,618)	-	-	(515,191)
2,511,146	226,139	1,849,991	-	-	4,587,276
363,231	153,877	486,058	43,872	(32,612)	1,014,426
366,584	25,591	87,501	73,755	(16,349)	537,082
14,175	-	-	12,841	-	27,016
3,405	873	2,059	55,570	(563)	61,344
3,258,541	406,480	2,425,609	186,038	(49,524)	6,227,144
(2,327)	(481)	3,184	5,419	-	5,795
132,595	(5,685)	(200,105)	(1,444)	-	(74,639)
(6,374)	(1,429)	31,770	134,420	-	158,387
126,221	(7,114)	(168,335)	132,976	-	83,748

ליום 30 בספטמבר, 2016					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
10,315,380	1,143,197	6,633,346	-	-	18,091,923
22,334,738	63,155	-	-	-	22,397,893

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2015

ס"ה כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי	ביטוח בריאות	ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
4,383,437	-	-	2,311,890	419,797	1,651,750
575,326	-	-	391,422	87,553	96,351
3,808,111	-	-	1,920,468	332,244	1,555,399
740,340	(15,746)	66,494	108,143	26,972	554,477
604,397	(601)	56,856	-	-	548,142
106,142	(30,018)	48,126	72,826	4,898	10,310
14,112	(216)	8,753	-	-	5,575
5,273,102	(46,581)	180,229	2,101,437	364,114	2,673,903
3,730,325	-	-	1,660,412	175,432	1,894,481
(323,977)	-	-	(264,265)	8,064	(67,776)
3,406,348	-	-	1,396,147	183,496	1,826,705
974,148	(30,220)	48,224	462,140	135,288	358,716
533,872	(15,930)	62,688	94,123	39,804	353,187
19,451	-	4,744	-	-	14,707
53,551	(431)	46,702	2,186	902	4,192
4,987,370	(46,581)	162,358	1,954,596	359,490	2,557,507
6,219	-	2,681	2,660	170	708
291,951	-	20,552	149,501	4,794	117,104
(93,176)	-	(22,852)	(22,189)	(8,616)	(39,519)
198,775	-	(2,300)	127,312	(3,822)	77,585

ליום 30 בספטמבר, 2015

בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
16,877,802	-	-	5,888,389	993,809	9,995,604
20,605,163	-	-	-	52,541	20,552,622

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016

ביטוח חיים	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
בחסיכון ארוך טווח					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
784,498	159,395	846,896	-	-	1,790,789
30,156	30,381	137,525	-	-	198,062
754,342	129,014	709,371	-	-	1,592,727
481,766	8,117	33,888	39,598	(5,266)	558,103
205,274	-	-	14,385	(475)	219,184
4,005	2,401	24,718	18,474	(9,435)	40,163
92	-	-	18,381	(21)	18,452
1,445,479	139,532	767,977	90,838	(15,197)	2,428,629
1,158,794	74,885	670,978	-	-	1,904,657
(29,259)	(23,206)	(114,843)	-	-	(167,308)
1,129,535	51,679	556,135	-	-	1,737,349
119,436	51,662	165,799	14,350	(9,487)	341,760
126,523	9,213	30,220	32,644	(5,525)	193,075
4,727	-	-	11,616	-	16,343
1,571	519	868	24,862	(185)	27,635
1,381,792	113,073	753,022	83,472	(15,197)	2,316,162
(640)	(130)	2,376	2,111	-	3,717
63,047	26,329	17,331	9,477	-	116,184
(9,489)	(2,027)	(12,118)	5,483	-	(18,151)
53,558	24,302	5,213	14,960	-	98,033

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2015

ביטוח חיים	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיזוזים	סה"כ
בחסכון ארוך טווח					
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
569,641	143,181	787,696	-	-	1,500,518
29,938	29,280	134,657	-	-	193,875
539,703	113,901	653,039	-	-	1,306,643
(240,434)	5,249	53,704	(6,623)	(5,295)	(193,399)
140,294	-	-	17,574	(601)	157,267
2,189	6,759	21,792	16,323	(10,181)	36,882
1,023	-	-	1,017	(82)	1,958
442,775	125,909	728,535	28,291	(16,159)	1,309,351
234,707	136,942	550,264	-	-	921,913
(20,124)	(78,272)	(79,641)	-	-	(178,037)
214,583	58,670	470,623	-	-	743,876
115,794	45,186	157,683	15,235	(10,269)	323,629
122,308	13,431	30,185	20,914	(5,704)	181,134
4,986	-	-	3,582	-	8,568
1,467	394	681	21,706	(186)	24,062
459,138	117,681	659,172	61,437	(16,159)	1,281,269
(1,761)	(374)	513	814	-	(808)
(18,124)	7,854	69,876	(32,332)	-	27,274
5,034	842	(32,327)	(33,883)	-	(60,334)
(13,090)	8,696	37,549	(66,215)	-	(33,060)

פרמיות שהורווחו ברוטו

פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה

פרמיות שהורווחו בשייר

רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות מדמי ניהול

הכנסות מעמלות

הכנסות אחרות

סך כל ההכנסות

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו

חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

הוצאות הנהלה וכלליות

הפחתת נכסים בלתי מוחשיים

הוצאות מימון

סך כל ההוצאות

חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה

סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015					
ביטוח חיים	ביטוח בריאות	ביטוח כללי	לא מיוחס למגזרי פעילות	התאמות וקיצוזים	סה"כ
מבוקר					
אלפי ש"ח					
2,317,926	565,611	3,107,839	-	-	5,991,376
121,146	116,417	534,172	-	-	771,735
2,196,780	449,194	2,573,667	-	-	5,219,641
935,091	34,460	114,751	157,673	(21,106)	1,220,869
765,208	-	-	73,443	(1,451)	837,200
14,578	7,779	95,837	64,797	(39,826)	143,165
5,254	-	-	9,340	(221)	14,373
3,916,911	491,433	2,784,255	305,253	(62,604)	7,435,248
2,906,420	296,880	2,302,542	-	-	5,505,842
(109,840)	(64,703)	(368,336)	-	-	(542,879)
2,796,580	232,177	1,934,206	-	-	4,962,963
476,422	181,712	627,295	64,251	(40,063)	1,309,617
485,487	49,640	129,203	81,919	(21,920)	724,329
19,668	-	-	19,265	-	38,933
7,738	846	2,085	55,530	(621)	65,578
3,785,895	464,375	2,692,789	220,965	(62,604)	7,101,420
9,039	1,996	2,464	(9,669)	-	3,830
140,055	29,054	93,930	74,619	-	337,658
(43,066)	(9,206)	(28,645)	(34,168)	-	(115,085)
96,989	19,848	65,285	40,451	-	222,573

פרמיות שהורווחו ברוטו
 פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
 פרמיות שהורווחו בשייר
 רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
 הכנסות מדמי ניהול
 הכנסות מעמלות
 הכנסות אחרות
 סך כל ההכנסות
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
 חלקם של מבטחי משנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
 תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
 עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
 הוצאות הנהלה וכלליות
 הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
 הוצאות מימון
 סך כל ההוצאות
 חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות
 רווח לפני מסים על ההכנסה
 הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
 סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

ליום 31 בדצמבר, 2015					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
9,970,711	1,022,614	5,912,912	-	-	16,906,237
21,291,481	62,164	-	-	-	21,353,645

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
 התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ	
		(ואחרים *)	(אחרים **)		
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
647,460	1,266,880	491,474	266,577	2,672,391	פרמיות ברוטו
20,001	52,202	296,148	75,846	444,197	פרמיות ביטוח משנה
627,459	1,214,678	195,326	190,731	2,228,194	פרמיות בשייר
(30,861)	(110,671)	(5,337)	(15,168)	(162,037)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
596,598	1,104,007	189,989	175,563	2,066,157	פרמיות שהורווחו בשייר
35,239	21,355	9,033	18,028	83,655	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
211	2,368	64,093	5,836	72,508	הכנסות מעמלות
632,048	1,127,730	263,115	199,427	2,222,320	סך כל ההכנסות
727,581	914,973	249,394	276,661	2,168,609	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(42,004)	(39,222)	(172,362)	(65,030)	(318,618)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
685,577	875,751	77,032	211,631	1,849,991	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
58,494	254,993	121,428	51,143	486,058	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
23,220	34,351	19,863	10,067	87,501	הוצאות הנהלה וכלליות
644	419	613	383	2,059	הוצאות מימון
767,935	1,165,514	218,936	273,224	2,425,609	סך כל ההוצאות
1,679	545	136	824	3,184	חלק ברווחי חברות כלולות רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(134,208)	(37,239)	44,315	(72,973)	(200,105)	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
20,060	5,805	812	5,093	31,770	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
(114,148)	(31,434)	45,127	(67,880)	(168,335)	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2016 (בלתי מבוקר)
3,269,238	1,183,816	643,551	1,536,741	6,633,346	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 30 בספטמבר, 2016 (בלתי מבוקר)
3,111,522	1,137,742	181,015	1,043,885	5,474,164	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2015					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ	
		(ואחרים *)	(אחרים **)		
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
624,654	1,093,932	491,864	275,193	2,485,643	פרמיות ברוטו
17,913	48,576	296,092	82,796	445,377	פרמיות ביטוח משנה
606,741	1,045,356	195,772	192,397	2,040,266	פרמיות בשייר
(15,689)	(77,150)	(5,767)	(21,192)	(119,798)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
591,052	968,206	190,005	171,205	1,920,468	פרמיות שהורווחו בשייר
52,532	21,948	9,642	24,021	108,143	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	2,722	64,404	5,700	72,826	הכנסות מעמלות
643,584	992,876	264,051	200,926	2,101,437	סך כל ההכנסות
441,346	766,045	281,351	171,670	1,660,412	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(17,458)	(28,109)	(183,960)	(34,738)	(264,265)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
423,888	737,936	97,391	136,932	1,396,147	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
56,610	234,049	119,917	51,564	462,140	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
25,003	37,964	20,434	10,722	94,123	הוצאות הנהלה וכלליות
588	337	923	338	2,186	הוצאות מימון
506,089	1,010,286	238,665	199,556	1,954,596	סך כל ההוצאות
1,539	358	100	663	2,660	חלק ברווחי חברות כלולות
139,034	(17,052)	25,486	2,033	149,501	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(14,675)	(3,261)	(523)	(3,730)	(22,189)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
124,359	(20,313)	24,963	(1,697)	127,312	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
3,067,755	939,284	540,456	1,340,894	5,888,389	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2015 (בלתי מבוקר)
2,913,737	897,169	159,953	875,354	4,846,213	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 30 בספטמבר, 2015 (בלתי מבוקר)

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש (ואחרים *)	חבויות (אחרים **)	ענפי סה"כ	
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
202,193	398,214	166,503	80,005	846,915	פרמיות ברוטו
7,267	13,377	103,503	21,351	145,498	פרמיות ביטוח משנה
194,926	384,837	63,000	58,654	701,417	פרמיות בשייר
6,740	118	1,140	(44)	7,954	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
201,666	384,955	64,140	58,610	709,371	פרמיות שהורווחו בשייר
15,516	8,589	3,599	6,184	33,888	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
109	1,052	21,678	1,879	24,718	הכנסות מעמלות
217,291	394,596	89,417	66,673	767,977	סך כל ההכנסות
193,717	314,262	105,048	57,951	670,978	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(12,116)	(10,063)	(79,156)	(13,508)	(114,843)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
181,601	304,199	25,892	44,443	556,135	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
20,083	87,986	41,201	16,529	165,799	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
8,168	11,155	7,301	3,596	30,220	הוצאות הנהלה וכלליות
340	186	206	136	868	הוצאות מימון
210,192	403,526	74,600	64,704	753,022	סך כל ההוצאות
1,253	405	102	616	2,376	חלק ברווחי חברות כלולות רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
8,352	(8,525)	14,919	2,585	17,331	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(6,871)	(2,115)	(344)	(2,788)	(12,118)	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
1,481	(10,640)	14,575	(203)	5,213	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 81% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2015					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש		סה"כ	
		ענפי רכוש	חבויות		
		(ואחרים *)	(אחרים **)		
בלתי מבוקר					
אלפי ש"ח					
192,988	346,532	168,505	96,314	804,339	פרמיות ברוטו
5,945	12,190	106,420	37,267	161,822	פרמיות ביטוח משנה
187,043	334,342	62,085	59,047	642,517	פרמיות בשייר
11,240	(1,732)	1,327	(313)	10,522	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
198,283	332,610	63,412	58,734	653,039	פרמיות שהורווחו בשייר
27,635	9,601	4,054	12,414	53,704	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
-	1,040	18,700	2,052	21,792	הכנסות מעמלות
225,918	343,251	86,166	73,200	728,535	סך כל ההכנסות
135,140	265,549	78,784	70,791	550,264	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(3,878)	(11,213)	(54,069)	(10,481)	(79,641)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
131,262	254,336	24,715	60,310	470,623	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
19,097	81,486	39,866	17,234	157,683	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
7,929	12,284	6,543	3,429	30,185	הוצאות הנהלה וכלליות
188	101	281	111	681	הוצאות מימון
158,476	348,207	71,405	81,084	659,172	סך כל ההוצאות
291	73	20	129	513	חלק ברווחי חברות כלולות
67,733	(4,883)	14,781	(7,755)	69,876	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(21,445)	(5,214)	(1,039)	(4,629)	(32,327)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
46,288	(10,097)	13,742	(12,384)	37,549	סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 75% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 83% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015					
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש	ענפי חבויות	סה"כ	
		(ואחרים *)	(אחרים **)		
		מבוקר			
		אלפי ש"ח			
פרמיות ברוטו	809,964	1,433,232	619,425	338,662	3,201,283
פרמיות ביטוח משנה	24,186	58,835	371,310	105,626	559,957
פרמיות בשייר	785,778	1,374,397	248,115	233,036	2,641,326
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר	1,227	(66,732)	2,941	(5,095)	(67,659)
פרמיות שהורווחו בשייר	787,005	1,307,665	251,056	227,941	2,573,667
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	55,919	23,562	10,089	25,181	114,751
הכנסות מעמלות	-	4,375	83,386	8,076	95,837
סך כל ההכנסות	842,924	1,335,602	344,531	261,198	2,784,255
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	596,161	1,083,622	378,408	244,351	2,302,542
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	(14,642)	(49,164)	(251,414)	(53,116)	(368,336)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר	581,519	1,034,458	126,994	191,235	1,934,206
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	78,290	317,654	160,722	70,629	627,295
הוצאות הנהלה וכלליות	33,972	52,303	28,136	14,792	129,203
הוצאות מימון	292	238	1,146	409	2,085
סך כל ההוצאות	694,073	1,404,653	316,998	277,065	2,692,789
חלק ברווחי חברות כלולות	1,438	320	88	618	2,464
רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה	150,289	(68,731)	27,621	(15,249)	93,930
הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה	(20,062)	(3,606)	(113)	(4,864)	(28,645)
סך הכל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה	130,227	(72,337)	27,508	(20,113)	65,285
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2015 (מבוקר)	2,950,554	1,019,922	591,164	1,351,272	5,912,912
התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2015 (מבוקר)	2,818,750	980,056	180,256	909,842	4,888,904

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 78% מסך הפרמיות בענפים אלו.

(**) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 82% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	2,148,889	2,148,889	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	89,975	89,975	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	2,058,914	2,058,914	פרמיות שהורווחו בשייר
178,211	1,012	560,651	739,874	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
79,707	348,767	151,740	580,214	הכנסות מדמי ניהול
-	-	14,173	14,173	הכנסות מעמלות
-	269	19	288	הכנסות אחרות
257,918	350,048	2,785,497	3,393,463	סך כל ההכנסות
162,635	-	2,422,624	2,585,259	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(74,113)	(74,113)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
162,635	-	2,348,511	2,511,146	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
18,278	89,459	255,494	363,231	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
47,798	152,354	166,432	366,584	הוצאות הנהלה וכלליות
6,825	7,350	-	14,175	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
145	119	3,141	3,405	הוצאות מימון
235,681	249,282	2,773,578	3,258,541	סך כל ההוצאות
-	-	(2,327)	(2,327)	חלק בהפסדי חברות כלולות
22,237	100,766	9,592	132,595	רווח לפני מסים על ההכנסה
(14)	(29)	(6,331)	(6,374)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
22,223	100,737	3,261	126,221	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2015				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	1,651,750	1,651,750	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	96,351	96,351	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	1,555,399	1,555,399	פרמיות שהורווחו בשייר
167,131	82	387,264	554,477	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
73,305	334,450	140,387	548,142	הכנסות מדמי ניהול
-	-	10,310	10,310	הכנסות מעמלות
4,554	1,001	20	5,575	הכנסות אחרות
244,990	335,533	2,093,380	2,673,903	סך כל ההכנסות
153,010	-	1,741,471	1,894,481	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(67,776)	(67,776)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
153,010	-	1,673,695	1,826,705	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
16,795	93,873	248,048	358,716	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
41,427	149,028	162,732	353,187	הוצאות הנהלה וכלליות
7,357	7,350	-	14,707	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
164	342	3,686	4,192	הוצאות מימון
218,753	250,593	2,088,161	2,557,507	סך כל ההוצאות
-	-	708	708	חלק ברווחי חברות כלולות
26,237	84,940	5,927	117,104	רווח לפני מסים על ההכנסה
(4)	(20)	(39,495)	(39,519)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
26,233	84,920	(33,568)	77,585	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	784,498	784,498	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	30,156	30,156	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	754,342	754,342	פרמיות שהורווחו בשייר
74,559	278	406,929	481,766	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
26,960	113,103	65,211	205,274	הכנסות מדמי ניהול
-	-	4,005	4,005	הכנסות מעמלות
-	87	5	92	הכנסות אחרות
101,519	113,468	1,230,492	1,445,479	סך כל ההכנסות
72,932	-	1,085,862	1,158,794	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(29,259)	(29,259)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
72,932	-	1,056,603	1,129,535	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
6,107	27,826	85,503	119,436	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
16,687	50,115	59,721	126,523	הוצאות הנהלה וכלליות
2,277	2,450	-	4,727	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
55	(351)	1,867	1,571	הוצאות מימון
98,058	80,040	1,203,694	1,381,792	סך כל ההוצאות
-	-	(640)	(640)	חלק בהפסדי חברות כלולות
3,461	33,428	26,158	63,047	רווח לפני מסים על ההכנסה
6	11	(9,506)	(9,489)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
3,467	33,439	16,652	53,558	סך כל הרווח הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2015				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	569,641	569,641	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	29,938	29,938	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	539,703	539,703	פרמיות שהורווחו בשייר
71,177	(687)	(310,924)	(240,434)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
24,574	116,050	(330)	140,294	הכנסות מדמי ניהול
-	-	2,189	2,189	הכנסות מעמלות
440	576	7	1,023	הכנסות אחרות
96,191	115,939	230,645	442,775	סך כל ההכנסות
68,432	-	166,275	234,707	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(20,124)	(20,124)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
68,432	-	146,151	214,583	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,947	30,721	81,126	115,794	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
14,255	53,024	55,029	122,308	הוצאות הנהלה וכלליות
2,536	2,450	-	4,986	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
47	17	1,403	1,467	הוצאות מימון
89,217	86,212	283,709	459,138	סך כל ההוצאות
-	-	(1,761)	(1,761)	חלק בהפסדי חברות כלולות
6,974	29,727	(54,825)	(18,124)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(20)	(59)	5,113	5,034	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
6,954	29,668	(49,712)	(13,090)	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	2,317,926	2,317,926	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	121,146	121,146	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	2,196,780	2,196,780	פרמיות שהורווחו בשייר
194,544	(123)	740,670	935,091	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
98,529	447,108	219,571	765,208	הכנסות מדמי ניהול
-	-	14,578	14,578	הכנסות מעמלות
4,561	666	27	5,254	הכנסות אחרות
297,634	447,651	3,171,626	3,916,911	סך כל ההכנסות
173,431	-	2,732,989	2,906,420	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(109,840)	(109,840)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
173,431	-	2,623,149	2,796,580	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
27,780	123,291	325,351	476,422	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
57,378	197,654	230,455	485,487	הוצאות הנהלה וכלליות
9,868	9,800	-	19,668	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
158	407	7,173	7,738	הוצאות מימון
268,615	331,152	3,186,128	3,785,895	סך כל ההוצאות
-	-	9,039	9,039	חלק ברווחי חברות כלולות
29,019	116,499	(5,463)	140,055	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(40)	(25)	(43,001)	(43,066)	הפסד כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
28,979	116,474	(48,464)	96,989	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			
		פוליסות ללא מרכיב חסכון		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון			

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה								נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2016
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון		מספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				
		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004				
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)	
בלתי מבוקר								פרמיות ברוטו
אלפי ש"ח								
784,498	-	6,302	105,431	426,703	90,721	138,052	17,289	
262,614	-	-	-	262,609	-	5	-	
62,771	1,538	-	-	29,265	3,231	35,752	(7,015)	תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח
1,043,080	-	6,884	55,910	524,967	88,108	301,224	65,987	מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
115,714	72,932	-	-	42,585	(36)	190	43	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
								תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (המשך)

		פוליסות הכוללות מרכיב חסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה				נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015	
סה"כ	קופות גמל מבטיחות תשואה	פוליסות ללא מרכיב חסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 (1)
		קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
מבוקר							
אלפי ש"ח							
2,317,926	-	28,254	376,587	1,281,273	-	555,109	76,703
1,818,997	-	-	-	1,818,753	(1)	237	8
304,477	21,099	-	-	99,033	10,671	119,934	53,740
2,674,894	-	22,396	235,198	1,355,683	2,922	862,195	196,500
231,526	173,431	-	-	58,046	20	6	23

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

פרמיות ברוטו
תקבולים בגין חוזי השקעה שנוקפו
ישירות לעתודות ביטוח
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול (2)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה

(1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

(2) המרווח הפיננסי אינו כולל הכנסות נוספות של מנורה ביטוח, הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל (לרבות רווח כולל אחר) לתקופת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לתקופה, כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לתקופה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרה הממוצעת של עתודות הביטוח.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ג. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

נתונים לתשעה חודשים שהסתיימו

ביום 30 בספטמבר, 2016

סה"כ	אחר		סיעודי		
	זמן קצר	זמן ארוך	קבוצתי	פרט	
		בלתי מבוקר			
		אלפי ש"ח			
471,561	52,234	363,214	765	55,348	
348,599	35,327	220,356	711	92,205	

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי

ביטוח ברוטו

נתונים לשלושה חודשים שהסתיימו

ביום 30 בספטמבר, 2016

סיעודי		אחר		סה"כ
פרט	קבוצתי	זמן	זמן קצר	
		ארוך		
		בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח				
18,527	241	125,043	17,771	161,582
(25,411)	188	88,233	11,875	74,885

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי

ביטוח ברוטו

נתונים לשנה שהסתיימה

ביום 31 בדצמבר, 2015

סיעודי			אחר	
פרט	קבוצתי	זמן ארוך	זמן קצר	סה"כ
מבוקר				
אלפי ש"ח				
72,599	1,009	419,635	63,564	556,807
(38,627)	981	288,824	45,702	296,880

פרמיות ברוטו

תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי

ביטוח ברוטו

באור 4: - צירופי עסקים

בחודש יולי 2016 חתמה מנורה מבטחים נדל"ן בע"מ, חברה בת של החברה (להלן: "מנורה נדל"ן"), על הסכמים להגדלת החזקותיה מכ- 42% לכ- 87% בפעילות סולארית באירופה (להלן: "סולנגיה"), על דרך של רכישת החזקותיהם של שותפים, אשר הינם צדדים שלישיים בלתי קשורים לקבוצה ו/או לבעלי השליטה בחברה, המחזיקים ביחד בכ- 45% בסולנגיה (להלן: "המוכר") וכן לרכישת מלוא הלוואות הבעלים של המוכרים.

השווי ההוגן של הנכסים המזוהים וההתחייבויות המזוהות של סולנגיה במועד הרכישה:

שווי הוגן בלתי מבוקר אלפי ש"ח	
11,280	מזומנים ושווי מזומנים
23,015	חייבים ויתרות חובה
9,165	נכסי מסים שוטפים
9,180	השקעות בחברות כלולות
341,268	רכוש קבוע
12,337	נכסי מסים נדחים
<u>406,245</u>	
12,011	זכאים ויתרות זכות
2,909	התחייבויות בגין מסים שוטפים
1,739	התחייבויות מסים נדחים
321,965	התחייבויות פיננסיות
<u>338,624</u>	
67,621	נכסים מזוהים נטו
(2,432)	מוניטין שלילי הנובע מהרכישה
(34)	זכאים בגין רכישת מניות
(2,733)	זכויות שאינן מקנות שליטה *
(17,193)	עלות השקעה קיימת במועד הרכישה
<u>45,229</u>	סך עלות הרכישה
45,229	מזומנים אשר שימשו לרכישה:
11,280	מזומנים ששולמו תמורת הרכישה
	מזומנים ושווי מזומנים בסולנגיה למועד הרכישה
<u>33,949</u>	

(* מנורה נדל"ן מדדה את הזכויות שאינן מקנות שליטה בסולנגיה לפי חלקן היחסי בשווי ההוגן של הנכסים המזוהים נטו של סולנגיה.

השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות של סולנגיה, נקבע על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי. בהתאם להערכת השווי, יוחסו עודפי עלות לנכסים וההתחייבויות השונים שנרכשו ונקבע אורך החיים להפחתה של עודפי העלות כאמור.

כתוצאה מצירוף העסקים כאמור, רשמה הקבוצה רווח בסך של כ- 1,436 אלפי ש"ח.

באור 5: - מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:

ליום	ליום 30 בספטמבר		
31 בדצמבר	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
74,937	74,534	75,965	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות:
7,202,014	7,087,117	7,091,956	נכסי חוב סחירים
4,191,450	4,056,345	3,998,507	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
4,354,121	4,109,433	4,316,420	מניות
4,472,247	4,193,690	4,910,820	השקעות פיננסיות אחרות (**)
20,219,832	19,446,585	20,317,703	סך הכל השקעות פיננסיות
1,245,185	1,361,541	2,189,385	מזומנים ושווי מזומנים
130,874	134,222	120,274	אחר
21,670,828	21,016,882	22,703,327	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
463,381	471,538	459,652	(*) כולל נכסים שנמדדו לפי עלות מופחתת
521,277	530,605	518,702	השווי ההוגן של הנכסים כאמור

(**) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, גזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד. הרמות השונות הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3- שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות (המשך)

ליום 30 בספטמבר, 2016			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
6,082,339	1,009,617	-	7,091,956
-	3,515,434	23,421	3,538,855
4,251,682	16,807	47,931	4,316,420
2,183,528	1,526,910	1,200,382	4,910,820
12,517,549	6,068,768	1,271,734	19,858,051

השקעות פיננסיות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2015			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
5,893,262	1,193,780	75	7,087,117
-	3,578,340	6,467	3,584,807
4,071,670	9,872	27,891	4,109,433
1,822,745	1,271,042	1,099,903	4,193,690
11,787,677	6,053,034	1,134,336	18,975,047

השקעות פיננסיות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2015			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
מבוקר			
אלפי ש"ח			
6,014,412	1,187,527	75	7,202,014
-	3,725,717	2,352	3,728,069
4,320,196	6,578	27,347	4,354,121
1,917,638	1,350,725	1,203,884	4,472,247
12,252,246	6,270,547	1,233,658	19,756,451

השקעות פיננסיות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות		נכסי חוב	
	פיננסיות אחרות	מניות	שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
1,233,658	1,203,884	27,347	2,352	75
יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)				
(65,158)	(54,093)	(2,107)	(8,883)	(75)
סך הפסדים שהוכרו ברווח והפסד				
141,338	118,647	22,691	-	-
רכישות				
(65,242)	(65,242)	-	-	-
מכירות				
(8,413)	(6,370)	-	(2,043)	-
פדיונות				
35,551	3,556	-	31,995	-
העברות אל רמה 3				
1,271,734	1,200,382	47,931	23,421	-
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016				
סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016				
(48,098)	(34,931)	(2,107)	(10,985)	(75)

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
סה"כ	השקעות פיננסיות		נכסי חוב	
	אחרות	מניות	שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
1,131,371	1,078,686	38,671	14,014	-
יתרה ליום 1 בינואר, 2015 (מבוקר)				
(5,239)	(3,655)	(3,212)	2,261	(633)
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד				
105,341	105,341	-	-	-
רכישות				
(88,037)	(80,469)	(7,568)	-	-
מכירות				
(2,703)	-	-	(2,703)	-
פדיונות				
849	-	-	141	708
העברות אל רמה 3				
(7,246)	-	-	(7,246)	-
העברות מתוך רמה 3				
1,134,336	1,099,903	27,891	6,467	75
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2015				
סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2015				
3,461	9,975	(5,377)	(504)	(633)

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
נכסי חוב שאינם סחירים	השקעות פיננסיות	מניות	אחרות	סה"כ
11,352	1,206,157	49,569	1,267,078	יתרה ליום 1 ביולי, 2016
(3,699)	(33,079)	(1,638)	(38,416)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח והפסד
-	55,751	-	55,751	רכישות
-	(28,447)	-	(28,447)	מכירות
(1,546)	-	-	(1,546)	פדיונות
17,314	-	-	17,314	העברות אל רמה 3
23,421	1,200,382	47,931	1,271,734	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
(5,759)	(26,128)	(1,638)	(33,525)	סך ההפסדים לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד				
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
נכסי חוב	השקעות			
נכסי חוב	פיננסיות	מניות	שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים
סה"כ	אחרות			
75	1,069,222	41,192	10,480	1,120,969
-	31,431	(5,733)	(293)	25,405
-	24,596	-	-	24,596
-	(25,346)	(7,568)	-	(32,914)
-	-	-	(1,689)	(1,689)
-	-	-	80	80
-	-	-	(2,111)	(2,111)
75	1,099,903	27,891	6,467	1,134,336
יתרה ליום 1 ביולי, 2015				
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד				
רכישות				
מכירות				
פדיונות				
העברות אל רמה 3				
העברות מתוך רמה 3				
יתרה ליום 30 בספטמבר, 2015				
סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2015				
-	29,316	(7,898)	(2,096)	19,322

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח					
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
מבוקר					
אלפי ש"ח					
סה"כ	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים	נכסי חוב סחירים	
1,131,371	1,078,686	38,671	14,014	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
3,418	3,473	(3,756)	4,334	(633)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד
217,664	217,664	-	-	-	רכישות
(103,507)	(95,939)	(7,568)	-	-	מכירות
(9,139)	-	-	(9,139)	-	פדיונות
1,097	-	-	389	708	העברות אל רמה 3
(7,246)	-	-	(7,246)	-	העברות מתוך רמה 3
<u>1,233,658</u>	<u>1,203,884</u>	<u>27,347</u>	<u>2,352</u>	<u>75</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
(2,144)	4,296	(5,920)	113	(633)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2015

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים

ההרכב:

ליום 30 בספטמבר, 2016

ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

8,620,529	6,632,175
-----------	-----------

4,486,004	4,123,196
-----------	-----------

13,106,533	10,755,371
------------	------------

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2015

ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

8,501,108	6,650,485
-----------	-----------

4,437,210	4,060,463
-----------	-----------

12,938,318	10,710,948
------------	------------

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר, 2015

ערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	

8,498,403	6,612,840
-----------	-----------

4,492,548	4,104,216
-----------	-----------

12,990,951	10,717,056
------------	------------

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

2. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור מכשירים פיננסיים אשר מוכרים בשווי הוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

ליום 30 בספטמבר, 2016			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,032,350	415,945	-	4,448,295
239,835	-	15,002	254,837
488,916	582,722	228,843	1,300,481
4,761,101	998,667	243,845	6,003,613

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ

ליום 30 בספטמבר, 2015			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
3,869,241	473,399	1,252	4,343,892
237,138	-	3,723	240,861
419,157	636,490	200,558	1,256,205
4,525,536	1,109,889	205,533	5,840,958

נכסי חוב סחירים
מניות
השקעות פיננסיות אחרות
סה"כ

ליום 31 בדצמבר, 2015			
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ
מבוקר			
אלפי ש"ח			
4,086,446	436,259	53	4,522,758
243,174	-	3,942	247,116
444,494	575,051	231,218	1,250,763
4,774,114	1,011,310	235,213	6,020,637

נכסי חוב סחירים
מניות
אחרות
סה"כ

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
נכסי חוב				
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
235,213	231,218	3,942	53	יתרה ליום 1 בינואר, 2016 (מבוקר)
(3,968)	(4,216)	301	(53)	סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח
(3,702)	(3,114)	(588)	-	והפסד
35,619	24,272	11,347	-	סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
(18,533)	(18,533)	-	-	רכישות
(2,560)	(2,560)	-	-	מכירות
1,776	1,776	-	-	פדיונות
243,845	228,843	15,002	-	העברות אל רמה 3
				יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016
617	369	301	(53)	סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא
				מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים
				המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2016

במהלך התקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
נכסי חוב				
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
203,532	194,584	8,948	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2015 (מבוקר)
				סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח
				והפסד
1,821	3,089	(169)	(1,099)	סך ההפסדים שהוכרו ברווח כולל אחר
(3,130)	(1,284)	(1,846)	-	רכישות
21,988	21,988	-	-	מכירות
(21,029)	(17,819)	(3,210)	-	העברות אל רמה 3
2,351	-	-	2,351	
205,533	200,558	3,723	1,252	יתרה ליום 30 בספטמבר, 2015
				סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא
				מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים
4,519	7,248	(1,630)	(1,099)	המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2015

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה

מניות	אחרות	סה"כ
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
15,129	225,948	241,077
340	(1,526)	(1,186)
(467)	(4,727)	(5,194)
-	15,881	15,881
-	(6,733)	(6,733)
15,002	228,843	243,845

יתרה ליום 1 ביולי, 2016

סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד

סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח כולל אחר

רכישות

מכירות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2016

סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא מומשו
ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים המוחזקים נכון
ליום 30 בספטמבר, 2016

340	131	471
-----	-----	-----

במהלך התקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר, 2016, לא היו מעברים
מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח			
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח			
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה			
נכסי חוב	מניות	אחרות	סה"כ
סחירים			
בלתי מבוקר			
אלפי ש"ח			
1,252	8,504	191,599	201,355
-	(219)	2,070	1,851
-	(1,352)	4,527	3,175
-	-	4,887	4,887
-	(3,210)	(2,525)	(5,735)
1,252	3,723	200,558	205,533

יתרה ליום 1 ביולי, 2015
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח
 והפסד
 סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח
 כולל אחר
 רכישות
 מכירות
 יתרה ליום 30 בספטמבר, 2015

סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא
 מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים
 המוחזקים נכון ליום 30 בספטמבר, 2015

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. השקעות פיננסיות אחרות (המשך)

3. נכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3 (המשך)

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח				
נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח				
והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה				
נכסי חוב				
סה"כ	אחרות	מניות	סחירים	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
203,532	194,584	8,948	-	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
				סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:
				ברווח והפסד
2,207	3,488	(182)	(1,099)	ברווח כולל אחר
(8,918)	(7,304)	(1,614)	-	רכישות
60,481	60,481	-	-	מכירות
(23,241)	(20,031)	(3,210)	-	העברות אל רמה 3
2,351	-	-	2,351	העברות מתוך רמה 3
(1,199)	-	-	(1,199)	
235,213	231,218	3,942	53	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
				סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שלא
6,528	8,613	(1,634)	(451)	מומשו ושהוכרו ברווח והפסד בגין נכסים
				המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר, 2015

העברות אל רמה 3 ומתוך רמה 3 נובעות משינויים בטכניקות ההערכה של ניירות ערך.

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות

1. פירוט התחייבויות פיננסיות

ליום			ליום		
31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016	2015	2015	2016
	שווי הוגן			ערך בספרים	
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					
3,208	6,522	245,161	3,125	6,250	245,161
668,024	667,922	799,547	624,099	621,851	759,212
1,125,040	1,076,146	1,095,634	1,023,401	980,861	982,651
9,172	9,304	7,480	3,913	4,194	3,199
-	-	8,813	-	-	8,813
-	-	3,795	-	-	3,795
1,805,444	1,759,894	2,160,430	1,654,538	1,613,156	2,002,831
47,643	102,406	25,636	47,643	102,406	25,636
1,853,087	1,862,300	2,186,066	1,702,181	1,715,562	2,028,467
1,027,790	979,273	999,460	919,396	874,163	876,681

1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

הלוואות מתאגידים בנקאיים
אגרות חוב - ראה באור 9 ח'
כתבי התחייבויות נדחים (*)
פיקדון צובר ריבית
התחייבויות בגין חכירה מימונית
הלוואות מזכויות שאינן מקנות שליטה

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

נגזרים
סך התחייבויות פיננסיות
(*) מזה כתבי התחייבות נדחים
המהווים הון משני והון שלישוני

באור 5: - מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. שווי הוגן של התחייבויות פיננסיות בחלוקה לרמות

הטבלה שלהלן מציגה ניתוח התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן. הרמות השונות הוגדרו בסעיף א.2. לעיל.

עבור התחייבויות פיננסיות אשר מוכרות בשווי ההוגן באופן עיתי, מתבצעת הערכה בסוף כל תקופת דיווח האם נעשו העברות בין הרמות השונות של מדרג השווי ההוגן.

30 בספטמבר, 2016				נגזרים
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
8	25,628	-	25,636	

30 בספטמבר, 2015				נגזרים
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
4,203	98,203	-	102,406	

31 בדצמבר, 2015				נגזרים
רמה 1	רמה 2	רמה 3	סה"כ	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	47,643	-	47,643	

באור 6: - הון ודרישות הון

ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח על הביטוח (להלן - המפקח).

כחלק מתהליך יישומה של הדירקטיבה Solvency II, נדרשות חברות הביטוח המאוחדות לבצע תהליך הערכה עצמית של הסיכונים להם הן חשופות ולקבוע הון אשר לדעתן יהווה כרית ביטחון לסיכונים אלו. מנורה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) את דרישת ההון כפי שנדרשה על ידי הדירקטיבה, ובלבד שלא יפחת מתקנות ההון. שומרה ביטוח הגדירה כהון עצמי נדרש (הון יעד) כ-105% מדרישות ההון כפי שהוגדרו על ידי המפקח בתקנות ההון. מובהר כי אין מדובר בהון מחייב, אלא בהון יעד שחברות הביטוח המאוחדות תשאפנה לשמור עליו, וכי אין ודאות כי חברות הביטוח המאוחדות תעמודנה בהון יעד זה בכל נקודת זמן.

מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה וגמל) ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים) מחויבות לעמוד בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה), התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012 (להלן - תקנות ההון לחברות מנהלות).

מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995.

מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), (תיקון), התש"ס-2000.

באור 6: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות המפקח.

מנורה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2015	2016	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח		
2,258,362	2,356,801	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א1)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
1,474,622	1,456,735	הון ראשוני בסיסי
268,518	268,329	הון ראשוני מורכב
1,743,140	1,725,064	סך הכל הון ראשוני
406,035	406,153	הון משני מורכב
215,587	172,557	הון משני נחות
621,622	578,710	סך הכל הון משני
297,774	297,971	הון שלישוני מורכב
2,662,536	2,601,745	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
404,174	244,944	עודף לתאריך הדוח (*)
		(א1) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
342,795	375,937	פעילות בביטוח כללי
8,827	8,892	פעילות בביטוח סיעודי
141,358	141,358	סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים
883,389	905,893	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים ובביטוח מפני מחלות ואישפוז
3,670	7,765	דרישות בגין תוכניות מבטיחות תשואה
51,702	29,156	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
463,892	518,332	נכסי השקעה ונכסים אחרים
140,383	130,833	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
160,467	176,973	סיכונים תפעוליים
61,879	61,662	ערבויות
2,258,362	2,356,801	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 6: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקוניהן (להלן - תקנות ההון) והנחיות המפקח. (המשך)

שומרה ביטוח		
ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח		
303,031	332,915	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א2)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
373,145	358,669	הון ראשוני בסיסי
36,514	36,721	הון משני נחות
409,659	395,390	סך הכל ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
106,628	62,475	עודף לתאריך הדוח (*)
32,050	36,409	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים שאינם ניתנים לחלוקה
171,346	188,918	הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין: (א2)
2,069	1,299	פעילות בביטוח כללי
76,085	87,138	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
20,255	18,618	נכסי השקעה ונכסים אחרים
33,276	36,942	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
303,031	332,915	סיכונים תפעוליים
		הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח

(*) מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 6: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. הערכות ליישום Solvency II

בשנים האחרונות פורסמו מטעם הממונה מספר מכתבים למנהלי חברות הביטוח בעניין מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II, שהאחרונים שבהם פורסמו בחודש ספטמבר 2016 (להלן - "המכתבים").

בהתאם למכתבים, החל מיום 1 בינואר, 2017, חברות ביטוח בישראל תידרשנה לעמוד ביחס כושר פרעון לפי הנחיות ההון החדשות בהתאם להוראות המעבר כאמור להלן. בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017 תידרשנה חברות הביטוח לתת גילוי אודות ההון הכלכלי וההון הנדרש ליום 31 בדצמבר, 2016, בהתאם להוראות שתפרסם הממונה.

כמו כן נקבעו במכתבים הוראות גילוי בדוח הדירקטוריון לרבעון השלישי של שנת 2016 ובדוח הדירקטוריון לשנת 2016.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון") המחייבת השלמת הון מיידית.

בהתאם למכתבים, בכוונת הפיקוח לקבוע כי סף ההון יהיה שווה לסכום הנדרש לפי תקנות ההון הנוכחיות אך לא יותר מ-60% מה-SCR ולא פחות מ-40% מה-SCR.

המכתבים כוללים, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR) - ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח ליום 1 בינואר 2017 יהא 60% מה-SCR. ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח ליום 31 בדצמבר 2017 יהא 80% מה-SCR. החל מ-31 בדצמבר 2018 ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח יהא ה-SCR.

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות ע"י המבטח ביום 31 בדצמבר 2016. כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון (ORSA).

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר 2015 (להלן IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעו חברות הביטוח המאוחדות, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר 2015, וללא התחשבות בהוראות המעבר כאמור, למנורה ביטוח עודף הון בסך של כ- 658 מיליוני ש"ח, המשקף יחס כושר פרעון בשיעור של 120% ולשומרה ביטוח עודף הון בסך של כ- 72 מיליוני ש"ח, המשקף יחס כושר פרעון בשיעור של 117%.

תוצאת תרגיל IQIS5 מהווה אינדיקציה להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס סולבנסי II ומשקפת בעיקר, דרישות הון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות. בגין סיכונים פיננסיים (הן בתיק הנוסטרו והן בתיק המשתתף) וביטוחיים (בין היתר אריכות חיים, ביטולים ותחלואה).

באור 6: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

3. הערכות ליישום Solvency II (המשך)

חברות הביטוח המאוחדות פועלות לעמידה ביעדי ההון על פי משטר ההון החדש על ידי הרחבת בסיס ההון שלהן והתאמת תמהיל ההשקעות. כמו כן קיימות לחברות הביטוח המאוחדות אפשרויות להקטנת דרישות ההון באמצעים נוספים כגון ביצוע פעולות גידור בתיק הנוסטרו, רכישת ביטוחי משנה ועוד. השימוש באמצעים כאמור, עלול להשפיע באופן מהותי על הרווחיות העתידית של חברות הביטוח המאוחדות, והוא יבחן בהתחשב במחירים החלופיים שישררו באותה עת, בתועלת הכלכלית שלהם אל מול החלופות הקיימות ובמידת הצורך.

הסכומים לעיל אינם כוללים את השפעת פעילות חברות הביטוח המאוחדות במהלך שנת 2016 ותוצאותיה על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות וכן השפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד. כמו כן, התרגיל מבוצע כחלק מההערכות ליישום המודל ככל שיחול במתכונתו הנוכחית.

כאמור על פי הנחיית הפיקוח, בוצעו מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, חברות הביטוח המאוחדות נערכות לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

4. דיבידנד

בחודש אוגוסט 2016 פרסמה הממונה מכתב בדבר חלוקה דיבידנד על ידי חברת ביטוח (להלן - "המכתב") הבא במקום מכתב קודם מחודש דצמבר 2011. בהתאם למכתב, חברת ביטוח לא רשאה לחלק דיבידנד אלא אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס הון עצמי מוכר להון עצמי נדרש ("יחס כושר פרעון") בשיעור של 115% לפחות לפי תקנות ההון הקיימות ויחס כושר פרעון בשיעורים הנקובים להלן לפי תרגיל הערכה הכמותי המעודכן ליישום משטר כושר פרעון חדש (IQIS5), או לפי הנחיות ליישום הנדבך הראשון במשטר כושר הפרעון החדש, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר. יחס כושר הפרעון הנדרש, לאחר ביצוע החלוקה, יהיה לפחות בשיעורים הבאים:

- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2017 - 115%.
- עד וכולל הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2018 - 120%.
- החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2019 - 130%.

על חברת הביטוח למסור לממונה בתוך עשרה ימי עסקים ממועד החלוקה תחזית רווח שנתית של החברה לשנתיים העוקבות למועד חלוקת הדיבידנד; תכנית שרות חוב מעודכנת של החברה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, וכן תכנית שרות חוב מעודכנת של חברת האחזקות המחזיקה בחברה שאושרה על ידי דירקטוריון חברת האחזקות; תכנית ניהול הון שאושרה על ידי דירקטוריון החברה; פרוטוקול הדיון בדירקטוריון החברה בו אושרה חלוקת הדיבידנד, בצרוף חומר הרקע לדיון.

באור 6: - הון ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

5. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מבטחים פנסיה וגמל, בהתאם לתקנות ההון של חברות מנהלות ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל) תיקון מס' 2 התשע"ב - 2012 (להלן - תקנות ההון) והנחיות הממונה:

ליום 30 בספטמבר, 2016	ליום 31 בדצמבר, 2015	
בלתי מבוקר	מבוקר	אלפי ש"ח
154,915	149,299	הסכום הנדרש על פי תקנות ההון של חברות מנהלות הון עצמי קיים עודף
342,790	346,482	פעולה הונית שאירעה לאחר תאריך הדיווח: דיבידנד שהוכרז (*)
187,875	197,183	עודף בהתחשב באירוע לאחר תאריך הדיווח
(50,000)		הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
137,875		היקף נכסים מנוהלים הוצאות שנתיות הקלות בהתאם לחוזר הממונה
59,532	54,758	
96,089	95,246	
(706)	(705)	
154,915	149,299	

בתקופת הדיווח עומדת מבטחים פנסיה וגמל בדרישת הנכסים הנזילים כמפורט בתקנות ההון.

(*) לאחר תאריך הדיווח, ביום 27 בנובמבר, 2016, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 28 בנובמבר, 2016.

6. דרישת ההון במנורה מהנדסים עומדת על סך של 10 מיליוני ש"ח. ליום 30 בספטמבר, 2016, ההון העצמי של מנורה מהנדסים מסתכם בכ- 12 מיליוני ש"ח ועודף ההון מסתכם בכ- 2 מיליון ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 15 בנובמבר, 2016 הכריז דירקטוריון מנורה מהנדסים על חלוקת דיבידנד לבעלי המניות בסך של כמיליון ש"ח. הדיבידנד שולם ביום 16 בנובמבר, 2016.

7. לאחר תאריך הדיווח, ביום 10 בנובמבר, 2016 הכריזה נחלת מנורה חברה לשיכון ופתוח (1950) בע"מ על חלוקת דיבידנד בסך 100 מיליוני ש"ח לחברה.

באור 7: - התחייבויות תלויות

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

בשנים האחרונות ניכר גידול משמעותי בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המוגשות נגד הקבוצה ובכמות התובענות שהוכרו כייצוגיות. זאת, כחלק מגידול כללי של בקשות לאישור תובענות כייצוגיות בכלל, לרבות כנגד חברות העוסקות בתחומי העיסוק של הקבוצה, אשר נובע בעיקרו מחקיקת חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006 ("חוק תובענות ייצוגיות"). מגמה זו מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של הקבוצה להפסדים במקרה של אישור תביעה כייצוגית כנגדה.

בקשה לאישור תובענה כייצוגית ניתן להגיש בתביעה מהסוג כמפורט בחוק האמור או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת אחרת כי ניתן להגיש בגינה תובענה ייצוגית. יצוין, כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שבגינה ניתן להגיש בקשה לאישורה כייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה הכוללת כל עניין שבין חברה ללקוח, בין אם הצדדים התקשרו בעסקה ובין אם לאו. על מנת שבקשה לאישור תובענה ייצוגית תאושר על התובע הייצוגי להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של עילת תביעה אישית (2) כי העילה מבוססת דיה כדי כך שמתקיים סיכוי לכאורה לזכיית התובע בתביעתו (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלה מהותית של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה המיוצגת וקיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה (4) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת לבירור המחלוקת (5) התאמת התובע ובא כוחו לייצג את הקבוצה המיוצגת.

בקשות לאישור תובענות כייצוגיות מוגשות באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. ההליך הדיוני בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות נחלק לשני שלבים עיקריים: ראשית, שלב הדיון בבקשה לאישור התובענה כייצוגית ("בקשת האישור" ו-"שלב האישור", בהתאמה). במידה ובקשת האישור נדחת באופן חלוט - תם שלב הדיון ברמה הייצוגית. על החלטה בשלב האישור ניתן להגיש בקשת רשות ערעור לערכאות הערעור. בשלב השני, במידה ובקשת האישור מתקבלת, תתברר התובענה הייצוגית לגופה ("שלב התובענה כייצוגית"). על פסק דין בשלב התובענה כייצוגית ניתן להגיש ערעור לערכאות הערעור.

במסגרת המנגנון לפי חוק תובענות ייצוגיות קיימים, בין היתר, גם הסדרים ספציפיים לעניין הסכמי פשרה, הן בשלב האישור והן בשלב התובענה כייצוגית, וכן הסדרים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות אשר בהם, להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה וההליך ידחה (לגופו או, במקרה של תובענה ייצוגית, ידחה בית המשפט את אישורה כייצוגית), לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בהליכים אשר בהם, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות, כולן או חלקן ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות. בהליכים אשר מצויים בשלב ראשוני ולא ניתן להעריך את סיכויי ההליך, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים (ראה סעיף ב' ס"ק 4, 8-34, סעיף ג' ס"ק 1-4 וסעיף ד' ס"ק 1-2 להלן). במקרה בו, במי מההליכים יש לחברה ו/או לחברות מאוחדות נכונות לפשרה, נכללה הפרשה בגובה הנכונות לפשרה, וזאת אף אם יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות תתקבלנה או שההליך מצוי בשלב ראשוני שבו לא ניתן להעריך את סיכויי ההליך.

בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המתוארות בסעיף ב' ס"ק 1-3, 5-7 להלן, אשר אושרו כייצוגיות על ידי בית המשפט המחוזי, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה ו/או החברות המאוחדות, אלא אם להערכת ההנהלה, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, יותר סביר מאשר לא ("more likely than not") כי טענות ההגנה של החברה ו/או חברות מאוחדות בתביעה לגופה תתקבלנה והתובענה, אף אם תנוהל כתובענה ייצוגית, תידחה.

יצוין, כי לעניין באור זה, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית תיחשב כמהותית אם הסכום הנתבע בה, עולה על סך של 15 מיליוני ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות:

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
1.	01/2008 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה הינה גבייה ביתר ושלא כדין לכאורה של מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". עילות תביעה: הפרת הוראות הדין הרלבנטיות, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מבוטח אשר נגבה ממנו בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות", בנסיבות ובסכום החורגים מהוראות הדין.	ביום 19 ביולי 2016, החליט בית המשפט המחוזי לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית. עילת התביעה העיקרית שאושרה היא עשיית עושר ולא במשפט, תוך דחיית עילות נטענות נוספות. הסעד המבוקש הינו החזר הסכומים שנגבו שלא כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה וצו עשה המורה לנתבעת לתקן את התנהלותה. ביום 26 בספטמבר 2016, הגיש התובע ערעור לבית המשפט העליון בדבר דחיית הטענה הפרטנית כנגד חלק מהמשיבות (ובכללן מנורה ביטוח), שעניינה גביית "תת שנתיות" בשיעור העולה (לפי הטענה) על המותר בדין.	כ- 2.3 מיליארד ש"ח, בגין תקופה של 7 השנים האחרונות. מתוכם יוחסו למנורה ביטוח כ- 229 מיליון ש"ח.

(1) תאריך הגשת התובענות והבקשות הינו התאריך המקורי בו הוגשו. הערכאה המצוינת הינה הערכאה בה הוגש ההליך במקור.

(2) מבוסס על הקבוצה אותה ביקש התובע לייצג לפי כתב התביעה, המהווה בסיס לאומדן סכום התובענה.

(3) סכום התביעה המפורט לעיל הינו הסכום שהוערך ע"י התובע בעת הגשת התובענה. הסכומים הנקובים בתובענות מוערכים ע"י התובע בהתאם לאומדנים של הקבוצה אותה הוא מבקש לייצג. ישנן תובענות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה, ועל כן לא צוין. ככל וצוין על ידי התובע סכום שיוחס לחברה, קיימת התייחסות מפורשת.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
2.	04/2008 בי"ד אזורי לעבודה י-ם	מבוטחות בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפליה לרעה לכאורה של נשים במסגרת פוליסות "ביטוחי מנהלים" וזאת על ידי הענקת גמלא חודשית נמוכה לנשים מבוטחות, בהגיען לגיל פרישה, מזו שמקבל מבוטח זכר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר אך גביית פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שנגבה מהגברים, על אף ששיעורי התמותה הנמוכים יותר של נשים. עילות תביעה: הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה. סעדים מבוקשים: קביעה כי: (א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; (ב) 1) השוואת מקדמי הגמלא למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל. או 2) הפחתה של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של חברי הקבוצה המיוצגת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה.	כלל הנשים העובדות שיש להן פוליסות ביטוח אצל הנתבעת, ואשר בחישוב פרמיית הריסק שלהן לא נעשתה אבחנה בין תעריפי נשים לתעריפי גברים.	ביום 17 באוגוסט, 2014, החליט ביה"ד האזורי לעבודה לאשר את התובענה כייצוגית ואת הקבוצה, תוך החלתה גם על נשים שאינן עובדות אך ברשותן פוליסת ביטוח בתקופה הרלוונטית. ביום 3 בדצמבר 2014, הוגשה בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית הדין הארצי לעבודה אשר קבע כי הערעור מצריך תשובה מצד המשיבות, ובתוך כך הורה לתובעת להגיש תשובה. ביום 16 באפריל 2015, קבע בית הדין הארצי, כי יש מקום ליתן רשות ערעור ולקיים דיון בפני מותב. ביום 23 בפברואר, 2016, החליט ביה"ד לבקש עמדת הפיקוח בנוגע לתובענה.	מאות מיליוני ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
3.	04/2009 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח.	הטענה בתובענה היא שבפוליסות ביטוח בריאות בהן המבוטח בחר שלא לתבוע את הפוליסה ולקבל את מחצית ערכו של "טופס 17" הנתבעת עורכת חישוב של תגמולי הביטוח, באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה. עילות התביעה: הטעיה והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: השבת תגמולי ביטוח לחברי הקבוצה וצו המחייב את הנתבעת לפעול מעתה ואילך בהתאם לפרשנות התובעת את הפוליסה.	כלל המבוטחים בביטוח בריאות שעברו ניתוח אלקטיבי שבעלויותיו נשאה קופת החולים בה הם חברים, ולא הנתבעת.	ביום 16 באוגוסט, 2012 אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית בעילה של הפרת חוזה. ביום 4 בפברואר, 2013 החליט ביהמ"ש העליון לדחות את בקשת רשות הערעור שהגישה מנורה ביטוח תוך קביעה כי שמורות לה כל טענותיה, היה ויוגש ערעור על פסק הדין הסופי. ביום 4 באפריל, 2013, הוגש כתב תביעה מתוקן ע"י התובעת, בהמשך לכך, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה. ביום 8 במאי, 2016 ניתן פסק דין הדוחה את התובענה. ביום 23 ביוני 2016, הגישה התובעת ערעור לבית המשפט העליון על החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את התובענה.	סכום העולה על 10 מיליון ש"ח.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
4.	04/2010 מחוזי - מרכז	המועצה הישראלית לצרכנות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה כלפי הנתבעות הינה הפרה לכאורה של החובות המוטלות על המשיבות לאיתור בעלי זכויות (מבוטחים, מוטבים ו/או יורשים), אי איתור בעלי זכויות, אי העברת כספים, בהגיע המועד לכך לידי האפוטרופוס הכללי, זאת תוך התעשרות שלא כדין בשל גביית דמי ניהול בשיעור העולה על המותר או מתשואה שמניבים הכספים שלא נדרשו. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה, הפרת הוראות המפקח, הטעיה, חוסר תום לב, הפרת חוזה, רשלנות, הפרת חובת נאמנות ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: מתן צווים מתאימים שיחייבו את המשיבות לקיים את הוראות המפקח בעניין איתור בעלי הזכויות הנ"ל, השבה של כספים שנגבו שלא כדין ומינוי בעל תפקיד לצורך אכיפת הצווים שנתבקשו כאמור או מתן סעד אחר לטובת הקבוצה.	כל בעלי הזכויות הנכסים המצויים בידי המשיבות, באחריותן או בשליטתן, ואשר המשיבות לא הביאו לידיעתם את דבר היותם בעלי נכסים כאמור.	התובענה מצויה בהליך גישור אשר במסגרתו הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה ("ההסדר"). ביום 22 בספטמבר 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה לעניין ההסדר, שקבעה כי איננו מתנגד לאישור ההסדר. הצדדים ממתינים להחלטה בבקשה לאישור ההסדר.	לא כומת.
5.	04/2010 מחוזי - מרכז	מבוטחים בביטוח חיים ובריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הטענה העיקרית בתובענה הינה שבעת ביטול הביטוח, מכל סיבה שהיא, המשיבות גובות פרמיות עודפות שלא כדין ממבוטחים. כמו כן, לפי הטענה בעת ביצוע החזר פרמיה של החלק היחסי שנגבה ביתר, ההחזר מבוצע בערכים נומינליים. עילות תביעה: הפרות חוק הפיקוח וחוק חוזה הביטוח, חוסר תום לב, הטעיה, מצג שווא, ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: החזר סכום הפרמיות העודפות שנגבו שלא כדין ו/או שלא הוחזרו שלא כדין ו/או של הפרשי שערך שלא שולמו לכאורה לחברי הקבוצה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר בתובענה.	כל מי שהוא ו/או שהיה מבוטח אצל מי מבין המשיבות בפוליסת כלשהיא (למעט פוליסת ביטוח רכוש) או יורשו של מבוטח כאמור ופוליסת הביטוח הופסקה מסיבה כלשהיא בין אם עקב ביטולה על ידי המבוטח ובין אם עקב קרות אירוע ביטוח.	ביום 23 ביוני, 2015, אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו. ביום 29 בספטמבר 2016, הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה.	כ- 225 מיליון ש"ח לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
6.	04/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית כספים, ללא כל עיגון בהסכם בין הצדדים, המהווים לטענת התובעים שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטח והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים". עילות תביעה: הטעיית לקוחות הן בשלב הטרם חוזי והן בשלב החוזי; הפרה של הוראות הדין ובפרט של חוק הפיקוח והתקנות מכוחו; חוסר תום לב; התעשרות שלא כדין; הפרת הסכם; הפרת חובת חקוקה; תנאי מקפח בחוזה אחיד. סעדים מבוקשים: תשלום סכום פיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה המיוצגת בפועל, בצירוף 85% מהתשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שנוכה מן הפרמיה ולא הושקע בעבורם ולאור זכאותה של חברת הביטוח ל- 15% מהתשואה; מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את הדרך בה הן נוהגות בכל הקשור בגביית "דמי ניהול אחרים" ו/או "גורם פוליסה".	כל מי שהוא ו/או היה מבוטח של המשיבות או של מי מהן ושנגבה ממנו סכום כלשהו כ"גורם פוליסה" ו/או כ"דמי ניהול אחרים".	ביום 21 בנובמבר אישר בית המשפט את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית לגבי חלק מהעילות והסעדים שנתבקשו. ביום 10 ביוני, 2015, הוגש הסדר פשרה על ידי הצדדים, לאישור בית המשפט ("הסדר הפשרה"). ביום 11 ביוני, 2015 הורה בית המשפט על מינוי בודק להסדר הפשרה ועל קבלת התייחסות היועץ המשפטי לממשלה להסדר. ביום 18 באוקטובר, 2015, ובהמשך להגשת חוות דעת הבדוק והתנגדות שהוגשה להסדר הפשרה, התקיים דיון בו הביע בית המשפט עמדתו הראשונית לפיה נטייתו הברורה הינה שלא לאשר את ההסדר כפי שהוגש ותוך שהוא ממליץ לצדדים לשפר את תנאי ההסדר באופן משמעותי, בית המשפט ציין כי לאחר קבלת עמדת הנתבעות ועמדת בא כח היועץ המשפטי לממשלה, תינתן החלטה ביחס להסדר הפשרה וככל שיידחה ביחס לבקשות האישור. ביום 25 בפברואר, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה. ביום 21 באפריל, 2016 הגישו הנתבעות תגובתן לעמדת היועץ המשפטי לממשלה ולהצעת בית המשפט. ביום 21 בנובמבר, 2016, דחה בית המשפט את הסדר הפשרה וכן אישר באופן חלקי את התובענה כייצוגית. לפרטים נוספים, ראה דיווחים מיידים של החברה מיום 11 ביוני, 2015, מיום 19 באוקטובר, 2015 מיום 28 בפברואר, 2016, ומיום 22 בנובמבר 2016 (אסמכתאות: 2015-01-045768, 2015-01-137070 ו-2016-01-035551 ו-2016-01-080712).	סך של כ- 254 מיליוני ש"ח מתוך סך כולל של כ-2.3 מיליארד המיוחס לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
7.	06/2011 מחוזי - מרכז	מבוטח נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עייכוב תשלום תגמולי ביטוח, בשל עיקול או צווי כינוס או זכויות אחרות כלשהן של צדדים שלישיים, בערכים נומינליים ללא שיערוך וללא שהן משיבות למבוטחים הזכאים לתגמולי ביטוח את הפירות שנצמחו על אותם כספים. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט. סעד מבוקש: תשלום הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העיכוב.	כל מי ששולמו לו תגמולי ביטוח שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה הנ"ל לאחר עייכוב מחמת עיקול ושולמו בערך נומינלי ללא הפרשי הצמדה וריבית בגין תקופת העייכוב.	ביום 12 בדצמבר, 2012, אישר בית המשפט את הבקשה כתובענה ייצוגית, תוך שהוא קובע כי יש להגביל את הקבוצה הרלבנטית לתובענה כך שתתייחס רק לזכאים שעילת תביעתם קמה שלוש שנים לפני מועד הגשת התובענה כנ"ל. עילות התביעה בגין אושרה התובענה היא זכותם של חברי הקבוצה לקבלת הפרשי הצמדה וריבית המייצגים את טובת ההנאה שהפיקו הנתבעות בתקופת העייכוב בשל העיקול. בהמשך להודעת ב"כ התובע הייצוגי הופסקו הליכי הגישור ובית המשפט הורה על הגשת כתב הגנה וכתב תשובה על ידי הצדדים. התובענה מצויה בשלב ההוכחות. ביום 13 באוקטובר 2016, הגישו הצדדים הסכם פשרה לאישור בית המשפט.	כ- 43 מיליון ש"ח מתוך סך כולל של כ- 350 מיליון ש"ח, המיוחס לכלל הנתבעות.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
8.	12/2012 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה להפליה בשל כך שהמשיבות מסווגות, לכאורה בניגוד להוראות הדין, כלי רכב מסוג הפנאי-שטח והמיני-וואנים אשר יוצרו עד שנת 2007 ("כלי הרכב"), מועד כניסתה לתוקף של הרפורמה בענף רישוי הרכב, כרכבים מסחריים מסוג N-1 ולא כרכבים פרטיים מסוג M-1. בנוסף נטען, כי ביחס לרכבים שייצרו לאחר כניסת הרפורמה לתוקף, כלומר החל משנת 2008 ואילך, שינו המשיבות את התנהלותן וכלי רכב אלו מבטחים על ידן ככלי רכב פרטיים. עילות תביעה: עילת ההשבה; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובות חקוקות לפי חוק הפיקוח וחוזר ביטוח בעניין נושא התובענה דנן; חוסר תום לב ואי גילוי נאות; הטעיה; דוקטרינת הציפיות הסבירות; עוולת הרשלנות הכללית; התנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: להצהיר כי הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה בגין פוליסות ביטוח בהן סווגו רכבים פרטיים כרכבים מסחריים נגבו שלא כדין ולהורות לנתבעות להשיבם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית; מתן כל סעד אחר כפי שנראה לבית המשפט לנכון לעשות בנסיבות העניין; ותשלום גמול למבקשים בשיעור של 5% מסכום ההשבה ושכר טרחה לבאי כוחם בשיעור של 15% מהסכום האמור.	מבוטחים התקשרו בחוזה לביטוח רכב בביטוח חובה ו/או רכוש, מיום 9 בינואר, 2007, אשר ברישיון הרכב שברשותם ו/או היה ברשותם במועד הרלוונטי, מופיע הסיווג M-1, ואשר נגבתה מהם פרמית ביטוח בהתאם לסיווג רכבם ככלי רכב מסחרי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה. ש"ח. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ-72 מיליון ש"ח.
9.	02/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	התובענה דומה בעיקרה, מבחינת עילות וסעדים, לתובענה שהוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמפורט בסעיף 8 לעיל.	ראה פירוט בסעיף 8 לעיל.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה. ש"ח. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ-33 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
10.	09/2013 מחוזי - מרכז	מבוטחת בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה לגבייה עודפת של דמי ביטוח חובה לרכב ע"י המשיבות, לאור חישוב גילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח, כך שהחל מיום הולדתו של הנהג הצעיר, ייגבה תעריף יחסי מופחת. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה, חוסר תום לב ורשלנות. סעדים מבוקשים: השבת סכומים שנגבו לפי הטענה ביתר ושלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, צו המורה על הפסקת התנהלות זו וצו המורה על תיקון מערכות המחשב של המשיבות כך שדמי הביטוח יחושבו אוטומטית יחסית לגילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג ברכב דרך קבע.	כל מי שהתקשר עם המשיבות בחוזה ביטוח חובה לרכב, ושיולם דמי ביטוח ביתר כתוצאה מחישוב גילו של הנהג הצעיר ביותר הנוהג דרך קבע ברכב נכון למועד כריתת חוזה הביטוח ולא באופן יחסי לתקופת הביטוח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור. ביום 3 בנובמבר 2016, דחה בית המשפט את הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית.	כ-28 מיליון ש"ח.
11.	10/2013 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	טענה בדבר עדכון פרמיות הביטוח במהלך חיי הפוליסה עקב שינוי גיל המבוטח במועד מוקדם מדי וכן בדבר קביעה בפוליסה של מדד בסיס בהתאם ליום הראשון בחודש בו ביקש המבוטח להתקבל לתכנית ביטוח ולא במועד בו התקבל לתכנית בפועל. עילות תביעה: הפרה של הוראות הדין ובכלל זה הוראות חוק חוזה ביטוח, תשמ"א-1981, חוק הפיקוח ותקנותיו וכן חוזרי המפקח; חוסר תום לב; הפרת ההסכמים עם המבוטחים; התעשרות שלא כדין על חשבונם. סעדים מבוקשים: החזר סכומי הפרמיות העודפים שנגבו, לטענת המבקשים שלא כדין, וכן צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שצורף על ידי המשיבות או מי מהן לתכניות ביטוח אשר בה מועד עדכון הפרמיה הינו מועד מוקדם מן המועד בו הייתה אמורה הפרמיה להתעדכן ו/או שבה נקבע מדד בסיס נמוך מזה שהיה אמור להיות מדד הבסיס.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 15 בספטמבר 2016, דחה בית המשפט את הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית.	כ-35 מיליון ש"ח מתוך סך של כ-399 מיליון ש"ח המיוחס לכלל המשיבות.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
12.	04/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח.	גביית דמי ביטוח ביתר ושלא כדין בגין הצמדה לא סימטרית של דמי הביטוח למדד, רק בעליית המדד ולא כאשר המדד יורד מתחת למדד הבסיס. עוד נטען, כי המשיבה נוקבת במדד בסיס נמוך ממדד הבסיס שאמור להיות וכי ערכי מדד הבסיס שבפירוט החיובים שונים מאלו שבהם נוקבת מנורה ביטוח בפוליסות. עילות תביעה: הפרת הסכם לפי חוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, הפרת החובה לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב לפי סעיפים 12 ו- 39 לחוק החוזים, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת הוראות המפקח, הטעיה לפי סעיף 55 לחוק הפיקוח והפרת סעיף 58 לחוק זה, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (איסור גביית תוספת לדמי הביטוח), התשמ"ג-1983 והפרת חובה חקוקה. סעדים מבוקשים: (1) להורות לנתבעת להשיב לכל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, את הכספים שנגבו מהם ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה למדד ובתוספת ריבית מיוחדת ולחילופין ריבית כדין; (2) לפסוק פיצוי לקבוצה או לציבור בגין הפירות שנצברו לטובת המשיבה על הכספים שנגבו ביתר שלא כדין; (3) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחיובי יתר בגין הצמדת דמי הביטוח למדד וליישם את הוראות הדין המורות על הצמדה סימטרית של דמי הביטוח; (4) להורות לנתבעת לחדול לאלתר מחישוב הפרשי הצמדה על פי מדד בסיס שאיננו המדד הידוע במועד תחילת תקופת הביטוח ו/או תחילת תקופת השינוי שגרר תשלום של דמי ביטוח נוספים.	כל בעלי הפוליסות ו/או המוטבים ו/או המבוטחים שבוחו על ידי מנורה ביטוח בפוליסות ביטוח ו/או תוספות לפוליסות, בענפי הביטוח הכללי, אשר שילמו למנורה ביטוח בשבע השנים שקדמו לתובענה, הפרשי הצמדה בגין דמי ביטוח, מבלי שמנורה ביטוח הפחיתה את תשלום דמי הביטוח עקב מדדים שליליים, כאשר המדד היה נמוך ממדד הבסיס בפוליסה.	כ- 31 מיליון ש"ח.	

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
13.	06/2014 מחוזי - ים	מבוטח בביטוח חיים למשכנתא נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית תשלומי פרמיה עודפים, כביכול, בפוליסות לביטוח חיים המונפקות לצורך ביטוח משכנתא, באמצעות קביעת סכומי ביטוח שהינם גבוהים מסכום ההלוואה בבנק המלווה וזאת תוך התעלמות, בין היתר, ממסלולי המשכנתא השונים בעלי הריביות השונות. עילות תביעה: רשלנות והפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], התשכ"ח-1968; הפרת סעיפים 55 ו-58 לחוק הפיקוח; הפרת חובת תום הלב וכן התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: (א) השבה של הפרשי הפרמיות (לפי הטענה) בין הפרמיות אותן היו אמורים לשלם, בהתאם ליתרת הלוואה בבנק המלווה, לפרמיות ששולמו בפועל, בתוספת פיצוי בגין עוגמת נפש; (ב) להורות למשיבות לשנות את אופן פעולתן, כך שתחשיב סכום הביטוח, וכנגזרת - סכום הפרמיה, יתבסס על נתונים מדויקים של הלווים, ויעודכן באופן יזום על ידי המשיבות מידי חצי שנה, לפחות; (ג) להורות לנתבעות למסור למבוטחים מידע מפורט בדבר אופן חישוב סכום הביטוח והפרמיה, לרבות אפשרות עדכון אודות גובה יתרת הלוואה על ידי הלווים.	כל מי שהיה או הינו מבוטח של אחת או יותר מן המשיבות, בפוליסת ביטוח חיים לצורך ביטוח הלוואת משכנתא אותה נטלו באחד הבנקים למשכנתאות בישראל, ואשר כתוצאה מההתנהלות המתוארת לעיל, סכום הביטוח ממנו נגזרות פרמיות הביטוח שנדרשו לשלם, בשבע השנים האחרונות, עלה על יתרת ההלוואה בבנק.	כ-114 מיליון ש"ח.	

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
14.	07/2014 מחוזי - מרכז	עמותות וארגונים הפועלים עבור אוכלוסיית הפנסיונרים נ' מבטחים פנסיה וגמל וחברות מנהלות נוספות.	העלאת דמי הניהול משלמים פנסיונרים לדמי הניהול המרביים המותרים על פי הדין (0.5% מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבוי" שמנוע מלנייד את צבירתו לקרנות פנסיה אחרות, וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית (כ-0.3% מהיתרה הצבורה וכ-2% מההפקדות השוטפות שלהם). עוד נטען, כי המשיבות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיהפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים. עילות תביעה: שימוש לרעה ובחוסר תום הלב בזכות חוזית, התנהלות קרטליסטית של המשיבות, הפרת חובות נאמנות וזהירות כלפי עמיתי המשיבות, הפרת חובת הגילוי כלפי העמיתים, תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה ואי משלוח לעמיתים, ערב יציאתם לפנסיה, הודעה על העלאת דמי ניהול בניגוד לדין. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה (ב) לחייב את המשיבות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה (ג) לאסור על המשיבות להעלות את דמי הניהול ביחס לכל עמית בסמוך לפני יציאתו לפנסיה.	כל מי שהינם עמיתים בקרן פנסיה חדשה מקיפה, זכאים לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאים לקבל בעתיד פנסיית זקנה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 48 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
15.	10/2014 מחוזי - מרכז	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי הניהול מרביים עקב סיום עבודה אצל מעסיק, ללא מתן הודעה מוקדמת בכתב למבקשת. עילות תביעה: הפרת חובה חקוקה (תקנה 53ב(א) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964); הפרת חובת הנאמנות והשליחות; הפרת חובת הגילוי הרחבה המוטלת על המשיבה מכוח חובת תום הלב; עשיית עושר שלא במשפט; רשלנות; הפרת חוזה; הפרת חובת תום הלב והטעיה. סעדים מבוקשים: (א) השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין; (ב) פיצוי חברי הקבוצה בסכום הפסד התשואה בגין דמי הניהול שנגבו ביתר; (ג) פיצוי של כל אחד מחברי הקבוצה בגין פגיעה באוטונומיה בסך של 100 ש"ח; (ד) פיצוי מיוחד לתובעת ושכר טרחה לעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהמשיבה העלתה לו את דמי הניהול ללא משלוח הודעה מוקדמת בדבר אותה העלאה, וזאת החל ממועד הצטרפותו כעמית ועד למועד מתן פסק דין סופי בתובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. בשל הליך גישור בין הצדדים שלא צלח, הוחזר התיק לבית המשפט.	לא כומת.
16.	12/2014 ב"ד אזורי לעבודה- ב"ש	עמיתה בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	השבת כספי פיצויים למעסיק לאחר מתן הודעה למבקשת, אשר לא הגישה תביעה לבית הדין לעבודה, שכן סברה שהיא זכאית לכספי הפיצויים לאור היותה כפופה, לטענתה, לצו הרחבה פנסיית חובה, אשר בהתאם לסעיף 8 בו, כספי רכיב הפיצויים לא ניתנים להחזר למעביד למעט במקרים חריגים, שלא התקיימו לטענתה בעניינה. עילות תביעה: הפרת צו הרחבה פנסיה חובה והפרת חוזר גמל 2003/5 (ויוזכר שעסקינן בעמיתה בקרן פנסיה). סעדים מבוקשים: (א) תשלום מלוא רכיב סכום הפיצויים שהושב על ידי המשיבה למעסיקים, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; (ב) להורות על פסיקת שכר טרחה למבקשת ולעורכי הדין המייצגים.	כל מי שהיו מבטחים בקרן הפנסיה שבניהול המשיבה בהתאם לצו הרחבה פנסיה חובה, בתקופה שמיום 1 בינואר, 2008 ואילך, שלא חל עליהם הסכם קיבוצי, שסיימו את עבודתם במועד כלשהו בשבע השנים האחרונות ושעונים על התנאים המצטברים הבאים: מעסיקם דרש להחזיר לו את רכיב הפיצויים; מעסיקם לא הציג בפני המשיבה פסק דין השולל את זכאותם לפיצויים; המשיבה דרשה מהם להמציא פסק דין על זכאותם או הוכחה על הגשת התביעה על ידם בתוך 60 ימים מיום פנייתה אליהם; הם לא המציאו כתב תביעה שכזה או פסק דין; המשיבה השיבה למעסיק את רכיב הפיצויים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. תובענה דומה הוגשה כמפורט בסעיף 18 להלן והדיון בהם אוחד. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	לא כומת.

ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
17.	01/2015 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת תאונות אישיות וביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	אי תשלום תגמולי ביטוח למבוטחים, בפוליסות תאונות אישיות ובפוליסות ביטוח חיים הכוללות נספח "נכות מתאונה", מקום בו נגרמה למבוטחים נכות צמיתה כתוצאה מתאונה, לרבות ובמיוחד מסוג צלקת אסתטית ואשר המשיבה מוצאת אותה כנכות בלתי תפקודית. עילות תביעה: הפרת חוזי הביטוח והפוליסות, הפרת הוראות חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חוק הפיקוח והטעיה. סעדים מבוקשים: קביעה כי יש לשלם לחברי הקבוצה תגמולי ביטוח, בהתאם לאחוז הנכות שנקבע להם על ידי המוסד לביטוח לאומי, גם בגין פגיעות אסתטית כאמור.	מבוטחים בפוליסת תאונות ובפוליסות ביטוח חיים: נספח נכות מתאונה, אצל מנורה ביטוח, שנפגעו בתאונה ואשר נקבעה להם בגינה נכות לצמיתות בעטיה של פגיעה, אשר מנורה ביטוח מגדירה כבלתי תפקודית.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. הבקשה מצויה בשלב הסיכומים.	לא כומת. מוערך במיליוני ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
18.	01/2015 ב"ד אזורי לעבודה- ת"א	עמית בקרן פנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל.	עילת התובענה דומה לעילה שבתובענה המפורטת בסעיף 16 לעיל. יצוין כי המבקש אינו אומד את הנזק הצפוי לקבוצה המיוצגת ו/או את גודלה של הקבוצה.	כל מי שהיו מבוטחים הפנסיה שבניהול המשיבה בשבע השנים שלפני מועד הגשת התובענה, אשר המשיבה החזירה כספי פיצויים מקופת הפנסיה שלהם, למעסיקים, בניגוד לדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. הדיון בתובענה אוחד עם התובענה שבסעיף 16 לעיל. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים ממתינים להחלטת בית המשפט בבקשת האישור.	כ-3 מיליון ש"ח בגין חברי הקבוצה שהועסקו על ידי המעסיק של המבקש; ביחס ליתרת חברי הקבוצה, לא הוערך.
19.	03/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן פנסיה "מבטחים החדשה" נ' מבטחים פנסיה וגמל.	העלאת דמי הניהול לדמי ניהול מרביים מבלי שנוהל עמו מו"מ ו/או הוצע לו לנהל מו"מ ביחס לגובה דמי הניהול שייגבו ממנו. זאת, בשעה שבתקנון קרן הפנסיה נקבע רק שיעור דמי הניהול המרביים ולא נקבעו בו קריטריונים לעניין דמי הניהול שייגבו בפועל, מתי יגבו דמי ניהול נמוכים יותר מהממוצע או דמי ניהול מרביים. עילות תביעה: הפרת חובת הנאמנות והזהירות שחבה המשיבה כלפי חברי הקבוצה מכוח חוק הפיקוח על מוצרים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, קביעת דמי ניהול שרירותיים ללא הסמכה בתקנון הקרן, הפרת תקנון הקרן, הפרת חוזר הממונה, עשיית עושר שלא במשפט, רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין, הפרת סעיף 46 לחוק החוזים, הפרת חובת תום הלב המוגברת. סעדים המבוקשים: להורות על שינוי דמי הניהול בכל הקופות המנוהלות על ידי המשיבה לדמי הניהול הממוצעים הנגבים על ידי המשיבה, השבת דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה לפי השיעור הממוצע שגבתה הקופה, חיוב המשיבה לקבוע בתקנון את גובה דמי הניהול בהם יחויבו העמיתים בהתקיים אחד מהמקרים המתוארים בחוזר הממונה או בהיעדר מו"מ, חיוב המשיבה להודיע מראש לעמיתים מה יהיו דמי הניהול במצב של היעדר מו"מ.	עמית קופות הגמל המנוהלות על ידי המשיבה, שנגבו מהם דמי ניהול הגבוהים מן הממוצע, בהתקיים אחד מהתנאים המופיעים בחוזר גופים מוסדיים 2012-9-22 "דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני" או במצב שבו שונו דמי הניהול בלא לקיים עמם מו"מ טרם ההעלאה.	כ-20 מיליון ש"ח.	

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
20.	06/2015 מחוזי-מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב 'נ' שומרה ביטוח	הפחתת סכום מס הערך המוסף הכלול בערך הנזק באופן גורף לכל הניזוקים אשר אינם מתקנים בפועל את הנזק אשר נגרם לרכבם. סעדים מבוקשים: קביעה כי הימנעות הנתבעת מלצרף את סכום המע"מ במסגרת תשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם הנזק לא תוקן, מנוגדת לדין, למעט מקרים בהם מדובר בניזוק שזכאי לניכוי מלוא מס תשומות, וכן להורות לנתבעת לחדול מהפחתת המע"מ מתגמולי הביטוח המשולמים לניזוקים שאינם זכאים בניכוי מלוא מס התשומות כאמור, בין אם הנזק תוקן ובין אם לאו, וכן להעביר לחברי הקבוצה הראשית והמשנית את הכספים שלא שולמו להם, לכאורה, שלא כדין בתוספת ריבית מיוחדת על פי סעיף 28 לחוק חוזה ביטוח.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע ("הקבוצה הראשית") וכן כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שלא תיקן את הנזק עובר למועד תשלום תגמולי הביטוח, ואשר שולמו לו תגמולי ביטוח לאחר שהופחתו מהם ו/או שלא נכללו בהם סכומי המע"מ החלים על עלות תיקון הנזק, או חלק מהם, במפורש או במשתמע והוא זכאי לניכוי שיעור חלקי ממס התשומות ("הקבוצה המשנית").	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה	כ- 45 מיליון ש"ח

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
21.	09/2015 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסות ביטוח נ' מנורה ביטוח	התעלמותה (לפי הטענה) של הנתבעת במודע ובמכוון, כמדיניות, מחובתה על פי דין ומכוח ההלכה הפסוקה, כאשר היא משלמת תגמולי ביטוח ללא ריבית כדין. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוזה, קיפוח, הפרת הוראות המפקח על הביטוח והפרת חובה חקוקה. הסעדים מבוקשים: להצהיר ולקבוע כי הנתבעת מפרת את חובתה לצרף ריבית והצמדה כדין לתגמולי ביטוח המשולמים על ידה ולהורות לה לתקן את מדיניותה באופן מידי מכאן ואילך; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה ריבית צמודה כדין כהגדרתה בסעיף 1 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961 או בהתאם לשיעור הריבית ההסכמית שנקבעה בפוליסה (הגבוה מביניהם), בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל, או לחילופין, בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לנתבעת ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל; לחייב את הנתבעת לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום חסר שבוצע על ידה, ממועד תשלום תגמולי הביטוח בחסר ועד למועד בו תשלם הנתבעת לחברי הקבוצה את הריבית והצמדה; בנוסף ו/או לחילופין, היה ובית המשפט יקבע כי פיצוי לחברי הקבוצה אינו מעשי, להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מן המשיבה, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. יצוין, כי על פי הנטען בבקשה, תובענות בגין אותה עילה וכן בקשות לאישורן כתביעות ייצוגיות הוגשו כנגד חברות ביטוח נוספות ואושרו כייצוגיות ובשלן הוגשה בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון. ביום 3 באוגוסט 2016, התקיים דיון בפני בית המשפט העליון בו הסכימו החברות הנוספות על מחיקת בקשת רשות הערעור תוך שמירה על זכויותיהן. ביום 1 בנובמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח (ביחד עם נתבעות נוספות) בקשה לעיכוב ההליכים בהליך דנן, עד לאחר מתן החלטה סופית בתובענות הייצוגיות שאושרו.	כ- 50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
22.	09/2015 מחוזי - ת"א	עמית בקרן הפנסיה נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	גביית דמי ניהול גבוהים בהרבה מן הראוי, בשל כך שהנתבעות חולקות את דמי הניהול עם הסוכנים וכשהן משלמות לסוכנים שיעור מדמי הניהול הנגבים על ידן, ובכך לפי הטענה, הן גורמות לסוכנים להימצא בניגוד עניינים, תוך הפרת חובת הנאמנות שלהן כלפי חברי הקבוצה. עילות התביעה: הפרת חובת הנאמנות שהן חבות מכוח חוק הגמל; פעולה בניגוד אינטרסים מול הסוכנים; הפרת תקנון הקרן ; רשלנות וגזל לפי פקודת הנזיקין; עשיית עושר ולא במשפט וחוסר תום לב בקיום חוזה. סעדים מבוקשים: סעד הצהרתי לפיו הנתבעות חייבות לשנות את הסדר התגמול עם הסוכנים ולהתאימו לחוק; קביעת דמי הניהול הנכונים ואת העמלה הראויה שיש לשלם לסוכנים וחיוב הנתבעות בהחזרת דמי הניהול שנגבו על ידן ביתר.	עמית קופות הגמל המנוהלות על ידי הנתבעות מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה בקשה לסילוק על הסף בשל העדר יריבות. ב"כ התובעים הודיע כי "מתוך פליטת קולמוס וטעות סופר" הוגשה הבקשה כנגד מבטחים פנסיה וגמל ולא כנגד מנורה ביטוח. טרם ניתנה החלטה בבקשת הסילוק כאמור. בנסיבות אלו, מנורה מבטחים פנסיה וגמל הגישה תגובתה לבקשה מטעמי זהירות בלבד.	לפי הערכה כ - 2 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
23.	09/2015 מחוזי - מרכז	מבטוחים בביטוח רכב (מקיף) נ' מנורה ביטוח וכנגד חברות ביטוח נוספות	גביית דמי הביטוח ביתר בגין ביטוח רכב מקיף, המחושבים לפי שווי רכב גבוה משווי הרכב בפועל כפי שהוא משוקלל על ידי הנתבעת בעת מקרה ביטוח של אובדן גמור, במצבים שונים בהם מופחת שווי הרכב בגין "משתנים מיוחדים", ובפרט כאשר הרכב נרכש מחברת השכרה או חברת לסינג. עילות תביעה: עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חוק חוזה הביטוח, היות החוזה פסול ולא חוקי ונוגד את תקנות הציבור, חוסר תום לב, גזל לפי דיני הנזיקין ועוד. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בניגוד לדין מהמבטוחים, בצירוף ריבית כדין; להצהיר כי המשיבות אינן רשאיות לגבות פרמיה לפי ערך רכב שאינו כולל את הפחתת ה"רכיב המיוחד" מערך הרכב; ליתן צו מניעה האוסר על המשיבות להמשיך בפרקטיקה של הגבייה ביתר כאמור וכן כל סעד הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל בעלי הפוליסות אשר רכשו, בשבע השנים האחרונות, ביטוח מקיף מאת המשיבות בעבור רכב אשר לגביו מתקיימים משתנים מיוחדים לפי הפוליסה, שבפוליסת הביטוח נכתב כי בעת מקרה ביטוח מסוג אובדן גמור או אובדן גמור להלכה יופחת מערך הרכב שיעור מסוים, בלא להפחית את דמי הביטוח (הפרמיה) בהתאם.	כ- 550 מיליון ש"ח לכל הנתבעות.	

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
24.	10/2015 מחוזי - ת"א	מבטחים בפוליסות ביטוח נ' שומרה ביטוח	תובענה שעניינה, עילותיה והסעדים המבוקשים בגינה דומים לאלה המפורטים בסעיף 21 לעיל.	כל מי שקיבל במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק דין בתובענה, תגמולי ביטוח מן הנתבעת, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין.	ראה פירוט בסעיף 21 לעיל.	כ- 20 מיליוני ש"ח לכל הפחות
25.	11/2015 מחוזי - מרכז	העמותה למען משרתי המילואים נ' מנורה ביטוח וכנגד 5 חברות ביטוח נוספות.	גבייה פסולה, לפי הטענה, של פרמיות ביטוח ממבטחים המשרתים במילואים, אשר מחויבים בפרמיית ביטוח מלאה גם במהלך תקופת שירות המילואים, למרות שהכיסוי הביטוחי שניתן בפוליסה בתקופה כאמור חלקי וחסר, ושוויו נמוך משמעותית מהפרמיות הנגבות ממנו בפועל. עילות התביעה: עשיית עושר ולא במשפט; תנאי מקפח בחוזה אחיד; אפליה פסולה; הפרת חובה חקוקה; הפרת חובת הגילוי היזום וקיום חוזה בחוסר תום לב. סעדים מבוקשים: לחייב את המשיבות להשיב את הסכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד גבייתם ועד למועד השבתם בפועל; להורות למשיבות, מכאן ואילך על התאמת גביית פרמיית הביטוח של המבטחים בתקופת שירות המילואים וכן להורות על ידוע המבטחים בדבר המגבלות החלות על מימוש הפוליסה מכח הדין הצבאי.	כל מי שהייתה או שנמצאת בבעלותו פוליסת ביטוח שכללה החרגה שעניינה שירות מילואים, וששילם למשיבות בשבע השנים שקדמו להגשת בקשה זו ועד למועד אישורה כייצוגית, פרמיות ביטוח בתקופה בה המבוטח היה מצוי בשירות מילואים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	עשרות מיליוני ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
26.	12/2015 מחוזי - מרכז	עמיתי קרנות פנסיה וקופות גמל נ' מנורה פנסיה וגמל וכנגד 3 חברות מנהלות נוספות.	גביית דמי ניהול, בניגוד ובחריגה מתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, (להלן: "מגבלות ההשקעה"). עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט בשל גביית דמי הניהול שלא כדין, רשלנות, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת תום הלב והפרת חוזה. סעדים מבוקשים: השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות במקרים של חריגה ממגבלות ההשקעה, פיצוי חברי הקבוצה בגין הנזק הנוסף שנגרם להם כאמור עקב החריגה ממגבלות ההשקעה, מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין ופסיקת גמול למבקשים ושכ"ט לעורכי-דינם.	עמיתי קרנות פנסיה וקופות המנוהלות על ידי הנתבעות בתקופה שמיים 1 בינואר, 2009 ועד ליום 4 ביולי, 2012.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה. ביום 24 בנובמבר 2016, קיבל בית המשפט את עמדת הנתבעות, ואישר העברת התובענה לטיפול בית הדין לעבודה.	לא כומת.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
27.	02/2016 מחוזי - מרכז	עמותת אופק לקידום אנשים עם צרכים מיוחדים נ' מבטחים פנסיה וגמל וכנגד 4 חברות מנהלות נוספות	העלאת דמי ניהול לשיעור המקסימלי המותר על פי דין ממקבלי קצבאות נכות ושאיירים, וזאת מעת שמתחילים לקבל קצבה, כאמור, ואין עוד ביכולתם לנייד את כספיהם לקרן פנסיה אחרת, ומבלי שניתנה להם הודעה מראש על כך. עילות התביעה: הפרת חובת הגילוי היזום על הנתבעות, הפרת חובות הנאמנות, השליחות והזהירות, תוך ניצול לרעה ושימוש בחוסר תום לב בזכות חוזית, שכשלעצמה מהווה תנאי מקפח בחוזה אחיד, עשיית עושר ולא במשפט והתנהלות קרטליסטית. סעדים מבוקשים: (א) השבה של דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין, (ב) איסור על הנתבעות לגבות כל שיעור שהוא של דמי ניהול בגין קצבאות הנכות והשאיירים או לחילופין לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים ממקבלי קצבאות הנכות והשאיירים לשיעור הראוי, (ג) ביטול הוראת התקנון המאפשרת לנתבעות לקבוע את דמי הניהול, מעת לעת, באופן חד צדדי על פי שיקול דעתן הבלעדי, ללא כל פירוט שהוא של התנאים או הנסיבות המצדיקים כביכול את העלאת דמי הניהול.	כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת נכות (נכות מכל מין וסוג), וכן כל מי שמקבל ו/או בעל זכות לקבל קצבת שאירים (שאיירים מכל מין וסוג), וכן כל מי שהוא פעיל/מבוטח/ חבר בקרן פנסיה חדשה מקיפה הנמנית על מי מהמשיבות והוא ניזוק כתוצאה מגביית דמי הניהול בקשר עם קצבאות הנכות והשאיירים.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת. לפי הערכה כ-1 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
28.	03/2016 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח רכב נ' מנורה ביטוח.	הפחתה מתגמולי הביטוח סכומי מע"מ ו/או פיצוי בגין ירידת ערך וביצוע תשלום מופחת של שכר טרחת שמאי, לכאורה, בניגוד לדין. עילות התביעה: הפרת חובה חקוקה, עשיית עושר ולא במשפט, תרמית, הפרת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, הפרת תקנות הפיקוח על עסקי הביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב) התשמ"ו-1986 ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, הפרת חוזה והפרת חובת תום הלב. סעדים מבוקשים: חיוב המשיבה להשיב את סכומי המע"מ, סכומי ירידת הערך שלא שולמו לחברי הקבוצה וכן את סכומים שלא שולמו בהחזר שכר טרחת שמאי, בערכים ריאליים כשהם כוללים הפרשי הצמדה וריבית כדין; ולקבוע כי שיטת ההפחתה לפיה פועלת המשיבה מנוגדת לדין ולהורות למשיבה לחדול מין השימוש בה.	כל מבוטח, מוטב או צד שלישי אשר לא תיקן את הנזק שנגרם לרכוש המבוטח עובר להגשת תביעה לקבלת תגמולי ביטוח, ושולמו לו פיצויים, תגמולי ביטוח ו/או שיפוי ו/או החזר שכר טרחת שמאי, שלפי הטענה, הופחתו מהם סכומים בניגוד לדין, ובכלל זה סכום המע"מ ו/או ירידת הערך, או חלקם.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. המבקשים ביקשו לאחד את הדיון בתביעה דנן, עם הדיון הקבוע בהליך שבסעיף 20 לעיל, אשר על פי הנטען בבקשה, השאלות המשותפות בו, דומות בעיקרן לאלו העולות בהליך דנן. טרם התקבלה הכרעת בית המשפט בשאלה זו.	לא כומת. הוערך בכ- 60 מיליון ש"ח בשנה.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
29.	04/2016 מחוזי - ים	מבוטחת בפוליסת נכות נ' מנורה ביטוח.	הטעייה לכאורה, בעת מענה לפניות ו/או תביעות לתשלום תגמולי הביטוח ושליטת תגמולי ביטוח ממבוטחים, לכאורה, בגין נכות שנגרמה להם בשל מחלה ו/או תאונה בהתבסס על טענת התיישנות לאחר 3 שנים מיום קרות מקרה הביטוח וזאת בניגוד להוראת תיקון 6 לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, לפיה, תקופת ההתיישנות לתשלום תגמולי ביטוח במקרים בהם נגרמה הנכות בשל מחלה ו/או תאונה תחל מהיום שקמה למבוטח הזכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח. עילות התביעה: הפרה של הוראות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, הפרת חובה חקוקה, התנהגות שלא בתום לב בעת קיום החוזה בניגוד לסעיף 39 לחוק החוזים (חלק כללי) התשל"ג-1973, ועשיית עושר ולא במשפט; סעדים מבוקשים: (א) להורות על פסיקת פיצוי אינדיבידואלי לכל חבר מחברי הקבוצה (ב) לפסוק פיצוי מיוחד לתובעת בגין הטרחה והסיכון שנטלה על עצמה למען חברי הקבוצה וכן לפסוק לעו"ד המייצגים שכר טרחה כאחוז משווי הפיצוי הכולל שייפסק.	כל מבוטח החל מיום 18 במרס, 2014, ועד ליום בקשת האישור, בביטוח כלשהו, שאינו ביטוח לפי פקודת רכב מנועי ו/או ביטוח אחריות כמשמעותו בסעיף 65 לחוק חוזה ביטוח, ושעמדה לו ו/או עומדת לזכותו, עילת תביעת כנגד הנתבעת, שהנה נכות שנגרמה לו ממחלה ו/או תאונה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. מיליון ש"ח.	כ- 416

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
30.	06/2016 מחוזי-מרכז	מבוטח בביטוח מנהלים נ' מנורה ביטוח.	פגיעה, לכאורה, בזכויות המבוטחים עקב מחדלה של הנתבעת בקליטת הכספים המופרשים על ידי המעסיקים לטובת פוליסות ביטוחי המנהלים וקופות הגמל ואי שיוכם במועד כגון: פגיעה בתשואה לה המבוטח זכאי בפוליסה, פגיעה בזכות המבוטח לניוד הפוליסה לחברת ביטוח אחרת ופגיעה בכיסויים הביטוחיים להם זכאי המבוטח. כמו כן, נטען כי למרות שלכאורה הסיבה לאי הפקדת הפרמיה בפוליסה נעוצה במחדלה של הנתבעת, הנתבעת חייבה לכאורה את התובע בריבית פיגורים עקב איחור בתשלום הפרמיה. עילות התביעה: הפרת הסכם הביטוח; רשלנות; הטעיה; קיום חוזה בחוסר תום לב; הפרת חובה חקוקה; ועשיית עושר ולא במשפט. סעדים מבוקשים: צו עשה לחברה להסיר את מחדלה הנטען ולחייב אותה לקלוט את כספי המבוטחים והעמיתים ולשייכם לפוליסות הרלוונטיות; להורות לחברה שלא לפגוע במקדם החישוב של זכויות העמיתים; לקבוע, כי חברי הקבוצה לא יחויבו בריבית פיגורים בגין החודשים בהם תגמולי הפנסיה שהופרשו על-ידי מעסיקיהם לא נקלטו על-ידי החברה, ולחלופין להשיב לחברי הקבוצה את סכומי ריבית הפיגורים שנגבתה מהם.	כלל לקוחות הנתבעת בפוליסות ביטוח מנהלים או קופות גמל, אשר במהלך התקופה החל מחודש פברואר 2016 ועד למועד הגשת הבקשה, הופרשו משכרם כספים לטובת הפוליסות אצל הנתבעת אולם כספים אלה לא נקלטו על ידי הנתבעת ולא שוייכו לפוליסות.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	לא כומת

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
 ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
31.	08/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בקרן פנסיה נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") מסך הצבירה שבחיסכון בנוסף לדמי הניהול, וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לגבותו ובניגוד לתקנות קרן הפנסיה, לכאורה. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר כל זכות חוזית לביצועה ותוך הפרת תקנון קרן הפנסיה, הפרת חובת הנאמנות, הפרת חובת הגילוי והפרת חובות תום הלב במו"מ. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו קבוע האוסר על החברה לגבות הוצאות ישירות כל עוד לא שונה תקנון קרן הפנסיה כדין ו-(ג) פסיקת גמול מיוחד למבקש ושכ"ט לעורכי-דינו.	עמיתי קרנות פנסיה המנוהלות על ידי הנתבעת, בעבר ובהווה, אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה מבטחים פנסיה וגמל טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ-478,578 מיליוני ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס'ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
32.	09/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת "טופ פייננס" נ' מנורה ביטוח.	גביית רכיב "הוצאות ניהול השקעות" ("הוצאות ישירות") וזאת מעבר לדמי הניהול, בהיעדר, לכאורה, הוראה בפוליסה המאפשרת לגבות. עילות התביעה: גביית ההוצאות הישירות בהיעדר זכות חוזית לביצועה תוך הפרת הפוליסה, תוך הטעיה, אי גילוי, חוסר תום לב והפרת חובת הנאמנות. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) השבה של ההוצאות הישירות שנגבו על ידי החברה; (ב) צו האוסר על החברה לגבות מחברי הקבוצה הוצאות ישירות; (ג) פסיקת גמול לתובע המייצג ושכר טרחה לבאי כוחו.	כל בעלי פוליסת "טופ פייננס" של הנתבעת, בעבר ובהווה ובשבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 23.6 מיליוני ש"ח.
33.	09/2016 מחוזי - ת"א	מבוטח בפוליסת ביטוח בריאות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביית פרמיות, לכאורה, מן המבוטחים בביטוח בריאות, בגין כיסויים מיותרים שהמבוטחים אינם זקוקים להם, וכן מכירה, לכאורה, במודע ובמכוון, פוליסות ביטוח בריאות הכוללות כיסויים אשר למבוטח אין כל צורך בהם, שכן הוא מחזיק בביטוח בריאות משלים מטעם קופת החולים אליה הוא משתייך. עילות התביעה: הטעייה, התעשרות שלא כדין ועשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובת תום הלב, הפרת חובה חקוקה, הפרה של הוראות הדין לרבות חוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, הפרה של הוראות חוזר המפקח מס' 6-1-2007 וכן תניה מקפחת בחוזה אחיד בניגוד לחוק החוזים האחדים, התשמ"ג-1982. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) החזר של סכומי הפרמיות העודפים שנגבו לכאורה שלא כדין; (ב) צו עשה המורה למשיבות לשנות את דרך פעולתן כפי המתואר בתובענה; (ג) תשלום גמול למבקשים ושכר טרחה לבא כוחם בשיעור יחסי לשווי הסעד ממנו יהנו חברי הקבוצה; (ד) כל סעד נוסף כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	כלל המבוטחי הנתבעת בשבע השנים האחרונות, בפוליסת בריאות הכוללת כיסויים חופפים באופן מלא או חלקי.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 4.45 מיליארד ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ- 314 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)
ב. להלן פירוט הבקשות בגין תובענות מהותיות ובקשות לאישורן כייצוגיות: (המשך)

מס"ד	תאריך וערכאה (1)	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	הקבוצה המיוצגת (2)	פרטים	סכום התביעה (3)
34.	11/2016 מחוזי - מרכז	מבוטח בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח וחברות נוספות.	אי תשלום על ידי הנתבעות למבוטחים בפוליסות ביטוח חיים, אגב הלוואה לדיור, בהן מסלול ההלוואה הינו כזה שבו קרן הלוואה מוחזרת בסוף התקופה (הלוואות גישור), בעת קרות מקרה הביטוח את מלוא יתרת סכום ההלוואה הרשומה בספרי הבנק המוטב וזאת תוך הטעיה בוטה, לכאורה, בכיסוי הביטוחי הניתן. עילות התביעה: עילות בהתאם לחוק הגנת הצרכן, התשמ"א - 1981 כגון - הטעיה, הפרת חובת הגילוי, הפרת הוראות חוק חוזה ביטוח התשמ"א - 1981, הפרת חובה חקוקה, רשלנות מכח פקודת הנזיקין, חוסר תום לב והפרת הוראות הפוליסה. סעדים עיקריים מבוקשים: (א) להורות לנתבעות לשנות את התנהלותן ביחס לכיסוי הביטוחי כך שבכל מקרה ביטוחי תשלום מלוא יתרת ההלוואה הרשומה בספרי הבנק, בלי קשר למסלול שבו נטל הלקוח את ההלוואה וכן להורות לנתבעות לבצע אבחנה בין סוגי ההלוואות כבר במעמד מילוי טופס ההצעה; (ב) פיצוי בסך מלוא יתרת ההלוואה שהופיעה בספרי הבנק במועד קרות מקרה ביטוח בשבע השנים האחרונות על דרך אומדן הנתונים ששולמו לאורך השנים על ידי הנתבעות או באמצעות מינוי מומחה; (ג) פסיקת גמול לתובעים המייצגים ושכר טרחה לבאי כוחם.	או לקוחות (א) שנטלו לדיור ("משכנתא"), שבה קרן ההלוואה מוחזרת בסוף התקופה, אשר רכשו פוליסות חיים אגב משכנתא מהנתבעות ("הפוליסות") שלא באמצעות סוכנויות הביטוח של הבנקים, ובכללם אלו שבקרות אירוע ביטוח מזכה לא קיבלו מהנתבעות את מלוא יתרת חוב המשכנתא כפי שהופיע בספרי הבנק; לקוחות המחזיקים בפוליסות מהסוג האמור.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ-75 מיליון ש"ח לכלל הנתבעות; חלקה היחסי של מנורה ביטוח הוערך בכ-15 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ג. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

בנוסף לתובענות המהותיות ולבקשות לאישורן כייצוגיות, המתוארות לעיל, שאושרו או שטרם אושרו, קיימות תובענות ובקשות לאישורן כייצוגיות כאמור, אשר סכום התביעה בכל אחת מהן אינו מהותי ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות	פרטים	סכום התביעה
1.	12/2014 מחוזי - מרכז	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	גביה ביתר של דמי אשראי בעת רכישת פוליסת ביטוח בתשלומים.	התובענה מצויה בשלב האישור כתובענה ייצוגית. שומרה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה. הצדדים פועלים לגיבוש הסדר פשרה.	9 מיליון ש"ח.
2.	12/2014 מחוזי - ת"א	מחזיק יחידות בקרנות מנוהלות נ' מנורה קרנות נאמנות וחברות נוספות.	הפרת חובת הנאמנות וחובות נוספות כלפי מחזיקי יחידות בקרנות מנוהלות, בכך שלא ננקטו מאמצים כלשהם להוזיל עמלות ברוקראז' ששולמו מנכסי הקרנות.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה קרנות נאמנות הגישה תגובתה לבקשה. התובענה מצויה בשלב ההוכחות.	9.72 מיליון ש"ח.
3.	11/2015 מחוזי - ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	הפחתת סכומי הנזק הנתבעים על ידי צד ג', בטענה ל"רשלנות תורמת" מצדו של צד ג', ללא הנמקה. וזאת, בניגוד להוראות הדין וחוזרי המפקח.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.	6 מיליון ש"ח.
4.	03/2016 מחוזי-ת"א	מבוטחים בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח	חיוב בפרמיה מוגדלת (בגין הגדלת סכום הביטוח) למן ה- 1 לחודש בו הוגדל סכום הביטוח בפוליסות ביטוח מבנה, גם באותם מקרים שבהם בפועל הורחבה הפוליסה (כלומר, סכום הביטוח הוגדל) לאחר ה- 1 לחודש.	התובענה מצויה בשלב הבקשה לאישור כתובענה ייצוגית. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.	כ- 14 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ד. תובענות נגזרות ומהותיות אחרות:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	02/2014 04/2014 מחוזי - ת"א	חברי קופ"ח כללית ומכבי נ' קופות החולים, מנורה ביטוח, חברות ביטוח נוספות.	אי מימוש זכות ההשתתפות העומדת לקופות החולים, לכאורה, מכוח הדין כלפי חברות הביטוח לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות שירותי הבריאות הנוספים (השב"ן) ביחס למקרים בהם קיימת חפיפה בחבות בינן לבין חברות הביטוח במסגרת פוליסות ביטוח בריאות הנמכרות על ידן. עיקר החפיפה הנטענת הינה בתחום הניתוחים (בחירת מנתח ועלויות נלוות) ובתחום הייעוץ הרפואי. עוד נטען כי חברות הביטוח מתמרצות, לכאורה, את המבוטחים להפעיל את תוכניות השב"ן בקופות החולים באמצעות גמול כספי על מנת להימנע כביכול מלספוג את התממשות הסיכון של האירוע הביטוחי תוך גלגול הסיכון לכאורה לקופות החולים ובראשן הכללית. עילת התביעה: התעשרות שלא כדין. הסעד המבוקש: מימוש זכות ההשתתפות של קופות החולים כלפי חברות הביטוח על ידי חיוב כל אחת מחברות הביטוח לשלם להן לפחות מחצית מהתשלומים שנשאה בהן לצורך כיסוי ההוצאות ששולמו על ידה בתוכניות השב"ן ברכיב הניתוחים ובחירת מנתח בישראל והן ברכיב הייעוץ הרפואי בשבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, וזאת במקרים בהם למבוטחי הקופות קיים ביטוח בריאות מסחרי בגין רכיבים אלה.	מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 14 במאי 2015 נערך דיון בטענותן המקדמית של קופות החולים וחברות הביטוח באשר לשאלת מעמדם של המבקשים בהגשת בקשת האישור. ביום 11 ביוני, 2015, קבע בית המשפט כי חבר באגודה עותמנית רשאי להגיש בקשה לאישור תובענה נגזרת בשם האגודה. על החלטה זו הגישו קופות החולים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון, אליה הצטרפו המבטחות. ביום 2 במרס, 2016, הוגשה עמדת היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט, לפיה לתובעים לא עומדת הזכות להגיש תובענה נגזרת כנגד קופות החולים.	3.5 מיליארד ש"ח, ביחס לכללית. 1.7 מיליארד ש"ח, ביחס למכבי.
2.	06/2016 מחוזי - מרכז	סוכן נ' מנורה ביטוח	לטענת הסוכן (התובע) בשל הפרת ההסכם בינו לבין מנורה ביטוח ובשל הפרת חובת הזהירות שלה כלפיו, בוטלו פוליסות ביטוח שתווכו על ידו בשיעורים ניכרים וסוכנות הביטוח שבבעלותו קרסה.	ביום 19 ביוני 2016, הגיש הסוכן תביעה כנגד מנורה ביטוח. ביום 1 בספטמבר 2016, הגישה מנורה ביטוח כתב הגנה.	כ- 35 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ה. תובענות שהסתיימו:

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
1.	07/2015 מחוזי - מרכז	מבוטחים בפוליסת ביטוח חיים נ' מנורה ביטוח.	עניינה של התובענה הינה תשלום מופחת, לכאורה, של תגמולי ביטוח בפוליסות מסוג "נכות מתאונה" על בסיס נכות פחותה מזו שנקבעה לתובעים והוסכם עליה בפוליסה.	ביום 9 במאי, 2016, הוגשה בקשה להסתלקות מבקשת האישור כתובענה ייצוגית, ללא צו להוצאות. בית המשפט אישר את בקשת ההסתלקות והורה על דחיית התביעה האישית של המבקשים. בכך באה התובענה לידי סיום.	כ-50 מיליוני ש"ח לכל הפחות.
2.	08/2008 מחוזי - ת"א	מבוטח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עניינה של התובענה הינה אי תשלום שיפוי למבוטחי המשיבה בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתה, תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986.	ביום 19 ביוני 2016, אישר בית המשפט את הסדר הפשרה שהוגש על ידי הצדדים, נתן לו תוקף של פסק דין וכן אימץ את המלצת הצדדים לעניין שכר טרחה וגמול לתובעים, תוך תיקון לא מהותי להמלצה לעניין שכר הטרחה לתובע הייצוגי. בכך באה התובענה לידי סיום.	כ-23 מיליון ש"ח.
3.	01/2010 מחוזי - ת"א	מבוטח אלמנטרי נ' שומרה ביטוח.	עניינה של התובענה הינה אי תשלום שיפוי למבוטחים בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתם תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986.	ביום 19 ביוני 2016, אישר בית המשפט את הסדר הפשרה שהוגש על ידי הצדדים, כמפורט בסעיף ה.2 לעיל. בכך באה התובענה לידי סיום.	כ-29 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

ה. תובענות שהסתיימו (המשך):

מס"ד	תאריך וערכאה	הצדדים	טענות מרכזיות, עילות וסעדים	פרטים	סכום התביעה
4.	12/2013 מחוזי-ים	מבוטחים בביטוח בראות נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	עניינה של התובענה הפלייה ופגיעה בכבוד ובזכות לשוויון לאור סירוב המשיבות לבטח לקוחות בעלי מוגבלויות בביטוחי פרט, בניגוד, לכאורה, להוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998.	ביום 13 באפריל 2016, הגישו המבקשים לבית המשפט בקשה להסתלקות מבקשת האישור. ביום 7 בספטמבר 2016, הורה בית המשפט על הסתלקות המבקשים מבקשת האישור ועל מחיקת תביעותיהם האישיות. בכך באה התובענה לידי סיום.	כ-230 מיליון ש"ח לכלל המשיבות.
5.	06/2016 עליון - ים	מבוטח בביטוח אלמנטרי נ' מנורה ביטוח וחברות ביטוח נוספות.	גביה ביתר של פרמיית ביטוח חובה לרכב לתקופה של שנה שלמה, גם כאשר תעודת הביטוח משולמת על ידי המבוטח במועד המאוחר מהתאריך הנקוב בתעודת הביטוח, ונכנסת לתוקף רק במועד התשלום.	ביום 5 באפריל 2016, ניתן על ידי בית המשפט המחוזי פסק דין הדוחה את בקשת האישור. ביום 8 ביוני 2016, הגיש המבקש בבקשת האישור, ערעור לבית המשפט העליון על פסק הדין. ביום 9 באוקטובר 2016, קיבלו המבקשים את המלצת בית המשפט וחזרו בהם מן הערעור. בכך באה התובענה לידי סיום.	4.35 מיליון ש"ח.

באור 7: - התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית ותביעות מהותיות אחרות כנגד הקבוצה, כפי שצויינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי הקבוצה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו, לרבות בהליכים שהסתיימו לאחר שאושר בהן הסכם פשרה.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	
אלפי ש"ח		
תובענות שאושרו כתביעה ייצוגית:		
535,254	4	צוין סכום המתייחס לקבוצה
225,000	1	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	1	לא צוין סכום התביעה
בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות:		
1,317,898	18	צוין סכום המתייחס לקבוצה
3,014,000	4	התביעה מתייחסת למספר חברות ולא יוחס סכום ספציפי לקבוצה
-	10	לא צוין סכום התביעה
5,235,000	2	תביעות מהותיות אחרות (*)

בנוסף על הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו כנגד הקבוצה וההליכים המשפטיים ואחרים, קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי הקבוצה למבוטחיה. מורכבות שירותים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות פרשנות ואחרות עקב פערי מידע בין הקבוצה לבין המבוטחים ו/או צדדים שלישיים לחוזי הביטוח הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטורים. חשיפה זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומי החיסכון הפנסיוני והביטוח ארוך טווח, לרבות ביטוח בריאות, בהם פועלת הקבוצה. בתחומים אלו המדובר בפוליסות אשר נבחנות על פני שנים בהן מתרחשים שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. שינויים אלה מיושמים על ידי מערכות מיכוניות העוברות שינויים והתאמות באופן תדיר. על כן בתחומים אלו בקבלת פרשנות חדשה לאמור בפוליסות ביטוח ובמוצרים פנסיוניים ארוכי טווח, יש לעיתים בכדי להשפיע על הרווחיות העתידית של הקבוצה בגין התיק הקיים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי לקוחות בגין פעילות העבר. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם חוזי הביטוח, המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות.

באור 6: - התחייבויות תלויות (המשך)

תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות המאופיינים כאמור באורך חיים ממושך וכפופים לשינויים רגולטוריים ואחרים, תכופים ומורכבים, לשינויים ותוספות לנוסח המוצרים ולשינויים רבים אחרים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי המבוטחים ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות למרכיב החיסכון. מורכבות ושינויים אילו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ושיעורן, לרכיבי המוצר השונים, לאופן שיוך הכספים למבוטחים ו/או למרכיבים השונים של המוצרים, למועד זקיפתם, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם. מורכבות זו מועצמת לאור ריבוי הגורמים המעורבים בניהול המוצרים ותפעולם ולעתים תוך מתן הנחיות סותרות מצדם או מטעמם.

הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור, ניטור וטיפול בסוגיות העולות עקב המורכבויות האמורות, לרבות אגב פניות ציבור, מעסיקים ויועצים פנסיוניים, ישירות או באמצעות המפקח, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי מוצרים ו/או לקוחות. כמו-כן, לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות.

באור 8: - מסים על ההכנסה

בחודש ינואר 2016 אושר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216) (הפחתת שיעור מס חברות), התשע"ו - 2016, אשר קבע בין היתר הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר, 2016.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים
		%	
2015	26.5	17.75 (*)	37.58 (**)
2016 ואילך	25.0	17.00	35.90

(*) שיעור מס משוקלל.
(**) לעומת שיעור מס של 37.71% ערב פרסום התיקון.

השפעת השינוי בשיעור המס בתקופת הדוח הינה קיטון בהתחייבויות בגין מסים נדחים וגידול ברווח כולל אחר בסך של כ- 5,239 אלפי ש"ח. מתוך הסכום האמור, סך של כ- 3,499 אלפי ש"ח נזקף לסעיף מסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד וסך של כ- 1,740 אלפי ש"ח נזקף לרווח כולל אחר.

באור 9: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח

א. ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפל"ד ("זכות שיבוב"), על פי הדין כאמור, המל"ל רשאי לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

בחודש יולי 2014, מונתה ועדה בין משרדית לבחינה ועדכון של הנתונים המשמשים את ביטוח לאומי בבואו לחשב את גובה הערך המהווה של הקצבאות ששולמו לנפגעי תאונות עבודה ואת אופן היווןן של אותן קצבאות, אשר נקבע בהתאם לתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות"), ואשר מבוססים על לוחות תמותה ושיעורי ריבית שלא עודכנו מאז שנת 1987.

בחודש מרס 2016 פורסמו מסקנות הוועדה כאמור הקובעות, בין היתר, כי יש לעדכן את התקנות הן לגבי מרכיב לוחות התמותה והן לגבי שיעור ההיוון (להלן - "ההמלצות"). כמו כן קובעות ההמלצות כי לאחר העדכון האמור יעודכנו התקנות ביום 1 בינואר, 2020 (להלן - מועד העדכון) ובכל ארבע שנים. הוועדה ממליצה כי כל עוד לא נקבע אחרת, יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% הקבועים בתקנות הקיימות.

בחודש ספטמבר 2016 נדחה מועד כניסת התיקון האמור לעיל לתוקף בשנה אחת, ללא דחיה של מועד העדכון.

להערכת חברות הביטוח המאוחדות, לאור תיקון התקנות, יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להם נפגעי תאונות עבודה וכן יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

כתוצאה מהעדכון האמור בשיעור ההיוון, ביצעו חברות הביטוח אומדן ראשוני בגין השפעת התיקון האמור ובהתאם הגדילה הקבוצה את ההפרשות להתחייבויות ביטוחיות כלליות, בענפי ביטוח רכב חובה וענפי חבויות אחרים, בתקופת הדוח, בסך של כ- 216 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 138 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי) וברבעון השלישי של השנה, בסך של כ- 15 מיליוני ש"ח (כ- 10 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי).

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת התיקון האמור על התחייבויות חברות הביטוח המאוחדות, שכן אין להן ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים, ולפיכך ייתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מאומדני חברות הביטוח המאוחדות והן תידרשנה לעדכן את הערכותיהן בהתאם.

ב. ריבית חסרת סיכון ופרמיית אי נזילות

הקבוצה מחשבת את עתודות ביטוח חיים לתשלום קצבה, את נאותות העתודה בביטוח בריאות ואת ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי, בהתבסס על ריבית חסרת סיכון בתוספת פרמיית אי נזילות. כתוצאה מירידה בריבית חסרת סיכון בתקופת הדוח הקבוצה הגדילה את ההתחייבויות הביטוחיות בסך של כ- 110 מיליוני ש"ח (כ- 71 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי), (סך של כ- 78 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, סך של כ- 20 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וסך של כ- 12 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). בתקופה המקבילה אשתקד, הקבוצה הפרישה לעתודות לתשלום קצבה (לגמלאות בתשלום ולגמלאות שטרם החל תשלום קצבה בגינם), סך של כ- 10 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 6 מיליוני ש"ח לאחר מס). ברבעון השלישי של השנה חלה עלייה בריבית חסרת הסיכון והקבוצה הקטינה את ההפרשה לעתודות בסך של כ- 47 מיליוני ש"ח לפני מס (כ- 30 מיליוני ש"ח לאחר מס לפי שיעור המס הסטטוטורי) (סך של כ- 8 מיליוני ש"ח בביטוח חיים, סך של כ- 26 מיליוני ש"ח בביטוח בריאות וסך של כ- 13 מיליוני ש"ח בביטוח כללי). ברבעון המקביל אשתקד הקטינה הקבוצה את ההפרשה להתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח (כ- 3 מיליוני ש"ח לאחר מס). בשנת 2015 הגדילה הקבוצה את ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בסך של כ- 14 מיליוני ש"ח (סך של כ- 9 מיליוני ש"ח לאחר מס).

באור 9: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ג. רפורמה ברכב חובה

(1) בחודש ינואר 2016, פורסם חוזר שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". בעיקרו, החוזר מעדכן את דמי הביטוח השיורי (באמצעות "הפול") לכלי רכב פרטיים ומסחריים, תוך קביעת הוראת שעה שלפיה בגין חוזים לביטוח חובה של רכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון שמועד תחילתם מיום 1 במרס, 2016 ועד ליום 31 בדצמבר, 2016, לא תחול המגבלה הקובעת כי דמי הביטוח בענף ביטוח רכב חובה אינם יכולים לחרוג משיעור של 90% מדמי הביטוח נטו עבור אותו מבוטח במסגרת תעריפי "הפול".

(2) בד בבד עם פרסום החוזר הנ"ל, פורסמה טיוטה לתיקון החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, המבקשת לבצע עדכון נוסף (ולמעשה הפחתה נוספת) של תעריפי "הפול" לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, החל מיום 1 בינואר, 2017. אם וככל שהטיוטה דנן תכנס לתוקף, לא יהיו חברות הביטוח רשאיות להנהיג, החל מהמועד האמור, תעריף נטו החורג מ-90% מדמי הביטוח נטו עבור מבוטח זהה במסגרת תעריפי "הפול".

(3) בחודש פברואר 2016, הגישו חברות הביטוח, באמצעות איגוד חברות הביטוח וה"פול" עתירה לבג"ץ למתן צווים על תנאי (הכוללת גם בקשה למתן צו ארעי, צו ביניים ובקשה לקביעת מועד דיון דחוף), בקשר עם החוזר. במסגרת הדיון נקבע, בהסכמת הצדדים, כי הסעיף הקובע שלא יאושרו לחברות הביטוח דמי ביטוח נטו עבור רכב שאינו אופנוע העולים על 90% מתעריף "הפול" לרכב בעל מאפיינים זהים, ימחק.

(4) בחודש ספטמבר 2016, פורסם חוזר המבקש לבצע עדכון נוסף של תעריפי "הפול" לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון, החל מיום 1 בינואר, 2017. חוזר זה מחליף את החוזר שפורסם בינואר 2016 בהקשר זה וכן את התעריף הקיים "בפול" (שהונהג מיום 1 במרץ, 2017). ככלל, החוזר מביא לידי ביטוי את התוספת הנדרשת לתעריף בעקבות המלצות ועדת וינוגרד באשר לריבית ההיוון, ומשקף ייקור בתעריף הפול בהשוואה לתעריף הקיים.

הקבוצה לומדת את הוראות התיקונים, אך להערכתה למכלול התיקונים, אלה שנכללו בחוזר ואלה שפורסמו כטיוטה בלבד יכול שתהיה השפעה על כמות המבוטחים בפול כמו גם השפעה מהותית על דמי ביטוח בענף רכב חובה אשר עלולה לגרום לירידה ברווחיות ענף זה.

בחודש ספטמבר 2016 נתקבלה פנייה מהפיקוח ובה בקשה להגיש לאישורו תעריף ביטוח חובה חדש, אשר יחול מיום 1 בינואר, 2017. חברות הביטוח המאוחדות הגישו את הבקשה לתעריף בחודש נובמבר 2016. מנורה ביטוח קיבלה אישור ליישום התעריף, החל מיום 1 בינואר, 2017, וזאת כרגע לתקופה קצובה ולגבי שומרה עדין מתקיימים דיונים מול הפיקוח בנוגע ליישומו.

ד. בחודש ינואר 2016, נחתם הסכם בין החברה לבין אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") וחברת אם שלה חברת השקעות לפיתוח התעשייה לישראל בע"מ (להלן: "המוכרת") בדבר רכישה והקצאה של 30% ממניות אמפא קפיטל מהמוכרת וזאת בתמורה לסכום של כ- 63.5 מיליוני ש"ח, וכן אופציות לרכישה והקצאה של 10% נוספים של מניות אמפא קפיטל בתנאים כמפורט בהסכם (להלן: "ההסכם"). אופציות הרכש יעמדו בתוקפן למשך תקופה של 180 ימים שתחילתה לאחר חלוף 3 שנים ממועד ההשלמה, בכפוף לזכותה של החברה להקדים את מימוש אופציות הרכש במקרים מסוימים כקבוע בהסכם. בחודש פברואר 2016, ועם קבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים כנדרש, הושלמה העסקה האמורה. נכון לתאריך הדוח בוצעה הערכת שווי על ידי מעריך שווי בלתי תלוי למועד הרכישה. בהתאם להערכה זו, יוחס שווי של כ- 2 מיליון ש"ח לאופציות האמורות והיתרה יוחסה לעלות ההשקעה במניות אמפא קפיטל. במסגרת הערכת השווי, יוחס סך של כ- 6.4 מיליוני ש"ח לתיקי לקוחות (אשר יופחתו על פני 6-8 שנים), סך של 3.2 מיליון ש"ח לשווי ההוגן של ההלוואות שניתנו מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים) וסך של 0.8 מיליוני ש"ח יוחס לשווי הוגן של התחייבויות פיננסיות מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים). יתרת ההשקעה מהווה מוניטין אשר אינו מופחת. המוניטין יבחן מדי שנה לפחות לעניין ברות השבה.

ה. ביום 5 באפריל, 2016, חתמה חברה מאוחדת נחלת מנורה חברה לשכון ופתוח (1950) בע"מ (להלן - נחלת מנורה) על הסכם למכירת מלוא זכויותיה בחלק מנכס הנדל"ן אשר בבעלותה, וזאת בתמורה לסך של כ- 185 מיליוני ש"ח בתוספת מע"מ. בחודש ספטמבר 2016, עם קבלת מלוא התמורה, העבירה נחלת מנורה את החזקה בנכס לרוכשים. הרווח שרשמה נחלת מנורה מהעסקה בתקופת הדוח אינו מהותי, זאת מאחר והנכס מוצג בדוחות הכספיים בהתאם לשווי ההוגן.

1. ביום 8 בספטמבר 2016, נחתם הסכם בין החברה ובין אי.אר.אן. ישראל בע"מ (להלן: "אי.אר.אן."), שעיקר עיסוקה במתן התחייבויות לפרעון אמצעי תשלום, ובין אס.איי.בי בע"מ, שהינה החברה האם של אי.אר.אן (להלן: "המוכרת"), שתיהן חברות פרטיות אשר אינן קשורות לחברה ו/או לבעלי השליטה בה, זאת בקשר עם מכירה לחברה בשלבים ובתנאים מסוימים של חלק ממניות אי.אר.אן (להלן: "ההסכם" או "העסקה"). בהסכם נכללו, בין היתר, ההוראות הבאות: (1) במועד ההשלמה של העסקה (להלן: "מועד ההשלמה"), תרכוש החברה מהמוכרת מניות באי.אר.אן בשיעור של 40% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה לסכום של 100 מיליוני ש"ח (להלן: "סכום התמורה"). סכום התמורה כפוף להתאמות מחיר מסוימות (בהתבסס על נתונים הכספיים של אי.אר.אן לשנים 2016, 2017 ו-2018), ככל שתהיינה, זאת כקבוע בהסכם. בנוסף, במועד ההשלמה עשויות המוכרת והחברה להעמיד לאי.אר.אן הלוואות בעלים בהיקף שייקבע, וזאת באופן יחסי לשיעור החזקותיהן באי.אר.אן כפי שיהיה במועד ההשלמה. (2) המוכרת הקנתה לחברה אופציית Call (להלן: "אופציית הרכש") לרכוש מניות נוספות באי.אר.אן בשיעור של 10% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייגזר מרווחיותה של אי.אר.אן בתקופה שתקדם למועד מימוש אופציית הרכש. אופציית הרכש תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 12 חודשים שתחילתה ביום 25.2.2022, או במועד מוקדם יותר במקרה של התקיימות אירועים מסוימים כקבוע בהסכם. (3) אם וככל שהחברה תממש את אופציית הרכש, תקנה החברה למוכרת אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של המוכרת") למכור לחברה את כל מניות המוכרת באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייקבע בהתאם להערכות שווי של אי.אר.אן שיערכו למטרה זו. אופציית המכר של המוכרת תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 36 חודשים שתחילתה במועד השלמת מימוש אופציית הרכש. (4) בנוסף, המוכרת הקנתה לחברה אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של החברה") למכור למוכרת את כל מניות החברה באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש בהתאם להערכות שווי שיערכו למטרה זו בהפחתה מסוימת. אופציית המכר של החברה תעמוד בתוקפה החל ממועד ההשלמה ועד ליום 25.2.2023, ובלבד שעד לאותו מועד, החברה לא מימשה את אופציית הרכש. (5) במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לגבי ההסדרים בין הצדדים בהתייחס למסכת היחסים המשפטיים ביניהם במעמדן של החברה והמוכרת כבעלי מניות באי.אר.אן לאחר מועד ההשלמה, ובכלל זה, ההסדרים הבאים: הגבלת מכירת מניות באי.אר.אן לצד שלישי עד למועד השלמת מימוש אופציית הרכש, מתן זכות סירוב ראשונה לחברה ולמוכרת, מתן זכות הצטרפות לחברה (והחל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, גם מתן זכות הצטרפות למוכרת), מתן זכות קדימה לחברה ולמוכרת בהקצאת זכויות באי.אר.אן, הוראות לענין השקעה באי.אר.אן, מינוי דירקטורים באי.אר.אן (כאשר החל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, ימונה דירקטור נוסף מטעם החברה באופן שיקנה לה רוב בדירקטוריון אי.אר.אן), הצבעה בנושאים מסוימים, מדיניות חלוקת רווחים, הוראות עניין דיווחים וממשל תאגידי והוראות לענין עיסוקי הצדדים. בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות לענין זכות החברה לקבלת שיפוי מהמוכרת בתנאים מסוימים, כקבוע בהסכם. בהתאם להוראות ההסכם, השלמת העסקה כפופה לתנאים מתלים ובהם קבלת כל האישורים וההיתרים הנדרשים על פי כל דין לרבות אישור הממונה על הגבלים עסקיים.

2. בחודש יוני, 2016 פורסם חוזר שעניינו איחוד חשבונות קיימים בקרנות פנסיה חדשות - הוראת שעה (להלן - החוזר), אשר קובע הוראות לענין יישום הוראת השעה שנכללה במסגרת תיקון מס' 13 לחוק קופות הגמל. בהתאם לחוזר, העברת כספים בין קרנות הפנסיה החדשות צפויה להיות בין חודש נובמבר, 2016 לחודש אוגוסט, 2017. יישום החוזר עלול להאט (באופן זמני) את הגידול בהיקף הנכסים של קרנות הפנסיה שבניהול מבטחים פנסיה וגמל ולפגוע ברווחיותה. יחד עם זאת, היקף ההשפעה על תוצאותיה הכספיות של מבטחים פנסיה וגמל אינו ניתן לאומדן, שכן אין כיום בידיה מידע לגבי שיעור לקוחותיה שלצד היותם עמיתים לא פעילים בקרנות הפנסיה שבניהולה הינם עמיתים פעילים בקרנות פנסיה שבניהול חברות מנהלות מתחרות, או לגבי שיעור לקוחותיה שלצד היותם עמיתים פעילים בקרנות הפנסיה שבניהולה הינם עמיתים לא פעילים בקרנות פנסיה שבניהול חברות מנהלות מתחרות.

3. ביום 27 בספטמבר, 2016, הנפיקה החברה 230,225,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ג') של החברה תמורת ערכן הנקוב. אגרות החוב (סדרה ג') נושאות ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.94% ואינן צמודות למדד. קרן אגרות החוב (סדרה ג') תיפרע בשבעה תשלומים כמפורט להלן: (א) ששה תשלומים שווים של 14.25% כל אחד מקרן אגרות החוב ישולמו פעם בשנה, ביום 30 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2020-2025. (ב) תשלום נוסף בשיעור של 14.5% מקרן אגרות החוב ישולם ביום 30 בספטמבר, 2026. הריבית בגין אגרות החוב (סדרה ג') תשולם בתשלומים שנתיים, ביום 30 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2017 ועד 2026 (כולל), למעט תשלום הריבית הראשון בגין אגרות החוב (סדרה ג'), שישולם ביום 30 בספטמבר, 2017 ויהיה בשיעור של 2.94805%. אגרות החוב (סדרה ג') דורגו על ידי מידרוג בדירוג של Aa3 באופק יציב.

באור 9: - אירועים מהותיים בתקופת הדיווח (המשך)

ט. בחודש יולי, 2016 פורסם חוזר שעניינו הוראות לעניין בחירת קופת גמל (להלן - החוזר), אשר החליף חוזר באותו ענין מחודש מרס 2016. במסגרת החוזר קבעה הממונה כי היא תבחר לפחות שתי קרנות פנסיה מקיפות שתשמשנה כקופות ברירת מחדל של כלל העובדים במשק שלא בחרו באופן אקטיבי בקופת גמל אחרת, ושמעסיקם לא ערך מכרז עצמאי מטעמו בעניין זה, וזאת בהליך תחרותי שיתקיים אחת ל-3 שנים (ושהחברות המנהלות שיזכו בהליך יהיו מחויבות לו למשך 10 שנים ממועד הצטרפות עמית). במכרז תינתן העדפה מתקנת לחברות מנהלות שנתח השוק שלהן מסך ההפקדות לקרנות הפנסיה החדשות אינו עולה על 5%. בנוסף, קבעה הממונה את התנאים והקריטריונים שבהם יכולים מעסיק וארגון עובדים לקיים הליך תחרותי משל עצמם לצורך בחירת קרן פנסיה, קופת גמל לחסכון או קרן השתלמות שתהווה קופת ברירת המחדל של עובדיהם. בהתאם להוראת המעבר שנקבעה בחוזר, מעסיקים רשאים להמשיך ולצרף עד ליום 31 במרס, 2019 לקרן ברירת מחדל שהוגדרה בהסכמים קיימים שנערכו לפני מועד פרסום החוזר. החוזר עשוי לשנות באופן מהותי את תנאי התחרות בשוק הפנסיה, תוך הגברת התחרות החריפה גם כך בשוק זה.

בהמשך לחוזר האמור, ערכה הממונה הליך לבחירת קרנות ברירת מחדל נבחרות, שבסופו נקבעו 2 קרנות פנסיה שיהיו, החל מחודש נובמבר 2016, קרנות ברירת מחדל הנבחרות למשך השנתיים שלאחר מכן, כמו כן נקבע, שיעור דמי הניהול שהן יגבו מהמצטרפים אליהן. הליך זה עשוי להאיץ עוד יותר את התחרות הערה בשוק הפנסיה, ולגרום לירידה נוספת בדמי הניהול, אך בשלב זה לא ניתן להעריך את עוצמת הירידה ומידת השפעתה על מבטחים פנסיה וגמל ורווחיותה, כמו גם השפעתה העתידית על שיעורי הנטישה של העמיתים הקיימים ועל מספר המצטרפים החדשים בקרנות הפנסיה שבניהול מבטחים פנסיה וגמל.

באור 10: - אירועים מהותיים לאחר תקופת הדיווח

א. בהמשך לאמור בבאור 37 בדוחות הכספיים השנתיים ולכניסה לתוקף של חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק התגמול") החל מיום 12 באוקטובר, 2016 ("המועד הקובע"), הותאמו, באישור ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה ("האורגנים המוסמכים"), תנאי השכר של מנכ"ל החברה. בהתאם, נשלחה הודעה למנכ"ל החברה כי לאור העובדה שהסכם ההעסקה הקיים עימו שבתוקף יכול שיחרוג, בנסיבות מסוימות, מהתקרה האפקטיבית של התגמול הכולל הקבועה בסעיף 2(א) לחוק התגמול, יופעל, בנסיבות כאמור, מנגנון "קטימה" כך שהתגמול המשתלם לו, החל מהמועד הקובע, לא יעלה על התקרה האמורה.

ב. ביום 28 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון מנורה מבטחים ביטוח לגייס הון משני בסך של כ- 100 מיליון ש"ח. הגיוס מותנה בקבלת אישור המפקחת על הביטוח.

ג. לאחר תאריך הדיווח ובסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים, אירעו ברחבי המדינה שריפות חריגות בהיקפם שגרמו לנזקי רכוש מהותיים. ביום 27 בנובמבר 2016, נשלח מכתב מרשות שוק ההון ומרשות המסים (להלן: "המכתב") המבקש מחברות הביטוח לתת מענה מיידי וללא עיכובים למבוטחים. במכתב מצויין כי בכל אירוע של שריפה שלגביו תיקבע רשות המסים כי מדובר באירוע של "נזק מלחמה" או "פגיעת איבה" כהגדרתם בחוק, ואשר מזכים את הניזוק בפיצויים (להלן: "אירוע מוכר"), קרן מס רכוש תהיה מחויבת בתשלום הפיצויים לפי חובתה על פי חוק. אירוע שריפה שלא נקבע לגביו כי הוא אירוע מוכר, יחייב את חברות הביטוח בתשלום תגמולי ביטוח בהתאם לכיסוי הביטוחי שרכש המבוטח. ככל שבשלב מאוחר יותר תקבע רשות המסים כי אירוע שבו שולמו תגמולי ביטוח על ידי חברות הביטוח הינו אירוע מוכר, תשיב קרן מס רכוש לחברות הביטוח את סכום הפיצויים, על פי חוק. במכתב, פורטה תקרת הפיצוי על פי התקנות הרלוונטיות. הקבוצה לומדת את המכתב ומשמעויותיו ובשלב זה, אין ביכולת הקבוצה להעריך את היקף החבות והאחריות של הקבוצה לנזקי השריפות.

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות

א. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2016					פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
4,044,621	-	4,028,441	16,180			
6,097,164	6,097,164	-	-			
218,974	-	204,355	14,619		ב	נכסי חוב סחירים
1,188,467	-	984,652	203,815		ג	נכסי חוב שאינם סחירים
11,549,226	6,097,164	5,217,448	234,614		ד	מניות
					ה	אחרות
						סה"כ
ליום 30 בספטמבר, 2015					פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
3,960,473	-	3,923,531	36,942			
5,964,244	5,964,244	-	-			
202,707	-	187,589	15,118		ב	נכסי חוב סחירים
1,161,975	-	948,226	213,749		ג	נכסי חוב שאינם סחירים
11,289,399	5,964,244	5,059,346	265,809		ד	מניות
					ה	אחרות
						סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2015					פירוט בסעיף	
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	מבוקר אלפי ש"ח		
4,122,368	-	4,099,384	22,984			
6,041,774	6,041,774	-	-			
208,796	-	194,126	14,670		ב	נכסי חוב סחירים
1,156,062	-	946,829	209,233		ג	נכסי חוב שאינם סחירים
11,529,000	6,041,774	5,240,339	246,887		ד	מניות
					ה	אחרות
						סה"כ

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ב. נכסי חוב סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2016			
עלות	הערך בספרים		
מופחתת	בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
2,351,884	2,405,380	אגרות חוב ממשלתיות	
		נכסי חוב אחרים:	
1,584,316	1,639,005	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
272	236	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה	
3,936,472	4,044,621	סך הכל נכסי חוב סחירים	
	6,727	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	
ליום 30 בספטמבר, 2015			
עלות	הערך בספרים		
מופחתת	בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
2,443,442	2,520,973	אגרות חוב ממשלתיות	
		נכסי חוב אחרים:	
1,424,690	1,438,921	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
486	579	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה	
3,868,618	3,960,473	סך הכל נכסי חוב סחירים	
	19,072	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	
ליום 31 בדצמבר, 2015			
עלות	הערך בספרים		
מופחתת	מבוקר		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
2,528,052	2,596,516	אגרות חוב ממשלתיות	
		נכסי חוב אחרים:	
1,519,206	1,525,633	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
147	219	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה	
4,047,405	4,122,368	סך הכל נכסי חוב סחירים	
	25,650	ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2016	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

2,530,300	3,335,208
-----------	-----------

3,566,864	3,872,880
-----------	-----------

6,097,164	7,208,088
-----------	-----------

93,279	
--------	--

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2015	
ערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

2,529,833	3,256,070
-----------	-----------

3,434,411	3,752,943
-----------	-----------

5,964,244	7,009,013
-----------	-----------

91,792	
--------	--

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2015	
ערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	

2,528,172	3,238,925
-----------	-----------

3,513,602	3,841,320
-----------	-----------

6,041,774	7,080,245
-----------	-----------

92,087	
--------	--

אגרות חוב ממשלתיות

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ד. מניות

ליום 30 בספטמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
206,693	188,714	מניות סחירות
12,281	17,801	מניות שאינן סחירות
218,974	206,515	סך הכל מניות
44,137		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2015		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
201,198	181,967	מניות סחירות
1,509	5,814	מניות שאינן סחירות
202,707	187,781	סך הכל מניות
36,436		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2015		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
207,057	187,714	מניות סחירות
1,739	6,502	מניות שאינן סחירות
208,796	194,216	סך הכל מניות
39,326		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות ביטוח מאוחדות (המשך)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2016		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
803,008	736,623	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
385,459	369,662	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,188,467	1,106,285	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
41,328		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 30 בספטמבר, 2015		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
804,586	768,693	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
357,389	336,506	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,161,975	1,105,199	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
30,784		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)
ליום 31 בדצמבר, 2015		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
772,781	733,327	השקעות פיננסיות אחרות סחירות
383,281	373,380	השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות
1,156,062	1,106,707	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
33,973		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות המסווגות לאחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, יחידות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

פרק ד': **הצגת נתונים כספיים** **מתוך הדוחות** **הכספיים המיוחדים** **לחברה**

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
המיוחסים לחברה

ליום 30 בספטמבר, 2016

בלתי מבוקרים

תקנה 38ד'

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים ביניים המאוחדים המיוחסים לחברה ליום 30 בספטמבר, 2016

בלתי מבוקרים

תקנה ד'38

תוכן העניינים

דף

2	דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה ד'38 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל-1970
3	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על המצב הכספי
4	נתונים כספיים מתוך דוחות רווח או הפסד המאוחדים
5	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על הרווח הכולל
6-7	נתונים כספיים מתוך הדוחות המאוחדים על תזרימי המזומנים
8-9	מידע נוסף

לכבוד בעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר לסקירת המידע הכספי הביניים הנפרד לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד המובא לפי תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) ליום 30 בספטמבר, 2016 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות ביניים אלו של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של 67,185 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2016 ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של 4,718 אלפי ש"ח ולסך של 1,899 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן חברות נסקר על ידי רואי חשבון אחרים, שדוח הסקירה שלהם הומצא לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוח הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של היישות". סקירה של מידע כספי נפרד ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם האנשים האחראיים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נוהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניוודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 38' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970.

ליום	ליום 30 בספטמבר		
31 בדצמבר	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
			נכסים שוטפים
27,491	10,055	276,536	מזומנים ושווי מזומנים
236,304	224,622	247,132	השקעות פיננסיות
-	-	406	מסים שוטפים לקבל
784	2,762	2,009	חייבים ויתרות חובה
16,563	11,112	21,128	יתרות שוטפות עם חברות מוחזקות
281,142	248,551	547,211	סה"כ נכסים שוטפים
			נכסים לא שוטפים
19,415	19,900	10,439	הלוואות וחייבים
2,808,588	2,824,749	2,838,614	השקעות בחברות מוחזקות
693,411	697,349	715,217	הלוואות לחברות מוחזקות
9,192	9,003	9,025	נכסים בשל הטבות לעובדים
2,172	1,783	1,821	רכוש קבוע
92,600	72,421	93,150	נדל"ן להשקעה
3,625,378	3,625,205	3,668,266	סה"כ נכסים לא שוטפים
3,906,520	3,873,756	4,215,477	
			התחייבויות שוטפות
85,415	86,018	85,415	חלויות שוטפות של אגרות חוב
2,076	798	-	מסים שוטפים לשלם
1,826	1,954	-	חוזים עתידיים
21,108	14,613	13,476	זכאים ויתרות זכות
-	-	123,511	יתרה שוטפת עם חברה מוחזקת
110,425	103,383	222,402	סה"כ התחייבויות שוטפות
			התחייבויות לא שוטפות
525,346	529,137	667,783	אגרות חוב
12,669	12,451	17,327	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
63,416	32,955	59,923	עודף הפסדים על השקעות בחברות מוחזקות
14,509	8,879	12,957	מסים נדחים
615,940	583,422	757,990	סה"כ התחייבויות לא שוטפות
			הון המיוחס לבעלי מניות החברה
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
172,911	189,497	294,486	קרנות הון
2,574,830	2,565,040	2,508,185	יתרת עודפים
3,180,155	3,186,951	3,235,085	סה"כ הון
3,906,520	3,873,756	4,215,477	
			28 בנובמבר, 2016
שי קומפל	ארי קלמן	ערן גריפל	תאריך אישור הדוחות הכספיים
מנהל כספים	מנהל כללי	יו"ר הדירקטוריון	

לשנה שהסתיימה		ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
ביום	31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016	2015	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		בלתי מבוקר
אלפי ש"ח					

הכנסות

194,731	14,650	84,063	177,156	(65,095)	רווח (הפסד) מחברות מוחזקות
26,597	(5,529)	4,291	19,457	9,436	הכנסות (הפסדים) מהשקעות ומימון
4,219	15,340	1,739	6,139	10,222	הכנסות מימון בגין הלוואות לחברות מוחזקות
20,601	(44)	-	437	-	עליית (ירידת) ערך נדל"ן להשקעה
1,118	280	282	839	846	הכנסות מהשכרת נכסים
12,327	3,163	5,547	8,472	12,210	הכנסות מדמי ניהול מחברות מוחזקות
259,593	27,860	95,922	212,500	(32,381)	סך-הכל הכנסות

הוצאות

22,260	8,639	7,957	19,979	18,422	הוצאות מימון
14,679	4,091	7,295	11,211	14,925	הוצאות הנהלה וכלליות
36,939	12,730	15,252	31,190	33,347	סך-הכל הוצאות
222,654	15,130	80,670	181,310	(65,728)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
8,117	166	(788)	1,402	(625)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
214,537	14,964	81,458	179,908	(65,103)	רווח נקי (הפסד)

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו		
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר		
2015	2015	2016	2015	2016	
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח				
214,537	14,964	81,458	179,908	(65,103)	רווח נקי (הפסד) המיוחס לחברה
					רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה
					במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח
					והפסד
					רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות
(77,427)	(38,515)	(11,759)	(60,841)	26,833	המוחזקות, נטו
					רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד
(469)	(76)	204	35	(129)	רווח (הפסד) ממדידה מחדש בגין תוכניות להטבה
(124)	(20)	51	9	(32)	מוגדרת
(345)	(56)	153	26	(97)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
5,734	(1,211)	889	1,899	93,297	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לחברות
5,389	(1,267)	1,042	1,925	93,200	המוחזקות, נטו
(72,038)	(39,782)	(10,717)	(58,916)	120,033	סך הכל רווח (הפסד) כולל אחר שלא יועבר לרווח
142,499	(24,818)	70,741	120,992	54,930	הפסד
					רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
					סה"כ רווח (הפסד) כולל המיוחס לחברה

לשנה שהסתיימה		ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר		ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר	
2015		2015	2016	2015	2016
מבוקר		בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח					

<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>				
214,537	14,964	81,458	179,908	(65,103)
רווח נקי (הפסד)				
התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:				
התאמות לסעיפי רווח והפסד:				
(4,532)	15,507	3,633	1,825	9,126
331	90	99	230	299
(17)	-	-	16	-
(20,601)	44	-	(437)	-
5	-	1	-	13
(194,731)	(14,650)	(84,063)	(177,156)	65,095
8,117	166	(788)	1,402	(625)
(211,428)	1,157	(81,118)	(174,120)	73,908
שינויים בסעיפי נכסים והתחייבויות:				
(198)	106	3,306	277	4,696
652	(1,140)	(929)	(1,326)	(1,225)
(46)	1,548	1,397	100	(141)
408	514	3,774	(949)	3,330
מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה:				
(30,433)	(18,353)	(14,564)	(30,433)	(26,547)
7,615	862	975	5,919	4,795
(2,714)	(239)	(180)	(2,637)	(3,233)
455	-	-	455	-
70,162	31	45,907	50,147	86,841
45,085	(17,699)	32,138	23,451	61,856
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת המיוחסים לחברה כחברה אם				
48,602	(1,064)	36,252	28,290	73,991
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת בגין עסקאות עם חברות מוחזקות				
3,998	(16,438)	146,447	3,939	119,406
מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת				
52,600	(17,502)	182,699	32,229	193,397

לשנה שהסתיימה	ל- 3 חודשים שהסתיימו		ל- 9 חודשים שהסתיימו	
ביום 31 בדצמבר	ביום 30 בספטמבר		ביום 30 בספטמבר	
2015	2015	2016	2015	2016
מבוקר	בלתי מבוקר		בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח				
(15)	-	-	-	(550)
897	(44)	-	897	-
(1,417)	(49)	-	(805)	-
117	-	-	-	40
29,820	(4,992)	(101,857)	36,018	(7,695)
(728)	(5,639)	405	(2,558)	8,437
28,674	(10,724)	(101,452)	33,552	232
16,370	7,427	(11,869)	14,395	(87,678)
45,044	(3,297)	(113,321)	47,947	(87,446)
-	-	228,140	-	228,140
(85,759)	(85,759)	(85,070)	(85,759)	(85,070)
(85,759)	(85,759)	143,070	(85,759)	143,070
(213)	581	(6)	(181)	24
11,672	(105,977)	212,442	(5,764)	249,045
15,819	116,032	64,094	15,819	27,491
27,491	10,055	276,536	10,055	276,536

תזרימי מזומנים מפעילות השקעה

רכישות והשבחות נדל"ן להשקעה

תמורה מממוש נדל"ן להשקעה

רכישת רכוש קבוע

תמורה מממוש רכוש קבוע

תמורה מממוש (רכישת) ניירות ערך הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, נטו

פרעון הלוואות (מתן הלוואות) לזמן ארוך

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה המיוחסים לחברה כחברה אם

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה בגין עסקאות עם חברות מוחזקות

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה

תזרימי מזומנים מפעילות מימון

הנפקת אגרות חוב (בניכוי הוצאות הנפקה)

פרעון אגרות חוב

מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון

הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומניםעלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומניםיתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופהיתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

מידע כספי נפרד זה ערוך במתכונת מתומצתת בהתאם להוראות תקנה 38ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ומיידים), התש"ל-1970 ואינו כולל את כל המידע הנדרש לפי תקנה 9ג' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), התש"ל - 1970. יש לעיין במידע כספי נפרד זה בהקשר למידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2015 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם.

המדיניות החשבונאית שיושמה בעריכת מידע כספי נפרד זה עקבית לזו שיושמה בעריכת המידע הכספי הנפרד ליום 31 בדצמבר, 2015.

2. מסים על ההכנסה

בחודש ינואר 2016 אושר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216) (הפחתת שיעור מס חברות), התשע"ו - 2016, אשר קבע בין היתר הפחתת שיעור מס החברות מ- 26.5% ל- 25%, וזאת בתחולה מיום 1 בינואר, 2016.

להלן שיעורי המס החלים על החברה:

שנה	% מס חברות
2015	26.5
2016 ואילך	25.0

השפעת השינוי בשיעור המס בתקופת הדוח הינה גידול ברווח הכולל בסך של כ- 5,239 אלפי ש"ח. מתוך הסכום האמור, סך של כ- 808 אלפי ש"ח נזקף לסעיף מסים על ההכנסה בדוח רווח והפסד, סך של כ- 2,691 אלפי ש"ח נזקף לסעיף רווח מחברות מוחזקות וסך של כ- 1,740 אלפי ש"ח נזקף לרווח כולל אחר.

3. אירועים בתקופת הדיווח

א. בחודש ינואר 2016, נחתם הסכם בין החברה לבין אמפא קפיטל בע"מ (להלן: "אמפא קפיטל") וחברת אם שלה חברת השקעות לפיתוח התעשייה לישראל בע"מ (להלן: "המוכרת") בדבר רכישה והקצאה של 30% ממניות אמפא קפיטל מהמוכרת וזאת בתמורה לסכום של כ- 63.5 מיליוני ש"ח, וכן אופציות לרכישה והקצאה של 10% נוספים של מניות אמפא קפיטל בתנאים כמפורט בהסכם (להלן: "ההסכם"). אופציות הרכש יעמדו בתוקפן למשך תקופה של 180 ימים שתחילתה לאחר חלוף 3 שנים ממועד ההשלמה, בכפוף לזכותה של החברה להקדים את מימוש אופציות הרכש במקרים מסוימים כקבוע בהסכם. בחודש פברואר 2016, ועם קבלת אישור הממונה על הגבלים עסקיים כנדרש, הושלמה העסקה האמורה. נכון לתאריך הדוח בוצעה הערכת שווי על ידי מעריך שווי בלתי תלוי למועד הרכישה. בהתאם להערכה זו, יוחס שווי של כ- 2 מיליון ש"ח לאופציות האמורות והיתרה יוחסה לעלות ההשקעה במניות אמפא קפיטל. במסגרת הערכת השווי, יוחס סך של כ- 6.4 מיליוני ש"ח לתיקי לקוחות (אשר יופחתו על פני 6-8 שנים), שווי של 3.2 מיליון ש"ח לשווי ההוגן של ההלוואות שניתנו מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים) ולשווי של 0.8 מיליוני ש"ח לשווי הוגן של התחייבויות פיננסיות מעבר לרשום בספרי אמפא קפיטל (אשר יופחתו על פני 5 שנים). יתרת ההשקעה מהווה מוניטין אשר אינו מופחת. המוניטין יבחן לפחות אחת לשנה לעניין ברות השבה.

ב. ביום 27 בספטמבר, 2016, הנפיקה החברה 230,225,000 ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ג') של החברה תמורת ערכן הנקוב. אגרות החוב (סדרה ג') נושאות ריבית שנתית קבועה בשיעור של 2.94%. הריבית והקצן של אגרות החוב (סדרה ג') אינן צמודות למדד. קרן אגרות החוב (סדרה ג') תיפרע בשבעה תשלומים כמפורט להלן: (א) ששה תשלומים שווים של 14.25% כל אחד מקרן אגרות החוב ישולמו פעם בשנה, ביום 30 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2020-2025. (ב) תשלום נוסף בשיעור של 14.5% מקרן אגרות החוב ישולם ביום 30 בספטמבר, 2026. הריבית בגין אגרות החוב (סדרה ג') תשולם בתשלומים שנתיים, ביום 30 בספטמבר של כל אחת מהשנים 2017 ועד 2026 (כולל), למעט תשלום הריבית הראשון בגין אגרות החוב (סדרה ג'), שישולם ביום 30 בספטמבר, 2017 ויהיה בשיעור של 2.94805%. אגרות החוב (סדרה ג') דורגו על ידי מידרוג בדירוג של Aa3 באופן יציב.

3. אירועים בתקופת הדיווח (המשך)

ג. ביום 8 בספטמבר 2016, נחתם הסכם בין החברה ובין אי.אר.אן. ישראל בע"מ (להלן: "אי.אר.אן"), שעיקר עיסוקה במתן התחייבויות לפרעון אמצעי תשלום, ובין אס.איי.בי בע"מ, שהינה החברה האם של אי.אר.אן (להלן: "המוכרת"), שתיהן חברות פרטיות אשר אינן קשורות לחברה ו/או לבעלי השליטה בה, זאת בקשר עם מכירה לחברה בשלבים ובתנאים מסוימים של חלק ממניות אי.אר.אן (להלן: "ההסכם" או "העסקה"). בהסכם נכללו, בין היתר, ההוראות הבאות: (1) במועד ההשלמה של העסקה (להלן: "מועד ההשלמה"), תרכוש החברה מהמוכרת מניות באי.אר.אן בשיעור של 40% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה לסכום של 100 מיליוני ש"ח (להלן: "סכום התמורה"). סכום התמורה כפוף להתאמות מחיר מסוימות (בהתבסס על נתונים הכספיים של אי.אר.אן לשנים 2016, 2017 ו-2018), ככל שתהיינה, זאת כקבוע בהסכם. בנוסף, במועד ההשלמה עשויות המוכרת והחברה להעמיד לאי.אר.אן הלוואות בעלים בהיקף שייקבע, וזאת באופן יחסי לשיעור החזקותיהן באי.אר.אן כפי שיהיה במועד ההשלמה. (2) המוכרת הקנתה לחברה אופציית Call (להלן: "אופציית הרכש") לרכוש מניות נוספות באי.אר.אן בשיעור של 10% מהון המניות של אי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייגזר מרווחיותה של אי.אר.אן בתקופה שתקדם למועד מימוש אופציית הרכש. אופציית הרכש תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 12 חודשים שתחילתה ביום 25.2.2022, או במועד מוקדם יותר במקרה של התקיימות אירועים מסוימים כקבוע בהסכם. (3) אם וככל שהחברה תממש את אופציית הרכש, תקנה החברה למוכרת אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של המוכרת") למכור לחברה את כל מניות המוכרת באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש שייקבע בהתאם להערכות שווי של אי.אר.אן שייערכו למטרה זו. אופציית המכר של המוכרת תעמוד בתוקפה למשך תקופה של 36 חודשים שתחילתה במועד השלמת מימוש אופציית הרכש. (4) בנוסף, המוכרת הקנתה לחברה אופציית Put (להלן: "אופציית המכר של החברה") למכור למוכרת את כל מניות החברה באי.אר.אן, וזאת בתמורה למחיר מימוש בהתאם להערכות שווי שייערכו למטרה זו בהפחתה מסוימת. אופציית המכר של החברה תעמוד בתוקפה החל ממועד ההשלמה ועד ליום 25.2.2023, ובלבד שעד לאותו מועד, החברה לא מימשה את אופציית הרכש. (5) במסגרת ההסכם נקבעו הוראות לגבי ההסדרים בין הצדדים בהתייחס למסכת היחסים המשפטיים ביניהם במעמדן של החברה והמוכרת כבעלי מניות באי.אר.אן לאחר מועד ההשלמה, ובכלל זה, ההסדרים הבאים: הגבלת מכירת מניות באי.אר.אן לצד שלישי עד למועד השלמת מימוש אופציית הרכש, מתן זכות סירוב ראשונה לחברה ולמוכרת, מתן זכות הצטרפות למוכרת, מתן זכות קדימה לחברה ולמוכרת בהקצאת זכויות באי.אר.אן, הוראות לענין השקעה באי.אר.אן, מינוי דירקטורים באי.אר.אן (כאשר החל ממועד השלמת מימוש אופציית הרכש, ככל שתמומש, ימונה דירקטור נוסף מטעם החברה באופן שיקנה לה רוב בדירקטוריון אי.אר.אן), הצבעה בנושאים מסוימים, מדיניות חלוקת רווחים, הוראות עניין דיווחים וממשל תאגידי והוראות לעניין עיסוקי הצדדים. בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות לעניין זכות החברה לקבלת שיפוי מהמוכרת בתנאים מסוימים, כקבוע בהסכם. בהתאם להוראות ההסכם, השלמת העסקה כפופה לתנאים מתלים ובהם קבלת כל האישורים וההיתרים הנדרשים על פי כל דין לרבות אישור הממונה על הגבלים עסקיים.

- ד. ביום 1 ביוני, 2016, חילקה מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ דיבידנד לחברה בסך של 40 מיליוני ש"ח.
- ה. ביום 17 באוגוסט, 2016, חילקה מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ דיבידנד לחברה בסך של 45 מיליוני ש"ח.

4. אירועים לאחר תקופת הדיווח

- א. לאחר תאריך הדיווח, ביום 10 בנובמבר, 2016 הכריזה נחלת מנורה חברה לשיכון ופתוח (1950) בע"מ (להלן - נחלת מנורה) על חלוקת דיבידנד בסך 100 מיליוני ש"ח לחברה. הדיבידנד חולק מהתמורה שהתקבלה ממכירת נכס נדל"ן של נחלת מנורה, אשר התקבלה בחודש ספטמבר 2016.
- ב. לאחר תאריך הדיווח, ביום 27 בנובמבר, 2016, הכריז דירקטוריון מבטחים פנסיה וגמל על חלוקת דיבידנד לחברה בסך של 50 מיליוני ש"ח. הדיבידנד חולק ביום 28 בנובמבר, 2016.